

บทบาทของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ

น.ส.วิไลชญ์ เต๋นดารา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

The Role of Youth Groups in Southern Border Provinces of Thailand/Patani in
Advocating Peace Agendas

Miss Wildan Dendara

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Government) in Government
Department of Government
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

2451302943

CU ThesIs 5880622624 thesis / recv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

วิไลดาญ เด่นดารา : บทบาทของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการ
ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ. (The Role of Youth Groups in Southern Border
Provinces of Thailand/Patani in Advocating Peace Agendas) อ.ที่ปรึกษาหลัก :
รศ. ดร.ฉันทนา หวันแก้ว

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ศึกษาบทบาทของกลุ่มเยาวชนในการสร้างสันติภาพ รวมถึงระบุปัญหาและอุปสรรคในการทำกิจกรรมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเน้นการศึกษาภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมแสดงบทบาทที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ถอดเทปสัมภาษณ์ รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเยาวชนมีพัฒนาการการเกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือก่อตั้งในขณะที่เป็นกลุ่มกิจกรรมนักศึกษา เป็น การ ก่อตั้งที่เกิดขึ้นมารองรับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ และพัฒนาจากกลุ่มเล็กๆในคณะ ในมหาวิทยาลัย ต่อมาพัฒนาเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และบางส่วนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแตกต่างกันตามอุดมการณ์ ส่วนหนึ่งเพื่อตอบสนองแหล่งทุนด้วย บทบาทการทำงานของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานีในการสร้างสันติภาพพบว่าเน้นหนักไปที่การแสดงบทบาทด้านการขัดเกลาทางสังคม บทบาทด้านการให้บริการ บทบาทการผลักดันวาระสันติภาพและสิทธิมนุษยชน และบทบาทด้านการติดตามความขัดแย้งและความรุนแรง การละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งพบปัญหาและอุปสรรคหลักคือ การทำงานที่ถูกจับจ้องจากรัฐหากนักกิจกรรมทำงานในลักษณะที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐ

สาขาวิชา การปกครอง

ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

2451302943

CU_Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

5880622624 : MAJOR GOVERNMENT

KEYWORD: Peace, Peacebuilding, Youth Groups, The Role of Youth Groups,
Southern Bordon Provinces/Patani

Wildan Dendara : The Role of Youth Groups in Southern Border Provinces
of Thailand/Patani in Advocating Peace Agendas. Advisor: Assoc.Prof.
CHANTANA WUNGAE0, Ph.D.

The objectives of this study are to gather information on youth groups in the southern border provinces/Patani that drive peace issues, to study the role of youth groups in peace related activities, and to identify problems and obstacles in carrying out the activities. This study uses qualitative research method; data was collected by semi-structure and group interviews of key informants in selected youth organizations. Secondary data was gathered from documents and websites.

The results of the study show that youth groups have developed firstly from university extra-curriculum activities and secondly from organizations outside university set up to deal with specific issues by former students. The expansion of youth activities and networks have been influenced by violence in the area and later on by financial support from the government for specific groups. The objectives of youth activities are multiples based on their different ideology and for some groups were responsive to funding. The roles of youth in the southern border provinces/Patani in peacebuilding cover socialization, social service delivery, peace and human rights advocate, and monitoring of conflicts and violations of human rights. The main problems and obstacles in carrying out activities are that the groups being watched closely by the state especially for activists in disagreement with the state.

Field of Study: Government

Student's Signature .....

Academic Year: 2018

Advisor's Signature .....

2451302943

CU ThesIs 5880622624 thesis / recv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา หวันแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณารับภารกิจในการดูแล ชี้แนะกระตุ้นการคิดและปมเพาะความรู้ที่มีคุณค่า ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ทับจุมพล ประธานกรรมการที่คอยสนับสนุนและชี้แนะ ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.เอกพันธ์ ปิณฑวณิช กรรมการภายนอก ที่กรุณาให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ รวมถึงขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่สามารถสำเร็จได้ หากไม่ได้รับความไว้วางใจเอื้อเฟื้อข้อมูล ข้อคิด ความช่วยเหลืออย่างมากมาจากพี่น้องๆในกลุ่มเยาวชนชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี รวมถึงพื้นที่กรุงเทพมหานครทุกท่าน นอกจากนี้ประสบการณ์ตลอดการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้พบ มิตรภาพ ความเข้มแข็งและการเสียสละ รวมถึงความหวังในการสร้างสันติภาพของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ท่ามกลางความรุนแรง

ขอขอบคุณเพื่อนๆภาควิชาการปกครอง รหัส 58 ที่ช่วยกันเรียน โดยเฉพาะเปอร์ ที่นั่งเขียนงานด้วยกันทุกวัน บิ๊ก ที่ช่วยเหลือแปลหนังสือและอธิบายปรัชญา

ตลอดหนทางสู่ความสำเร็จทางการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยไม่เคยโดดเดี่ยว เพราะได้รับกำลังใจ และการช่วยเหลือสนับสนุนจากครอบครัว แว มิง ซัลวา โดยเฉพาะซัมรี่ที่คอยดูแลเสียสละเวลาและอดทนรอคอยความสำเร็จครั้งนี้ร่วมกัน

วิลดามญ เต๋นดารา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์	6
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย.....	7
1.4.1 พื้นที่การศึกษา	7
1.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	7
1.4.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	8
1.5 ขอบเขตการวิจัย	9
1.6 กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูล	9
1.7 การรวบรวมรายชื่อ	9
1.8 การวิเคราะห์ข้อมูล	13
1.9 ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล	13
1.10 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	13

2451302943

CD IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

1.11 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
1.12 นิยามศัพท์เฉพาะ	14
บทที่ 2	15
แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
2.1 เยาวชน.....	15
2.2 กระบวนการสร้างสันติภาพ.....	15
2.2.1 ความหมายของสันติภาพ.....	15
2.2.2 การเสริมสร้างสันติภาพและกระบวนการสร้างสันติภาพ	16
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	28
บทที่ 3	30
ผลการศึกษา : กลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี	30
ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ	30
3.1 พัฒนาการของกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี.....	31
3.2 กลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ.....	49
3.2.1. สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชนปาตานี (PerMAS).....	49
3.2.2. สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้: Peaceful of Southern Boundary's Organization (POSBO).....	60
3.2.3. ชุมนุมสันติใจอาสา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	63
3.2.4. สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (กลุ่มลูกเหรียญ).....	63
3.2.5. กลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South).....	64
3.2.6. ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน YICE : Youth Integration For Community Empowerment Center	65
3.2.7. The Patani	66

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน.....	68
3.4 กลุ่มที่มีลักษณะเด่นในปัจจุบัน	70
บทที่ 4	71
บทบาทของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการสร้างสันติภาพ	71
ปัญหาและอุปสรรค	71
4.1 บทบาทเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพแบ่งตาม กลุ่ม 7 กลุ่ม.....	71
4.1.1 สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชนปาตานี (PerMAS) และองค์กรสมาชิก... ..	71
4.1.2 สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (POSBO) และองค์กรเครือข่าย.....	74
4.1.3 สมาคมเด็กและและเยาวชนเพื่อสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กลุ่มลูกเหรียง)	75
4.1.4 ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน : Youth Integration For Community Empowerment Center (YICE)	77
4.1.5 กลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South).....	78
4.1.6 ชุมชนสันติใจอาสา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	79
4.1.7 The Patani	79
4.2 บทบาทสรุปจากแผนภาพในการขับเคลื่อนสันติภาพของกลุ่มเยาวชน	82
4.2.1 บทบาทด้านการให้ความรู้.....	82
4.2.2 บทบาทในการสร้างพื้นที่กลาง	82
4.2.3 บทบาทด้านการเยียวยา	82
4.2.4. บทบาทด้านสื่อ	82
4.2.5 บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ.....	83
4.2.6 บทบาทเรียกร้องประชาธิปไตย	83
4.2.7 บทบาทด้านการติดตาม	83
4.3 บทบาทของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	88

4.4 ปัญหาและอุปสรรค.....	91
4.4.1 ปัญหาและอุปสรรคภายในกลุ่ม/องค์กร	91
4.4.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านความมั่นคงและความปลอดภัยของชีวิต	91
4.4.3 ปัญหาและอุปสรรคกับสถาบันการศึกษา	92
4.4.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณ.....	93
4.4.5 ปัญหาและอุปสรรคด้านเวลา.....	93
4.4.6 ปัญหาและอุปสรรคด้านการนิยามตัวตนจากสื่อ.....	93
บทที่ 5	95
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	95
5.1 สรุปผลการศึกษา	96
5.2 อภิปรายผล	98
5.3 ข้อเสนอแนะ	103
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	103
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	103
บรรณานุกรม.....	104
ประวัติผู้เขียน.....	110

2451302943

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มเป้าหมาย	10
ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน	36
ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อตามประเภทกลุ่มเยาวชนและกลุ่มทำงานเพื่อเยาวชนและอื่นๆ	48
ตารางที่ 4 แสดงองค์กรสมาชิกของสหพันธ์นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนปาตานี	56
ตารางที่ 5 แสดงองค์กรเครือข่ายของสมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้	62
ตารางที่ 6 แสดงบทบาทและวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างองค์กรอิสระกับองค์กรรับทุนรัฐ	85

2451302943

CD IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 แสดงเปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	2
รูปภาพที่ 2 แสดงเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	2
รูปภาพที่ 3 แสดงเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เดือนมีนาคม	4
รูปภาพที่ 4 แสดงแผนที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	7
รูปภาพที่ 5 แสดงประสิทธิภาพของแต่ละบทบาทในกระบวนการสร้างสันติภาพ.....	23
รูปภาพที่ 6 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา	29
รูปภาพที่ 7 แสดงพัฒนาการของกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี	35
รูปภาพที่ 8 แสดงการเคลื่อนไหวแบบรุ่มทางการเมือง	53
รูปภาพที่ 9 แสดงการเคลื่อนไหวแบบเครือข่ายในอดีต.....	54
รูปภาพที่ 10 แสดงพัฒนาการของกลุ่ม POSBO	60
รูปภาพที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม	69
รูปภาพที่ 12 แสดงบทบาทขับเคลื่อนสันติภาพของกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี .	81

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

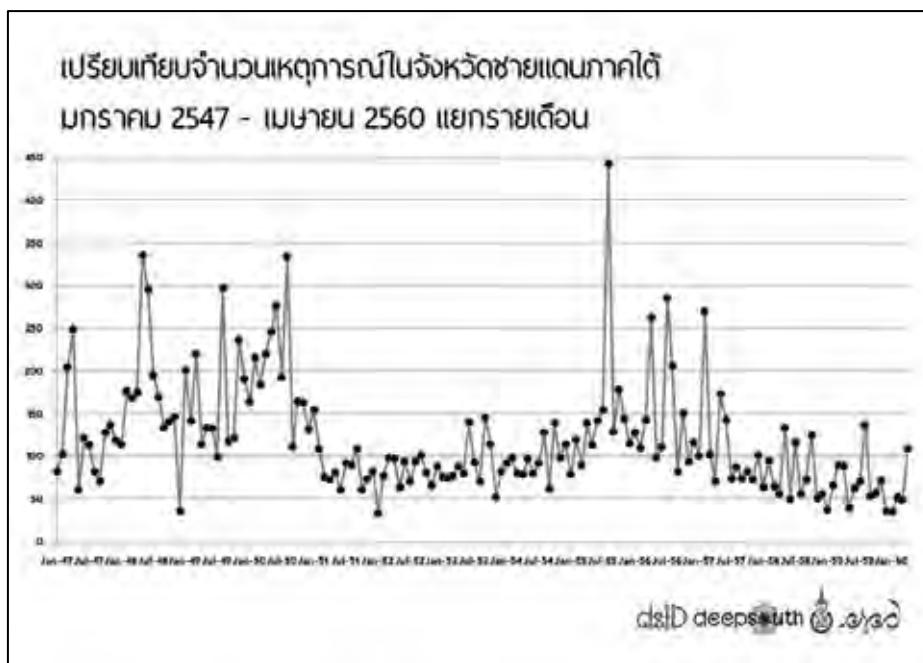
บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ก่อตัวมานานหลายทศวรรษ เกิดจากสาเหตุที่ซับซ้อนหลากหลายมิติ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และศาสนา ประกอบกับปัจจัยแทรกซ้อนอื่นๆ เช่น เรื่องอิทธิพลและผลประโยชน์ การเมืองท้องถิ่น ฯลฯ ทำให้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้คลุมเครือ ไม่มีความชัดเจน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายกองพันพัฒนาที่ 4 บ้านปิเหล็ง อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 เป็นหมุดหมายสำคัญของความรุนแรง และมีเหตุการณ์รุนแรงอื่นๆเกิดขึ้นรายวันอย่างต่อเนื่องในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี เช่นการวางระเบิด การฆ่ารายวัน การชุมนุมประท้วงที่หน้า สภ.อ.ตากใบ จ.นราธิวาส จนถึงปัจจุบัน มีเหตุการณ์รุนแรงทุกประเภท ทั้งลอบยิง ลอบวางระเบิด วางเพลิง และอื่นๆ เกิดขึ้นโดยเป็นเหตุที่เกี่ยวกับความมั่นคงและมาจากเหตุปัจจัยอื่น เช่น ความขัดแย้งส่วนตัว, ความขัดแย้งทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

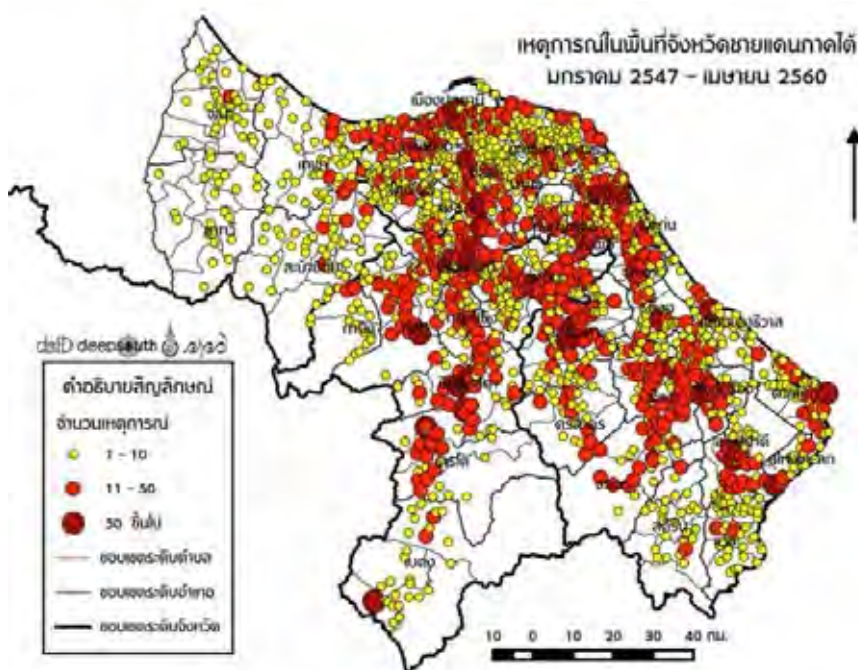
ข้อมูลตัวเลขความเสียหายโดยในภาพรวม จากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Incident Database-DSID) พบว่า ในระหว่างเดือนมกราคมปี 2547 ถึงเดือนเมษายน 2560 มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวมทั้งสิ้น 19,279 เหตุการณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ 6,544 ราย มีผู้บาดเจ็บ 12,963 ราย สรุปได้ว่าในรอบ 13 ปี ระหว่างปี 2547-2559 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวม 19,507 ราย ลักษณะพิเศษในแบบแผนของความรุนแรงในรอบ 13 ปีที่ผ่านมาคือความรุนแรงที่ยืดเยื้อและเรื้อรัง มีลักษณะระดับความรุนแรงที่ขึ้นสูงๆ ต่ำๆ ตลอดเวลาตามจังหวะของแต่ละช่วงเหตุการณ์ แต่ว่าคลื่นที่ขึ้นสูงต่ำนี้ดูเหมือนจะมียอดสูงสุดในสองช่วง คือในปี 2550 (2,409 เหตุการณ์) และในปี 2555 (1,851 เหตุการณ์) ข้อสมมุติฐานก็คือ ถ้าเหตุการณ์จะเป็นแบบแผนซ้ำๆ เช่นนี้ต่อไปในวงรอบใหม่อีกในอนาคตก็อาจจะเกิดวงจรของคลื่นความรุนแรงตามตัวแบบช่วงของฤดูกาล (Seasonality) ในทุกๆ ห้วง 4-5 ปี ซึ่งความรุนแรงจะสูงสุดในรอบ 5 ปี จากนั้นก็ต่ำลงและสูงขึ้นอีกเป็นช่วงๆ (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, 2557)

รูปภาพที่ 1 แสดงเปรียบเทียบจำนวนเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

<https://deepsouthwatch.org/th/node/11053>

รูปภาพที่ 2 แสดงเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

<https://deepsouthwatch.org/th/node/11053>

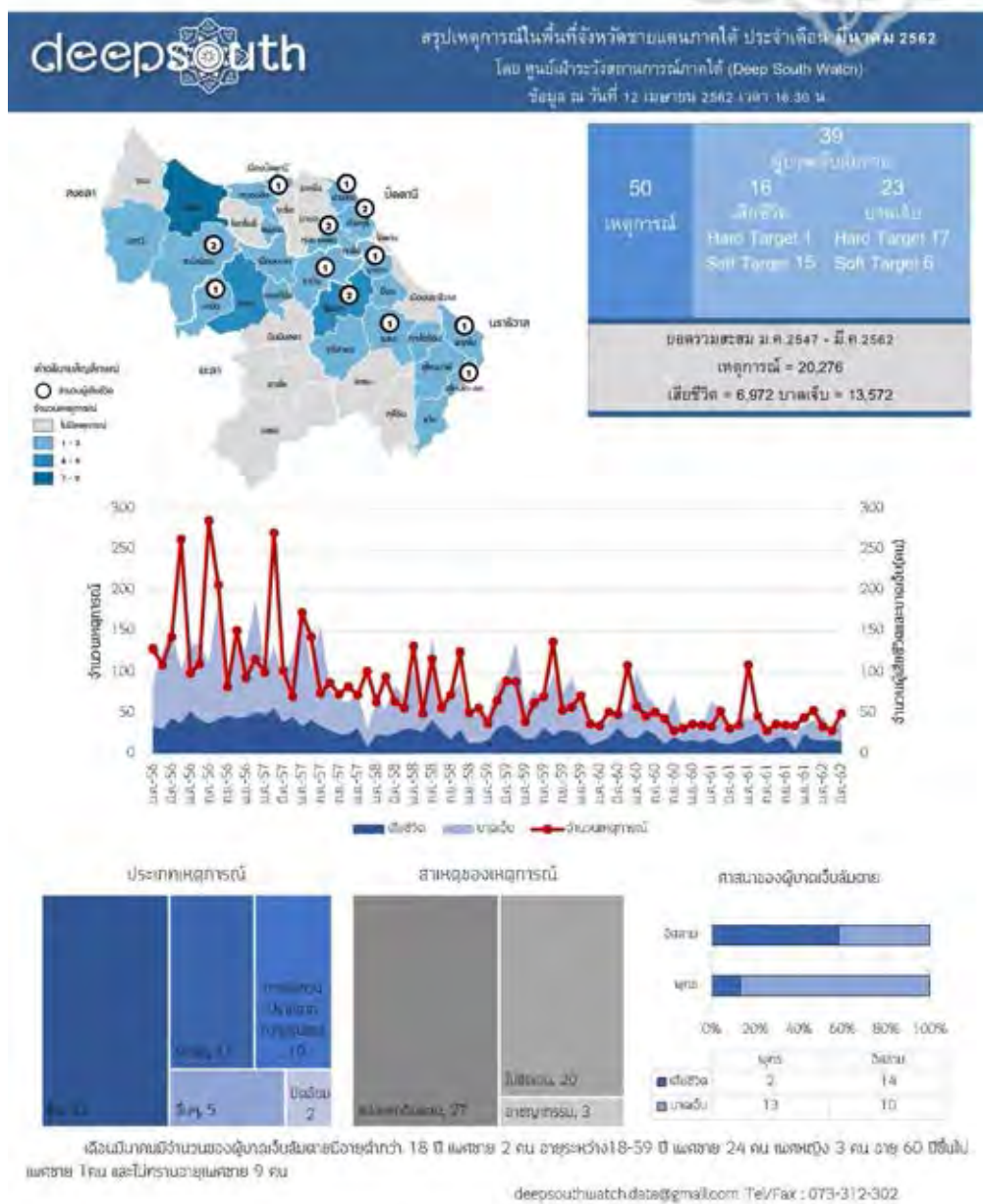

ศรีสมภพ จิตภิรมย์ศรี สะท้อนปัญหาความรุนแรงว่าเป็นเรื่องทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์และศาสนา แบบแผนของความรุนแรงและความขัดแย้ง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแรงขับเคลื่อนที่ปรากฏให้เห็นในภาพสองด้านคือ ด้านหนึ่งเป็นพลวัตของความสัมพันธ์ในสนามสงครามหรือการขัดกันด้วยอาวุธ ระหว่างรัฐกับขบวนการติดอาวุธที่ไม่ใช่รัฐ ซึ่งเป็นขบวนการที่มีแนวคิดและอุดมการณ์ชาตินิยมทางชาติพันธุ์ มิใช่กลุ่มธุรกิจผิดกฎหมายหรือ ใ้ผลประโยชน์ส่วนตัว ในอีกด้านหนึ่งได้เกิดการเติบโตอย่างต่อเนื่องของพลังอันเกิดจากสัมพันธ์ภาพภายในสนามสันติภาพรวมทั้งสนามการต่อสู้ในทางทางการเมืองอันประกอบไปด้วยการต่อสู้ และการขับเคลื่อนของพลังทางสังคมฝ่ายต่างๆในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ซึ่งรวมทั้งขบวนการในภาคประชาสังคมและฝ่ายอื่นๆด้วย (ศรีสมภพ จิตภิรมย์ศรี, 2557)

2451302943

CU ThesIs 5880622624 thesIs / recv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

รูปภาพที่ 3 แสดงเหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เดือนมีนาคม

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้

<https://deepsouthwatch.org/th/node/11919>

ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน 2562 เวลา 16.30 น.

ในระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ต่างๆในอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่ามีกรรวมตัวของประชาชน นิสิต นักศึกษา ขึ้นมาเป็นกลุ่มประชาสังคม กลุ่มองค์กรอิสระโดยเหตุผลในการรวมกลุ่มเรียกร้องหรือปกป้องสิทธิของตัวเองในเรื่องต่างๆมากขึ้น บทบาทของภาคประชาสังคมในช่วงแรกมี 2 ลักษณะ

ลักษณะแรก เป็นการรวมตัวกันเพื่อเคลื่อนไหวในประเด็นที่วางอยู่บนฐานของอัตลักษณ์ทางศาสนา และในลักษณะที่สอง ภาคประชาสังคมมีบทบาทประหนึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในการเชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชน เป็นการเคลื่อนไหวร่วมกันของผู้คนในชุมชน เช่นประเด็นด้านการจัดการทรัพยากร เป็นต้น ในอีกด้านหนึ่ง เป็นการรวมกลุ่มอาชีพของชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งมีบทบาทในการเคลื่อนไหวไม่มากนัก (ชลิต ถาวรนุกิจกุล, 2551)

หลังเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี 2547 หลายกลุ่มหันไปเน้นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับผลของความรุนแรง ได้แก่ งานเยียวยา งานช่วยเหลือและป้องกันเหตุร้าย บางกลุ่มมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหลักที่เน้นไว้ก่อนหน้านี้หันมาทำงานที่เกี่ยวข้องเหตุการณ์ความไม่สงบมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็พบว่าการจัดการของภาครัฐต่อปัญหาความไม่สงบก็ส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มประชาสังคมและส่งผลอย่างสำคัญต่อปัญหาความไม่ไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่รัฐ อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงในพื้นที่ยังเป็นตัวเร่งเร้าให้มีการรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่เป็นการจัดตั้งขึ้นจากแกนนำประชาชนในพื้นที่และการสนับสนุนหรือเข้ามามีบทบาทจากองค์กรต่างพื้นที่ กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นมาหลายกลุ่มที่เห็นได้ชัดคือกลุ่มเยาวชน ที่แบ่งการทำงานออกไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การรวมกลุ่มทำกิจกรรมหรือเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรที่ไม่ใช่รัฐนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งแปลกใหม่ที่จะสามารถชี้บ่งระดับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ พวกเขายังคงเดินทางทำงานตามวาระและเป้าหมายของแต่ละกลุ่มอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ภาคประชาสังคมตามความเข้าใจของคนในพื้นที่ หมายถึง กลุ่ม องค์กร สมาคม ชมรม ชุมนุม เครือข่าย คณะทำงาน หรือคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการรวมตัวของสมาชิกโดยความสมัครใจเพื่อทำกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุร่วมกัน โดยมีประเด็นการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพเป็นเป้าหมายหลัก ที่สำคัญการรวมกลุ่มและการทำงานของพวกเขามิได้อยู่บนพื้นฐานของการบังคับขู่เข็ญ การรวมกลุ่มและปฏิบัติการขององค์กรประชาสังคมในที่นี้อาจวางอยู่บนพื้นฐานของค่านิยมของกลุ่มนั้นๆ ตัวอย่างของกลุ่มที่มีอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มสิทธิมนุษยชน กลุ่มเยียวยา กลุ่มสื่อสารสาธารณะ กลุ่มการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กลุ่มวิชาการ กลุ่มเศรษฐกิจ กลุ่มสาธารณสุข กลุ่มพัฒนาชุมชน กลุ่มผู้หญิง กลุ่มเครือข่าย และกลุ่มเยาวชนที่มีบทบาทในการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนนรณรงค์ในประเด็นต่างๆ (มุฮัมมัดอายุบ ปาทานและคณะ, 2555) เนื่องจากกลุ่มเยาวชนมีความสำคัญและมีบทบาทของสังคมในการทำหน้าที่ต่างๆต่อไปในอนาคต และการเลือกเยาวชนที่มีภูมิปัญญาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความขัดแย้งในการศึกษานี้จะสามารถทำความเข้าใจบริบทสังคมของตัวเองได้ง่าย

สำหรับกลุ่มเยาวชนในช่วงปี 2547-2549 ยังไม่มีการเคลื่อนไหวมากเท่าไร เนื่องจากเป็นช่วงที่เริ่มมีเหตุการณ์เกิดขึ้น มีความกลัวและไม่มีอิสระในการแสดงออกทางความเห็น ตั้งแต่ปี 2550

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

มีกิจกรรมที่รวมกลุ่มจัดอบรมให้ความรู้เรื่องกฎหมายให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับความอยุติธรรมด้วยสันติวิธี แต่การเคลื่อนไหวของนักศึกษาก็ต้องเป็นที่สงสัย และหวาดระแวงของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มีนักศึกษาจากส่วนกลางและในพื้นที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง แต่ก็ต้องถูกจับตามองจากเจ้าหน้าที่รัฐ และนักศึกษาที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนต้องถูกเชิญตัวไปสอบสวน และ “การได้รับรู้ข้อมูลว่ามีการสังหารชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ ต.ปะแต อ.ยะหา จ.ยะลา จนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตรวม 4 คน ทำให้เกิดการชุมนุมประท้วงขึ้น และเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้กลุ่มเยาวชน นักศึกษา เกิดความสนใจและร่วมตัวกันศึกษาปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” (เอกรินทร์ ส่วนศิริ, 2556) เป็นช่วงจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวซึ่งเริ่มมาจากกลุ่มเยาวชนที่เรียนอยู่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ชุมนุมที่มีสวิตกลางอย่างสันติของนักศึกษาและประชาชน ระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม – 4 มิถุนายน 2550 นักศึกษาจากส่วนกลางมีนายตูแวนดาเนีย ตูแวนแมง เป็นแกนนำ กล่าวว่า ...“เหตุที่พวกเขาต้องเคลื่อนไหว เนื่องจากมีเพื่อนจากกรุงเทพฯ บอกว่า ทำไมนักศึกษาจากภาคใต้ ไม่มีการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ปัญหาภาคใต้เลย ทั้งที่มีการยิงทุกวัน ในขณะที่นั้นได้ลงพื้นที่และเห็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านมากขึ้น จึงต้องการเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนที่นี่”... (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี, มปป)

หลังจากมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มเยาวชนครั้งนี้ กลุ่มเยาวชนเริ่มมีอิสระในการแสดงออกทางความเห็นมากขึ้น และเกิดเป็นกลุ่มหลายๆกลุ่มดังปัจจุบัน โดยผู้วิจัยสนใจศึกษาประเด็นกลุ่มที่เป็นเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ เนื่องจากได้เป็นเยาวชนในพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ มีบทบาทอย่างไรต่อการสร้างสันติภาพและมีแนวทางการทำงานแตกต่างกันอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจ รวบรวมข้อมูลกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ
2. เพื่อประเมินบทบาทการทำงานของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการสร้างสันติภาพ
3. ระบุปัญหาและอุปสรรคในของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ

2451302943

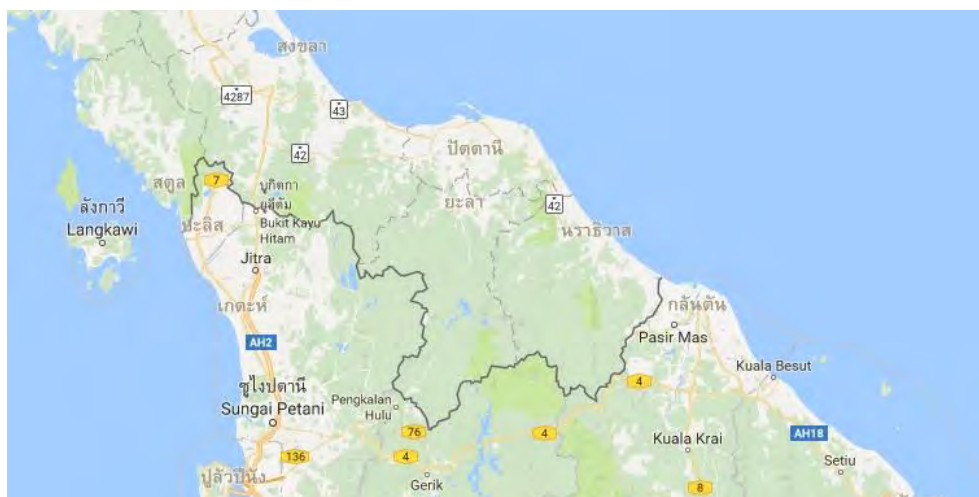
CD :Thesis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาบทบาทของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ซึ่งเน้นการศึกษาภาคสนาม (field research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure interview) โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมแสดงบทบาทที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 พื้นที่การศึกษา

การศึกษารอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

รูปภาพที่ 4 แสดงแผนที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา : ประชาไท

<https://prachatai.com/journal/2017/02/69905>

1.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การค้นคว้าจากเอกสาร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้แก่

- 1) หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารประกอบการประชุมและสัมมนาวิชาการต่างๆ
- 2) รายงานการประชุม และข้อสังเกตจากการทำงานภาคสนามขององค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคมได้มีการจัดเก็บรวบรวมไว้
- 3) บทความและบทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชนที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ในวารสาร หนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต

- 4) แดงการณ์ของกลุ่มเยาวชนขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพในวาระต่างๆ
- 5) เอกสารข้อมูลต่างๆที่ได้จากองค์กรสื่อ เครือข่ายประชาสังคม เช่น ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ข้อมูลจากรัฐ องค์กรที่ทำงานหรือเคยร่วมงานกับกลุ่มเยาวชน สมาชิกในองค์กรเยาวชน

1.4.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ใช้แนวคำถามซึ่งมีความครอบคลุมตามขอบเขตของการศึกษาและวัตถุประสงค์

- 1) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure interview) เก็บข้อมูลในลักษณะของการสนทนาพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลและการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวโดยเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยการกำหนดประเด็นลักษณะปลายเปิดที่เอื้อให้ผู้วิจัยสามารถยืดหยุ่นการถามได้อย่างเหมาะสม สัมภาษณ์กลุ่มเยาวชน
- 2) การสนทนากลุ่ม (Group interview) คำถามเป็นลักษณะปลายเปิด
- 3) การสังเกตการณ์ (observation) จากการทำกิจกรรม การทำงาน การเข้าร่วม เช่น งานสัมมนาต่างๆ เหตุการณ์ทางสังคม เช่น การประท้วง และการเข้าร่วม กิจกรรมของเครือข่ายอื่นๆ
- 4) บันทึภาคสนาม (Field notes) ถอดเทปสัมภาษณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- 1) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทำกิจกรรมมีบทบาทในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว โดยใช้เวลาคนละ 1-1.30 ชั่วโมง เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักๆของกลุ่มเยาวชน ข้อมูลบทบาทการทำงาน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ และปัญหาอุปสรรคที่เจอในระหว่างการทำงาน/ทำกิจกรรม
- 2) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทำกิจกรรมมีบทบาทในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ใช้การสนทนากลุ่ม กลุ่มละ 3-4 คน ส่วนใหญ่จะเป็นคณะกรรมการของกลุ่ม โดยใช้เวลาแตกต่างกันออกไป คือ 1-2 ชั่วโมง เพื่อสอบถามรายละเอียดปลีกย่อยของกลุ่มที่ตนเองรับผิดชอบ
- 3) เข้าร่วมการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ในงานเสวนาของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่การขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ

การสัมภาษณ์เป็นไปตามจรรยาบรรณของการวิจัย บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยชุดข้อมูลสัมภาษณ์แต่ละชุด และบันทึกข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยสมุดบันทึก ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขออนุญาตการจดบันทึก และบันทึกเสียง ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และได้รับอนุญาตอ้างอิงชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์

การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและการสร้างความไว้วางใจ

- 1) ประสานผ่านประธานกลุ่มและเลขานุการของกลุ่ม อธิบายวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ต่อมาประสานผ่านผู้ประสานงานของกลุ่มใน สามจังหวัด คือจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
- 2) สร้างความชัดเจนกับกลุ่มเป้าหมายในเรื่องวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ให้กลุ่มเป้าหมายไม่มีความกังวลว่าการให้ข้อมูลจะส่งผลกระทบต่อในภายหลัง
- 3) สร้างบรรยากาศพูดคุยให้กลุ่มเป้าหมายคุ้นชิน สบายใจที่จะให้ข้อมูล แนะนำตัวพูดคุยทำความรู้จักก่อนสัมภาษณ์

1.5 ขอบเขตการวิจัย

เยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ ปี พุทธศักราช พ.ศ. 2560 – เดือนมิถุนายน 2562 แหล่งการรวบรวมรายชื่อมาจากหน่วยงานรัฐ โดยเปรียบเทียบกับรายชื่อจากภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสอบถามจากกลุ่มเยาวชนเอง

1.6 กลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเยาวชนที่มีช่วงเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 – ปัจจุบัน เป็นกลุ่มที่มีเป้าหมายระบุชัดเจนขององค์กร มีการจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรมต่อเนื่องอย่างน้อย 2-3 ปี ขึ้นไป เป็นองค์กรที่คนทำงานเป็นเยาวชน หรือเป็นโครงการ กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี คือกระจายอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส

1.7 การรวบรวมรายชื่อ

การรวบรวมรายชื่อกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสันติภาพนี้ เป็นการสำรวจด้วยตนเองของผู้วิจัย

1. หาชื่อกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคม จากข่าวการจัดสรรงบประมาณ 50 ล้านบาท สนับสนุนกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ แก่ภาคประชาสังคม/เอกชน

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

2. ทำหนังสือถึง ศอ.บต. (แต่ไม่ได้รับข้อมูล) และติดต่อบุคลากรจากองค์กรของรัฐและได้ขอรายชื่อเยาวชนเพื่อนำมาทำวิจัย (ผอ.อนุญาต แต่ขอไม่เปิดเผยชื่อองค์กร)

3. ค้นหารายชื่อจากศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ และสอบถามชื่อจากกลุ่มเยาวชนที่รู้จักหรือเคยร่วมงานกันโดยตรง

4. เปรียบเทียบรายชื่อจาก 3 แหล่ง พบว่ามีกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านการสร้างสันติภาพ (ที่เป็นผู้หญิงและผู้ชาย นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ) จำนวน 27 กลุ่ม และคัดเลือกกลุ่มเยาวชนที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพที่ตรงตามนิยามกำหนดไว้ มี 7 กลุ่ม จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บ การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มเยาวชนผู้ชายและผู้หญิงที่ทำกิจกรรม/ทำงาน ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ 7 กลุ่มใหญ่และองค์กรสมาชิก จำนวนทั้งสิ้น 33 คน ได้รับอนุญาตให้ระบุชื่อจากผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ			
ที่	ชื่อ	องค์กร/องค์กรสมาชิก	ตำแหน่ง
1	คุณกิตติศักดิ์	ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน (YICE)	ผู้อำนวยการ
2	คุณสุโฮมี	The Patani	รองผู้อำนวยการ
3	คุณอาเตีฟ	The Patani	ประธานคณะกรรมการกำกับยุทธศาสตร์
4	คุณฮากิม	The Patani	คณะกรรมการกำกับยุทธศาสตร์
5	คุณลิโอ	The Patani	รองผู้อำนวยการฝ่ายมวลชน
6	คุณอัสมะ	คณะทำงานปาตานีเพื่อติดตามกลไกระหว่างประเทศ	ผู้ประสานงาน
7	คุณฮากิม	สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชน ปาตานี (PerMAS)	ประธาน
8	คุณซูลกิฟลี	สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชน ปาตานี (PerMAS)	ผู้อำนวยการกิจการรณรงค์เพื่อการโน้มน้าว
9	คุณฮากิม	สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชน ปาตานี (PerMAS)	ผู้ช่วยรองการต่างประเทศ

2451302843

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มเป้าหมาย(ต่อ)

กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ			
ที่	ชื่อ	องค์กร/องค์กรสมาชิก	ตำแหน่ง
10	คุณมุฮัมหมัดฮาฟิส	สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชน ปัตตานี (PerMAS)	ผู้ประสานงานเขต จังหวัดปัตตานี
11	คุณฮาฟิส	สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชน ปัตตานี (PerMAS)	ผู้ประสานงานเขต จังหวัดกรุงเทพมหานคร
12	คุณสุมัยรีย์	สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (POSBO)	หัวหน้าฝ่ายการเงิน
13	คุณชนัญญา	สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (POSBO)	เลขานุการ
14	คุณอิสมาแอ	ชมรมสังคมศาสตร์ ม.อ.ปัตตานี (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	ที่ปรึกษา
15	คุณอับดุลอาชี	ชมรมภาษาและวัฒนธรรม ม.นราธิวาสราชครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	ประธาน
16	คุณยุพรี	พรรคกิจประชา ม.อ.ปัตตานี (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	เลขานุการ
17	คุณมุฮัมหมัด	ชมรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมมุสลิมจังหวัดชายแดนใต้ ม.อ.ปัตตานี (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	ประธาน
18	คุณซูรียา	องค์กรนักศึกษาพัฒนาการเมืองและประชาธิปไตย (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	ประธาน
19	คุณซูซาน	สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชน ปัตตานี (PerMAS)	คณะกรรมการ
20	คุณแวตอฮีเราะห์	ชมรมยุวชนอาสาเพื่อการพัฒนา ม.นราธิวาสราชครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	คณะกรรมการ

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มเป้าหมาย(ต่อ)

กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ			
ที่	ชื่อ	องค์กร/องค์กรสมาชิก	ตำแหน่ง
21	คุณสีดีसारอ	ชมรมยุวชนอาสาเพื่อการพัฒนา ม.นราธิวาสนราษครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	คณะกรรมการ
22	คุณรอกีเยาะ	ชมรมยุวชนอาสาเพื่อการพัฒนา ม.นราธิวาสนราษครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	คณะกรรมการ
23	คุณอัสมา	ชมรมยุวชนอาสาเพื่อการพัฒนา ม.นราธิวาสนราษครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	คณะกรรมการ
24	คุณนุรฮาซีกีน	ชมรมยุวชนอาสาเพื่อการพัฒนา ม.นราธิวาสนราษครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	คณะกรรมการ
25	คุณอัสนี	เครือข่ายเยาวชนอิสระปาตานี (IRIS) (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	เลขานุการ
26	คุณนัสรีน	เครือข่ายเยาวชนอิสระปาตานี (IRIS) (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	เหรียญกติก
27	คุณอามีเนาะ	เครือข่ายเยาวชนอิสระปาตานี (IRIS) (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	คณะกรรมการ
28	คุณอามาล	ชมรมมุสลิม ม.นราธิวาสนราษครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	รองหัวหน้าฝ่ายมวลชน
29	คุณยูลียดา	ชมรมมุสลิม ม.นราธิวาสนราษครินทร์ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	เลขานุการ
30	คุณอับดุลรอเซ	ชมรมสันติใจอาสา ม.อ.ปัตตานี (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	ประธาน

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มเป้าหมาย(ต่อ)

กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ			
ที่	ชื่อ	องค์กร/องค์กรสมาชิก	ตำแหน่ง
31	คุณอดุล	ชมรมสันติใจอาสา ม.อ.ปัตตานี (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	รองประธาน
32	คุณชบาวิริยะห์	กลุ่มศึกษาแรงงานข้ามชาติ (องค์กรสมาชิกกลุ่ม PerMAS)	คณะกรรมการ
33	คุณทวิศักดิ์	พรรคประชาชาติ	กรรมการบริหาร

องค์กรที่ไปสัมภาษณ์มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี เนื่องจากกลุ่มเยาวชนนี้เติบโตเรียนรู้ และตั้งกลุ่มเยาวชนขึ้นภายใต้สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ มีการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันเพื่อลดความรุนแรงและสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่

1.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการบรรยายและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ของข้อมูลและจำแนกวิเคราะห์ตามประเด็นคำถามการวิจัย

1.9 ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล

- 1) การนัดเจอผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละครั้งมีความยาก เนื่องจากเวลาของแต่ละคนไม่ตรงกัน
- 2) ไม่สามารถได้กลุ่มเป้าหมายตรงตามเกณฑ์ที่วางไว้ หรือกลุ่มเป้าหมายที่ประสานกันไม่พร้อมที่จะพูดคุยเพราะมีประเด็นอ่อนไหวเรื่องความปลอดภัย
- 3) ประเด็นการพูดคุยมีความอ่อนไหว ผู้ให้ข้อมูลไม่มั่นใจ และกังวลว่าจะส่งผลกระทบต่ออนาคต ทำให้ส่วนหนึ่งไม่กล้าสะท้อนความจริงทั้งหมด

1.10 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาการศึกษา คือหลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อ 4 มกราคม 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2562 โดยทำการศึกษาในครั้งนี้ใช้เวลาศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562

1.11 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้รวบรวมกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ
- 2) ทราบบทบาทการทำงานของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการสร้างสันติภาพ
- 3) ทราบปัญหาและอุปสรรคในของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ
- 4) สร้างความเข้าใจแนวการทำงานของกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ต่อประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ

1.12 นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ หมายถึง เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี กลุ่มที่มีเป้าหมายที่ระบุชัดเจนขององค์กร มีการทำกิจกรรมต่อเนื่อง 2-3 ปีขึ้นไป เป็นองค์กรที่คนทำงานเป็นเยาวชน
- 2) จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอ ในจังหวัดสงขลา คือ อ.จะนะ อ.นาทวี อ.เทพา อ.สะบ้าย้อย
- 3) สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส
- 4) ปาตานี (ทวิพร คุ่มเมธา, 2558) หมายถึง พื้นที่ที่ผู้อาศัยส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูมุสลิมและเป็นพื้นที่ของความขัดแย้ง ซึ่งกล่าวรวมๆ ได้ว่า คือพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา
- 5) ผู้ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- 6) เจ้าหน้าที่รัฐ หมายถึง ทหาร ตำรวจ
- 7) กระบวนการสร้างสันติภาพ หมายถึง การรวมกลุ่มคนที่หลากหลายโดยใช้ความสร้างสรรค์ในการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งและความรุนแรง สู่การใช้ความความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมาย แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 เยาวชน

คำว่า “เยาวชน” ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555 ได้ให้ความหมายไว้ คือ บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ และไม่ใช่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายไว้คือ คนในวัยหนุ่มสาว คือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี อาเซียน ASEAN ได้ระบุอายุของเยาวชน คือ อายุระหว่าง 15-34 ปี (ASEAN : The Association of Southeast Asian Nations, 2017)

US Agency for International Development (USAID) นิยามเยาวชนว่าไม่ได้กำหนดอายุที่แน่นอน เพียงแต่ระบุไว้ว่าเป็นผู้มีอายุอยู่ระหว่าง 15 – 24 ปี เป็นคนที่มีอายุถึงช่วงที่ร่างกายมีความพร้อมที่จะทำบทบาทของผู้ใหญ่ แต่ยังไม่พร้อมที่จะถูกคาดหวังว่าจะตัดสินใจ หรือให้การสนับสนุนผู้อื่นได้ นั่นคือ ผ่านภาวะความเป็นเด็กมาแล้ว แต่ยังไม่พร้อมที่จะมีความรับผิดชอบในฐานะผู้ใหญ่ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2558) และในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายว่า บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์

2.2 กระบวนการสร้างสันติภาพ

2.2.1 ความหมายของสันติภาพ

คำว่า “peace” มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “pax” หรือ “paix” ตามความเห็นของนักประวัติศาสตร์คำว่า “pax” หมายถึง ช่วงเวลาที่ไม่มีสงครามหรือสงครามกลางเมือง ชาวโรมันยังเชื่อมโยงความหมายของคำว่า “pax” กับนามธรรมอื่นๆ เช่น การสอดคล้องกัน เกียรติยศ และคุณธรรม

พระสันตปาปาเปาโล ที่ 6 นิยาม “สันติภาพ” หมายถึง การพัฒนา การขจัดความ อยุติธรรม และความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ การขจัดความอิจฉาริษยา และการไม่ไว้วางใจ ส่วนอิสมาอีล ลูตฟี จะปะกียา พูดถึงสันติภาพว่า อิสลามคือศาสนาแห่งสันติภาพโดยคำว่า “อิสลาม” มีรากศัพท์จากคำว่า “อัล-สลัม” หมายถึง “สันติภาพ” สันติภาพในอิสลามมิใช่เป็นกระบวนการที่อยู่นบน

พื้นฐานของผลประโยชน์ส่วนตัว ชนชาติหรือประเทศชาติใดเป็นการเฉพาะ หากแต่เป็นศาสนบัญญัติแห่งสากล เป็นระบบที่ครอบคลุม เป็นธรรมนุญอันอมตะที่ควบคู่และสอดคล้องกับผู้คนในพื้นที่โลกสันติภาพ ในอิสลามจะไม่จำกัดเฉพาะกับมนุษย์เท่านั้นหากแต่ยังครอบคลุมถึงสัตว์ด้วย (วันฮารงค์ บินอิสรียส, 2558) ในทัศนะอิสลามกล่าวว่าสันติภาพที่แท้จริง คือ สภาวะที่กลมกลืนกันทั้งด้านกายภาพจิตใจ และจิตวิญญาณ การดำรงอยู่อย่างสันติโดยยอมจำนนต่อผู้เป็นเจ้าของ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติและความยุติธรรม (สุชาติ เศรษฐมาลินี, 2559)

นอกจากนี้ นอร์เบิร์ต โรเปอร์ส มองสันติภาพสองด้าน คือ สันติภาพในเชิงลบสันติ คือ จุดสิ้นสุดของความรุนแรง กล่าวคือ การที่สังคมไม่มีภาวะความรุนแรง เช่น มีข้อตกลงหยุดยิง แต่สิทธิเสรีภาพหรือความยุติธรรมของประชาชนยังไม่ได้รับการตอบสนองและอาจมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสันติภาพเชิงบวก คือ สังคมที่อยู่ในภาวะที่มีสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน และไม่มีมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ เป็นสังคมที่ก้าวพ้นจากความรุนแรงของโครงสร้างและความรุนแรงทางวัฒนธรรม (ฟารีดา ปันจอร์, 2558)

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปความได้ว่า สันติภาพมีสองรูปแบบ คือ สันติภาพเชิงลบคือ ไม่มีสงคราม ไม่มีการฆ่า หรือทำร้ายกัน และสันติภาพเชิงบวกคือ เป็นสังคมที่นอกจากไม่มีการสู้รบกันทางกายภาพแล้ว ยังเป็นสังคมที่อยู่ในภาวะสิทธิและเสรีภาพและมีความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบกัน เคารพซึ่งกันและกัน

2.2.2 การเสริมสร้างสันติภาพและกระบวนการสร้างสันติภาพ

แนวคิดการเสริมสร้างสันติภาพเป็นที่ รู้จักครั้งแรกในปี ค.ศ.1975 จากบทความเรื่อง 3 แนวทางสู่สันติภาพ : การรักษาสันติภาพ การทำให้เกิดสันติภาพ และการเสริมสร้างสันติภาพ (Three Approches to Peace : Peacekeeping Peacemaking and Peacebuilding) ของ Johan Galtung นักวิจัยสันติภาพ ได้นำเสนอโครงการเสริมสร้างสันติภาพเพื่อเป็นแนวทางสู่สันติภาพที่ยั่งยืน ระบุว่ารากเหง้าของความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ผ่านกิจกรรมสำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ตามรูปแบบของสันติศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนความขัดแย้งด้วยสันติวิธี (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยและคณะ, 2555:20)

ปี ค.ศ. 1992 การเสริมสร้างสันติภาพได้รับการยอมรับกว้างขวางมากขึ้น เมื่อเลขาธิการสหประชาชาติได้มีข้อเรียกร้อง “วาระสันติภาพ” (An Agenda for Peace) ที่ระบุว่าสหประชาชาติและประชาคมนานาชาติมีความรับผิดชอบต่อการจัดการความขัดแย้งร่วมสมัยในรูปแบบของมาตรการทางการทูตในเชิงป้องกัน (preventive diplomacy) การทำให้เกิดสันติภาพ (Peacemaking) และการรักษาสันติภาพ (Peacekeeping) ส่งผลให้แนวคิดการเสริมสร้างสันติภาพ

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13: 28:34 / seq: 31

เป็นที่รู้จักและนำมาใช้ในการจัดการความขัดแย้งอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน (จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย และคณะ, 2555:20)

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ กล่าวว่า การศึกษา “สันติภาพ” จะต้องไม่คำนึงถึงเรื่องการยุติสงคราม และการลดความรุนแรง เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงความเป็นสหวิทยาการของทฤษฎีสันติภาพ ต้องมีทัศนคติที่เปิดกว้างและไม่ยึดติดอยู่กับศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งเป็นการเฉพาะ ที่สำคัญจะต้องเปลี่ยนแปลงความคิด เรื่องความขัดแย้งใหม่ คือ ต้องเชื่อว่าความขัดแย้งไม่ได้เป็นเรื่องที่ควรหลีกเลี่ยง แต่ความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของทุกสังคม ดังนั้นเมื่อทุกสังคมต้องเผชิญกับความขัดแย้งจึงไม่สามารถขจัดให้หมดสิ้นไปได้ และทฤษฎีสันติภาพ ก็ไม่ได้เป็นทฤษฎีที่กำเนิดขึ้นเพื่อขจัดความขัดแย้งให้หมด แต่เป็นทฤษฎีที่พยายามคิดค้นขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี หรือจัดการโดยไม่ใช้ความรุนแรง (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2539)

United Nations ให้นิยาม การเสริมสร้างสันติภาพ (Peacebuilding) คือการสร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง ที่เน้นสนับสนุนส่งเสริมข้อตกลงสันติภาพให้มีความมั่นคง แข็งแรง เพื่อหลีกเลี่ยงการหวนกลับสู่ความขัดแย้ง

จุฬารัตน์ ศึกษากระบวนการสร้างสันติภาพ โดยอ้างถึง Schirch ให้นิยามการเสริมสร้างสันติภาพ (Peacebuilding) ว่าเป็นแนวทางการในป้องกัน ลด เปลี่ยนแปลงขับเคลื่อน และเยียวยาบุคคล ชุมชน และสังคม จากความขัดแย้งในทุกรูปแบบ โดยการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์ในสังคมทุกระดับ สรุปได้ว่า การเสริมสร้างสันติภาพ เป็นกระบวนการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเหตุการณ์ความรุนแรงในสังคมทุกระดับ โดยผ่านกิจกรรมที่มีบทบาทในการป้องกัน ส่งเสริม และสนับสนุน มิให้เกิดความรุนแรง เพื่อผลसानความแตกฉาน เปลี่ยนแปลงความขัดแย้งด้วยสันติวิธีเพื่อนำไปสู่สันติภาพครั้งใหม่ที่ยั่งยืน

Schirch ได้ทำการศึกษากระบวนการเสริมสร้างสันติภาพ โดยกล่าวว่าวิถีทางในการเสริมสร้างสันติภาพสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท

- 1.การต่อสู้ความขัดแย้งโดยปราศจากความรุนแรง (waging conflict nonviolently) ผู้ดำเนินการด้านสันติภาพแสวงหาแนวทางในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้ความรุนแรง ด้วยการค้นหากลุ่มอำนาจที่สามารถเข้าถึงสถานการณ์ความขัดแย้งเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์

- 2.การลดความรุนแรงทางตรง (reducing direct violence) พยายามลดความรุนแรงทางตรงโดยมีเป้าหมายเพื่อยับยั้งตัวผู้กระทำความรุนแรง ป้องกันและเยียวยาเหยื่อจากเหตุการณ์ความรุนแรง จัดหาสถานที่ปลอดภัยเพื่อดำเนินกิจกรรมการสร้างสันติภาพ ซึ่งกระทำต่างๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยในการค้นหารากเหง้าของความรุนแรงที่เกิดขึ้น

2451302943

CD :Thesisis 5880622624 thesisis / recv: 05082562 13: 28:34 / seq: 31

3. การเปลี่ยนความสัมพันธ์ (transforming relationship) แทนที่ความรุนแรงด้วยสันติภาพ ต้องเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการเข้าถึงความเจ็บปวด เปลี่ยนแปลงความขัดแย้งให้ความยุติธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้สร้างแนวทางแก้ไขปัญหในระยะยาวที่ตรงกับความต้องการของตนเอง

4. การสร้างศักยภาพ (building capacity) เสริมสร้างสันติภาพในระยะยาวให้มีความสำคัญในเรื่องของความยุติธรรมและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน สร้างวิธีการป้องกันความรุนแรงผ่านการศึกษาศึกษาและอบรม การเจรจาทางทหาร การวิจัยและประเมินผล เพื่อก่อรูปโครงสร้างที่สามารถส่งเสริมให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืน (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยและคณะ, 2555:21-23)

โยฮัน กัลตุง (Berghof Foundation, 2559) แบ่งสันติภาพออกเป็น 2 รูปแบบ คือ **สันติภาพเชิงลบ** เป็นสภาวะการปลอดจากสงคราม หรือที่ปราศจากความรุนแรงทางตรง ไม่มีการทำร้ายกัน สังคมมีความสงบ ซึ่งเราสามารถเรียกได้ว่าสังคมมีความเป็นปกติสุข และ **สันติภาพเชิงบวก** คือสภาวะที่สังคมมีความสงบสุข ปราศจากความรุนแรง ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ได้รับความเคารพ ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบกัน มีความยุติธรรม และได้เสนอแนวคิดการสร้างสันติภาพ (Peace building) เป็นกระบวนการ เพื่อเป็นหนทางในการป้องกันความขัดแย้งและสร้างสันติ โดยประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

1) การรักษาสันติภาพ (Peace keeping) คือ การควบคุมผู้กระทำการ ไม่ให้ทำลายสิ่งตามๆ หรือชีวิตผู้อื่นๆ การรักษาสันติภาพเน้นการป้องกัน เช่น การมีข้อตกลงหยุดยิงทั้งสองฝ่าย การตั้งทีมในการติดตามการปฏิบัติทางการทหาร เป็นต้น

2) การก่อร่างสันติภาพ (Peace making) คือ รูปแบบของการแก้ไขปัญหาในแบบของข้อตกลง สัญญาหรือข้อตกลงหยุดยิงในระหว่างความขัดแย้งแต่เพื่อที่จะบรรลุได้การก่อร่างสันติภาพอาจต้องการดำเนินการต่างๆ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของคู่ขัดแย้งในการบรรลุข้อตกลงเพื่อสันติภาพ

3) การสร้างสันติภาพ (Peace building) คือ ยุทธศาสตร์หนึ่ง ที่เน้นการทำให้สังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างเหมาะสมในการปฏิรูปเพื่อก่อให้เกิดวัฒนธรรมสร้างลงสันติภาพที่ยั่งยืน

จอห์น พอล เลเตอร์ค (จอห์น พอล เลเตอร์ค, 2555) ได้แบ่งลักษณะแนวทางและการปฏิบัติของการสร้างสันติภาพ ออกเป็น 4 ประการ

1) ความเป็นใจกลางของสัมพันธภาพ (ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล) เป็นบริบทของความรุนแรงและเป็นพลังที่จะช่วยให้การก้าวพ้นจากวงจรแห่งความรุนแรง กล่าวคือความสามารถของบุคคลหรือชุมชนที่มีความสัมพันธ์ที่ตึงถึงแม้จะเป็นศัตรู แนวทางสำคัญในข้อนี้คือสัมพันธภาพที่อิง

2451302943

CU-Thesisis 5880622624 thesisis / revv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

อาศัยกันที่กว้างขวางออกไปเป็นประสบการณ์ที่เห็นการเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคล ชุมชน เครือข่าย ทำกิจกรรมมีความเชื่อมโยงกัน และแนวที่สอง คือกระทำอย่างอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักตนเอง มีความรับผิดชอบและยอมรับการถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติในความสัมพันธ์ สามารถสรุปได้ว่าความเป็นใจกลางของสัมพันธ์ภาพ เป็นพื้นที่ของการยอมรับว่าความอยู่ดีมีสุขของลูกหลานจะสัมพันธ์โดยตรงอยู่กับความอยู่ดีมีสุขของศัตรู

2) การฝึกการใฝ่รู้อย่างยั่งยืน “ความยั่งยืน” ในแนวคิดนี้หมายถึงแย้งกับความเชื่อทั่วไป คือ ความจริงมีอยู่ในสิ่งที่เรารับรู้และนอกเหนือการรับรู้ “ความใฝ่รู้” หรือความอยากรู้อยากเห็น หมายถึงการเสาะแสวงอย่างต่อเนื่องเพื่อค้นหาความหมายของสิ่งนั้น รวมสองคำแล้วได้คำว่า “การใฝ่รู้อย่างยั่งยืน” เป็นการเข้าถึงความเป็นจริงทางสังคมโดยยึดถือและเคารพความซับซ้อน การปฏิเสธที่จะตกอยู่ใต้แรงกดดันที่บังคับแบ่งความจริงเป็นฝักฝ่าย มุ่งแสวงหาสิ่งที่รวมพลังความขัดแย้งที่รุนแรงเข้าด้วยกันได้ การใฝ่รู้อย่างยั่งยืนจะไม่ด่วนตัดสินความขัดแย้งในทางที่ปรากฏและทางลึกลับเพื่อหาความเป็นไปได้ที่จะมีคุณค่าเหนือกว่า ซึ่งจะมาแทนที่ข้อขัดแย้ง *คุณค่าที่ปรากฏ* ในที่นี้ คือ วิธีที่เรียบง่ายและโดยตรงซึ่งปรากฏและมีอยู่ในสิ่งต่างๆในสถานการณ์ความขัดแย้ง เป็นวิธีที่ผู้คนพูดว่าสิ่งต่างๆเป็นอย่างไร ข้อขัดแย้งที่รู้ได้จากการรับฟังจากฝ่ายต่างๆ *คุณค่าทางลึก* ในตอนแรกอาจจะเป็นข้อขัดแย้งแต่อยู่ไปเรื่อยๆ ได้รับความรู้และตีความสิ่งต่างๆจากประสบการณ์จนเห็นถึงคุณค่าในเรื่องนั้นๆ

การไม่ด่วนตัดสิน การสำรวจคุณค่าที่ปรากฏกับคุณค่าทางลึกในบริบทความขัดแย้งต้องอาศัยความสามารถที่จะพัฒนาอยู่กับความคลุมเครือในระดับสูง กล่าวคือ ด้านหนึ่งเราต้องยอมรับความเป็นจริงสิ่งที่ปรากฏ อีกด้านหนึ่งเราต้องสำรวจตรวจหาความเป็นจริงของประสบการณ์ชีวิตว่าการรับรู้และความหมายเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ทั้งนี้การไม่ด่วนตัดสินไม่ได้หมายความว่าไม่มีความเห็นหรือไม่สามารถประเมินค่า แต่ไม่ยากไปลดทอนความซับซ้อน ให้กลายเป็นเรื่องที่มีสองด้าน โดยในความเป็นจริงนั้นมีประเด็นหลากหลาย

3) เปิดพื้นที่ให้แก่การกระทำที่สร้างสรรค์ คือการเปิดพื้นที่ให้การกระทำสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ โดยจำเป็นต้องมีนิสัยและจิตใจที่เปิดกว้าง โดยพื้นฐานแล้วจำเป็นต้องเชื่อว่าการกระทำและการตอบสนองที่สร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เอื้อถึงและสามารถเข้าถึงได้แม้ในที่ที่ถูกครอบงำด้วยความรุนแรงและการกดขี่ของความรุนแรง

4) ความพร้อมรับความเสี่ยง คือ การก้าวเข้าสู่สิ่งที่เราไม่รู้โดยปราศจากหลักประกันความสำเร็จหรือแม้แต่ความปลอดภัย การมีชีวิตอยู่เป็นการผจญภัยเข้าไปในที่ที่เราไม่รู้เส้นทางและไม่สามารถควบคุมผู้คนที่อยู่ในบริบทความรุนแรง ดังนั้นภารกิจในการสร้างสันติภาพ คือ ต้องมีการสำรวจภูมิศาสตร์ของความรุนแรง หรือสำรวจธรรมชาติของความเสี่ยง เพื่อนำคนไปสู่สิ่งใหม่ๆที่คาดไม่ถึง นอกจากนั้นการสร้างสันติภาพโดยขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพในสังคมไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจเท่านั้น แต่ประชาชนทั่วไปในสังคมก็สามารถทำได้ด้วย

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

กล่าวโดยสรุป แก่นหลักของการสร้างสันติภาพ ประกอบด้วย การรวมกลุ่มคนที่หลากหลาย เพื่อศึกษาพื้นที่อย่างถี่ถ้วนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง และยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดยบุคคลที่จะมีบทบาทในการสร้างสันติภาพไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีอำนาจ แต่บุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งนั้นก็สามารถเข้าร่วมได้

เลเดอร์ค (Berghof Foundation, 2559) ได้แบ่งตัวแสดงที่มีส่วนในการทำให้เกิดสันติภาพ ออกเป็น 3 ตัวแสดงหรือสามคู่ (Track) ดังนี้

Track 1 คือกลุ่มผู้นำระดับบนสุด ประกอบด้วยกองทัพ ผู้นำทางการทหาร ผู้นำทางการเมือง และศาสนาที่มีชื่อเสียง

Track 2 คือกลุ่มผู้นำระดับกลาง ประกอบด้วยนักวิชาการ ปัญญาชนหรือผู้มีชื่อเสียงในวงการ ศาสนา การที่คนกลุ่มนี้มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลทำให้พวกเขามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง และพวกเขาเป็นที่นับหน้าถือตาในกลุ่มของคนในระดับผู้นำด้วย

Track 3 คือ กลุ่มผู้ชุมนุมท้องถิ่นหรือผู้นำชนพื้นเมือง ซึ่งมีความคุ้นเคยมากที่สุดกับผลกระทบที่ขัดแย้งรุนแรงมีต่อประชากรส่วนใหญ่ ในบางประชาชนทั่วไปนั้นจะถูกจัดอยู่ในตัวแสดงระดับที่สี่ เพราะถือว่าความพยายามก่อให้เกิดสันติภาพนั้นถือเป็นภารกิจในทุกระดับ

มูลนิธิ Berghof ได้อธิบายการทำงานเพื่อสันติภาพจำเป็นต้องขึ้นตอนพื้นฐานอย่างน้อยสาม ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง จะต้องมีการกำหนดนิยามวิสัยทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล แตกต่างจากสันติภาพระหว่างประเทศอย่างชัดเจน ความแตกต่างและการตีความก็แปรผันตามวัฒนธรรม ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขุ่นเคืองกันเนื่องจากประสบการณ์ของการกดขี่ที่กระทำ ดังนั้น การนิยามนั้นจึงควรมีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามบริบท

ขั้นตอนที่สอง มีการระบุเงื่อนไขที่จะนำไปสู่สันติภาพภายในหรือระหว่างสังคม พร้อมกับความตั้งใจที่วางรากฐานให้เงื่อนไขเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญ ดายเตอร์ เซงฮาาส (Dieter Senghaas) อ้างใน (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2539:14) ได้วิเคราะห์การเกิดสันติภาพภายในสังคมตะวันตกชี้ให้เห็นเงื่อนไขที่เป็นหัวใจสำคัญหกประการคือ การที่พลเมืองในสังคมไม่ถืออาวุธ การเคารพหลักนิติธรรม การควบคุมตนเองและพึงพาอาศัยกัน การส่งเสริมมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตย ความยุติธรรมทางสังคม และวัฒนธรรมการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ปัจจัยทั้งหมดต้องเกี่ยวคู่กันและกัน

ขั้นตอนที่สาม การเปรียบเทียบความเป็นจริงในปัจจุบันในสังคมหนึ่งๆกับวิสัยทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพเป็นกุญแจสำคัญในการหาในสิ่งที่ขาดหายไป (Berghof Foundation, 2559)

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ในงานวิจัยของ Paffenholz (Thania Paffenholz, 2009) ทำการศึกษาวิจัยบทบาทของภาคประชาสังคมกับกระบวนการสร้างสันติภาพใน 13 ประเทศ ได้แก่ ประเทศกัวเตมาลา ไอร์แลนด์เหนือ บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา ตุรกี ไชปรัส อิสราเอล ปาเลสไตน์ อัฟกานิสถาน เนปาล ศรีลังกา โชมเลีย ไนจีเรีย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก โดยเล็งเห็นบทบาทของประชาสังคมถึงการมีส่วนร่วมลดความขัดแย้งและสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน ทำการศึกษาเรื่อง Civil Society and Peacebuilding : A Critical Assessment พบว่าประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพทุกขั้นตอนและสนับสนุนได้หลายกรณี สร้างความแตกต่างเมื่อทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในเวลาที่เหมาะสม กลุ่มประชาสังคมให้ความสำคัญกับการลดความรุนแรง การเจรจาการตั้งถิ่นฐานและการสร้างสันติภาพในสภาพแวดล้อมหลังเกิดความขัดแย้ง บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพประกอบด้วย 7 บทบาท ดังนี้

1) บทบาทการป้องกันประชาชนจากการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย (Protection) มีความสำคัญในช่วงที่มีความขัดแย้งและช่วงที่มีการใช้ความรุนแรง หลังจากความรุนแรงลดลงความก็จะลดลงด้วย ระดับความรุนแรงจะเป็นตัวกำหนดการป้องกันมากกว่าการมีข้อตกลงสันติภาพ

2) บทบาทการติดตามตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพ (Monitoring) เป็นการเฝ้าติดตามความขัดแย้งและความรุนแรง และการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อเกิดการตรวจสอบทำให้เกิดบทบาทการป้องกันและบทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ การตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นยิ่งเมื่อสื่อมีการนำเสนอข่าว

3) บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญสันติภาพและสิทธิมนุษยชน (Advocacy) การสนับสนุนมีความสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการสร้างสันติภาพ การสนับสนุนจะมีประสิทธิภาพเมื่อการระดมมวลชนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม

4) บทบาทการสร้างคุณค่าแห่งสันติภาพและประชาธิปไตยรวมทั้งการพัฒนาอัตลักษณ์ในกลุ่มของกลุ่มคนชายขอบ (Socialization) บทบาทนี้จะเกิดขึ้นในช่วงที่ไม่มีการใช้ความรุนแรง หากเกิดในช่วงที่มีความรุนแรงจะเกิดการต่อต้าน รูปแบบกิจกรรมมีลักษณะเป็นการฝึกอบรม สัมมนาในรูปแบบสาธารณะ หรือการผลิตสื่อสันติภาพ

5) บทบาทสร้างความผูกพันทางสังคมระหว่างกลุ่มโดยการนำคนที่มีความเห็นคิดต่างกันหรือคู่ขัดแย้งแยกออกจากประเด็นปัญหาหลัก (Social Cohesion) การแสดงบทบาทนี้ในการทำงานเชิงบวก จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม และเป็นการริเริ่มทำงานร่วมกัน

6) บทบาทการอำนวยความสะดวกในการเจรจาในระดับท้องถิ่นและระดับชาติระหว่างคู่ขัดแย้ง (Facilitation) การอำนวยความสะดวกมักเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น โดยผู้นำท้องถิ่นหรือภาคประชาสังคม โดยที่จะมีการอำนวยความสะดวกในการเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้ง การอำนวยความสะดวก

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

สะดวกในระดับชาตินั้นจะทำให้บทบาทของภาคประชาสังคมลดน้อยลง จะแทนที่ด้วยบทบาทของนักการเมือง นักธุรกิจ และบุคคลที่มีชื่อเสียง

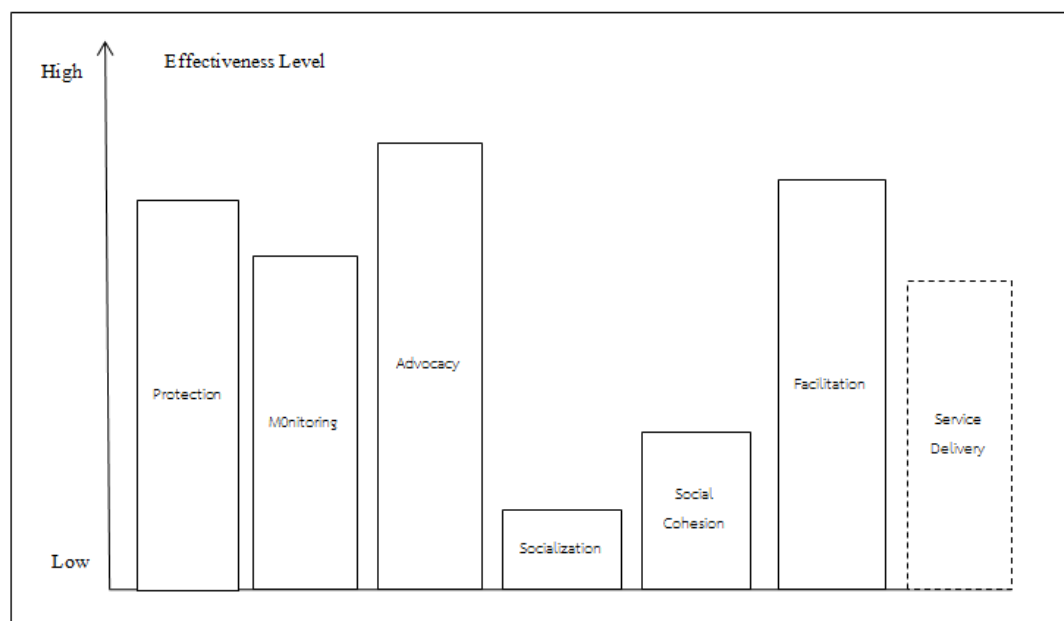
7) บทบาทการให้บริการ (Service Delivery) เพื่อสร้างจุดเริ่มต้นสำหรับการสร้างสันติภาพใน 6 บทบาทข้างต้น ในระยะสงครามและความขัดแย้งทางอาวุธ จะมีโครงการช่วยเหลือเกิดขึ้นในพื้นที่ กล่าวคือช่วยเหลือเหยื่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากรุนแรง โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการป้องกัน บทบาทการให้บริการ มีประสิทธิภาพมากในการสร้างสันติภาพหลังจากความรุนแรงสิ้นสุดลงหรือมีความรุนแรงในระดับต่ำ

ในงานชิ้นนี้นำบทบาทมาวิเคราะห์ใน 4 ระยะของความขัดแย้ง คือ ระยะของความขัดแย้งออกเป็น 4 ช่วง คือ ระยะสงคราม ระยะความขัดแย้งที่ใช้อาวุธ ระยะโอกาสในการพูดคุยสันติภาพ และระยะความรุนแรงในวงกว้างจบลง ผลที่ได้คือประชาสังคมในแต่ละบริบทนั้นทำหน้าที่แตกต่างกัน ปัจจัยสำคัญที่อาจจำกัดความสามารถของภาคประชาสังคมในการตอบสนองต่อบทบาทของการสันติภาคตามบริบท ได้แก่ พฤติกรรมของรัฐ ระดับความรุนแรง สื่อ องค์ประกอบของภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมของนักการเมือง และการให้ทุน

การแสดงบทบาทของภาคประชาสังคมประสิทธิภาพของแต่ละบทบาทแตกต่างกันไปตามขั้นตอนและบริบทของแต่ละพื้นที่ ภาพประกอบที่ 1 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของประสิทธิภาพโดยรวมในแต่ละกรณีของประเทศ จากภาพจะเห็นว่าบทบาทการป้องกัน (Protection) บทบาทการติดตาม (Monitoring) บทบาทการผลักดันวาระสำคัญ (Advocacy) และบทบาทการอำนวยความสะดวก (Facilitation) เป็นบทบาทที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการสร้างสันติภาพอยู่ในระดับสูง ในขณะที่บทบาทสร้างความผูกพันทางสังคม (Social Cohesion) และบทบาทการขัดเกลากองทัพ (Socialization) เป็นบทบาทที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าทั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว และเมื่อสร้างบทบาทสร้างความผูกพันทางสังคม (Social Cohesion) เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับบทบาทในการสร้างสันติภาพด้านอื่นๆ

2451302943

รูปภาพที่ 5 แสดงประสิทธิผลของแต่ละบทบาทในกระบวนการสร้างสันติภาพ
ที่มา : Paffenholz (Thania Paffenholz, 2009)

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่องการประเมินสถานการณ์ของผู้ชายและเยาวชนชายในพื้นที่ขัดแย้งชายแดนใต้ของประเทศไทย โดยสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อ้างถึงวิทยานิพนธ์ปริญญาโทเรื่อง “Suspect, Detainee, or Victim? A Discourse Analytical Study of Men’s Vulnerability in Thailand’s Deep South” ของ Malin Nilsson, Lund University, Sweden, 2012 ทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความเปราะบางของผู้ชายในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทย ได้ชี้ประเด็นว่า การวิเคราะห์เรื่องเพศสภาพในสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงจำเป็นต้องผนวกประสบการณ์ชีวิตของผู้ชายเข้ามาด้วย มิฉะนั้นแล้ว ผู้ชายอาจถูกให้ความสนใจในฐานะ “ผู้กระทำผิด” ทำให้มองข้ามว่าผู้ชายก็เป็น “ผู้ถูกกระทำ” ได้เช่นกัน ทั้งนี้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชายที่ตกเป็นเหยื่อจากความรุนแรงนั้นหายากมาก ในขณะที่เดียวกันท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีการต่อสู้ด้วยอาวุธนั้น การใช้ความรุนแรงกับเหยื่อที่เป็นประชาชนชายถูกมองว่าชอบธรรมกว่าการใช้ความรุนแรงกับเหยื่อที่เป็นประชาชนหญิง ขณะที่ผู้ชายมักตกเป็นเป้าสงสัย อยู่ในกำมือของการเฝ้าระวังของรัฐมากกว่า

เยาวชนชายที่มินดาเนาเติบโตมาท่ามกลางสถานการณ์ของความรุนแรง และการล่มสลายลงของโครงสร้างสังคมซึ่งเคยเป็นสิ่งค้ำจุนพวกเขาในเวลาวิกฤติ เยาวชนเหล่านี้กังวลอยู่เสมอเกี่ยวกับการสูญเสียบ้าน ครอบครัว และความไม่แน่นอนในอนาคตของพวกเขาการศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดชี้ให้เห็นว่า ศาสนา (อิสลาม) และการช่วยเหลือจากกลุ่มเพื่อน เป็นที่พึ่งพิงใจที่สำคัญทั้งนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงสถานการณ์ให้ดีขึ้น ดังนี้

- สร้างสันติภาพโดยให้โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและอาชีพ เช่น การอบรมทักษะอาชีพ ซึ่งจะเป็นก้าวแรกให้พวกเขาสามารถดูแลชีวิตตนเองได้
- สิ่งที่ยาวชนชายต้องการคือ การมีกิจกรรมสันทนาการหรือกีฬา เพราะถ้าเยาวชนมีอะไรทำแล้วพวกเขาก็จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมายเช่น ขายหรือเสพยาเสพติด
- เยาวชนต้องการสร้างความสัมพันธ์กับเยาวชนต่างหมู่บ้านและเป็นเครือข่ายกับเยาวชนกลุ่มอื่นๆ อยากรที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาชีวิตและชุมชนของตนเอง โดยยินดีที่จะเข้าร่วม อาสาทั้งกำลังกายและเวลา
- สมาชิกจากทุกกลุ่มเห็นพ้องต้องกันถึงความสำคัญของศาสนาต่อชีวิตของพวกเขา และเห็นว่าควรมีกิจกรรมที่ช่วยยกระดับจิตวิญญาณ

งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าเยาวชนเหล่านี้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาในระดับต้นๆ เพราะคิดว่าการศึกษาคือทางออกของปัญหาของพวกเขา เปรียบเสมือนหนังสือเดินทางที่จะพาพวกเขาไปสู่อนาคตที่ดีขึ้น การศึกษาคือหนทางเดียวที่ทำให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้การมีกรศึกษายังช่วยให้พวกเขามีศักดิ์ศรีได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมกับองค์กรต่างๆ ในชุมชน และมีแรงบันดาลใจที่จะเป็นผู้นำนอกจากนี้ยังสร้างความเชื่อมั่นและความนับถือในตนเอง มีบทบาทในการกระตุ้นสร้างการเปลี่ยนแปลงและผลักดันให้เกิดสันติภาพ ดังนั้น การศึกษา หรือความพยายามที่จะมีการศึกษาของเยาวชนในมินดาเนา จึงเป็นแนวทางหนึ่งของการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2558)

งานวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองต่อการสร้างสำนึกชาตินิยมมลายูของเยาวชนมุสลิมระดับอุดมศึกษาภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี” พบว่าเยาวชนมุสลิมระดับอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสำนึกชาตินิยมมลายูอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยภูมิหลังของเยาวชน ได้แก่ ภาษาที่ใช้พูดเป็นประจำในครัวเรือน สถาบันที่จบชั้นมัธยมศึกษา

2451302943

CD :Thesis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา การผ่านประสบการณ์สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ การเข้าร่วม/ทำกิจกรรมในระหว่างเป็นนักศึกษา และการสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อเฉพาะกิจ มีผลต่อการสร้างสำนึกชาตินิยมมลายูของเยาวชนมุสลิมในระดับอุดมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นัทธมน ราชเสน, 2557)

“การศึกษาวิถีชีวิตเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่าทัศนคติของเยาวชนต่อความหมายสันติภาพ คือ การไม่ใช้ความรุนแรงในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ รวมไปถึงมนุษย์กับพืช สัตว์ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติด้วย ทัศนคติต่อความขัดแย้งและความรุนแรง เยาวชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับสันติภาพอาจจะมี ความขัดแย้งในสังคมได้แต่ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนั้นแต่ยังยอมรับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาในบางกรณี เช่น การใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การใช้ความรุนแรงลงโทษหรือสั่งสอนผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้ทำผิดซ้ำ (ดลมนรรจน์ บากา และเกษตรชัย และหีม, 2555)

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านศาสนาอิสลามที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมอิสลามของเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลพฤติกรรมจริยธรรมอิสลามของเยาวชนมากที่สุด คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบอิสลามซึ่งมีอิทธิพลบวกทั้งตรงและทางอ้อม ผ่านตัวแปรการปฏิบัติศาสนกิจ การศึกษาหาความรู้ด้านอิสลามและการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม การใช้กระบวนการขัดเกลาทางศาสนาอิสลามเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์ทางตรง กล่าวคือ การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ การอบรมสั่งสอนของครู และทางอ้อม คือเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกตเลียนแบบ เช่น การเรียนรู้จากการสังเกต การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การฟัง การอ่าน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ต่อการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมอิสลามแก่เยาวชนมุสลิมได้เป็นอย่างดี (เกษตรชัย และหีม, 2558)

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “วิวัฒนาการของมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพในประเทศไทย” ศึกษาวิเคราะห์ที่ความจากการศึกษาเพื่อสันติภาพลักษณะต่างๆตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อให้เห็นวิวัฒนาการทางความคิดต่อเนื่องกันมา ได้แบ่งมโนทัศน์ในการศึกษาออกเป็น 4 ยุค คือ ยุครับวิทยาการจากต่างประเทศ ยุคปัญญาชนนำทาง ยุคทองของภาคประชาชน และยุครวมพลังแก้ปัญหาภาคใต้ บริบททางสังคมต่างๆได้ส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงของมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพทั้งด้านบทบาทของการศึกษาเพื่อสันติภาพ ในยุคแรกคือมุ่งเน้นการถ่ายทอดวิทยาการความรู้ด้านสันติภาพจากต่างประเทศ วิธีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ จัดขึ้นโดยวิธีประชุมวิชาการและการ

2451302943

CU-IT-Thesisis 5880622624 thesisis / recv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

เผยแพร่ทางสิ่งพิมพ์และมโนทัศน์สันติภาพเป็นเรื่องสงคราม ยุคต่อมาเป็นบทบาทในการเคลื่อนไหว เรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคมโดยเฉพาะความรุนแรงและความไม่เสมอภาคอัน เกิดจากนโยบายของรัฐ กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมบุกเบิกการศึกษาเรื่องสันติภาพเป็นกลุ่มปัญญาชน นักคิด นักวิชาการ วิธีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ มีการประชุมสัมมนาวิชาการและการตีพิมพ์ หนังสือ มีการเรียนการสอนสันติภาพในระดับชั้นต่างๆ เริ่มมีการจัดอบรมด้านสันติภาพ และมโนทัศน์ สันติภาพมีความหลากหลาย ในมิติความเป็นมนุษย์มีความคิดด้านธรรมชาติของมนุษย์กับสันติภาพ การใช้เหตุผลทางแนวปรัชญา มิติทางสังคมมีทั้งมโนทัศน์เกี่ยวกับสงคราม ความขัดแย้ง ความรุนแรง ความยากจน ความเสมอภาค มิติด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับปัญหาลพิษ ยุคที่สามเป็นยุคที่เผชิญ ปัญหาเศรษฐกิจ ทั้งระดับ มหาภาคและจุลภาค คือเศรษฐกิจชุมชน ประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญใน การเผยแพร่สันติภาพ มีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นิทรรศการ การรณรงค์ ทำให้เกิดกระบวนการ ใหม่ๆถ่ายทอดไปสู่กลุ่มประชาชนที่กว้างขึ้น เช่นครอบครัว ประชาชนที่เผชิญความขัดแย้งจาก โครงการของรัฐ วิธีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ การจัดประชุมสัมมนา สื่อสิ่งพิมพ์มีจำนวนลดลง มี การอบรมเกี่ยวกับสันติภาพและแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งเป็นวิธีนิยมมากขึ้นและมโนทัศน์ สันติภาพมีความหลากหลายเหมือนยุคที่ผ่านมา เพิ่มเติมจากในมิติความเป็นมนุษย์ คือเน้นความรักของมนุษย์ ด้านสุขภาพสังคมที่เห็นว่าสุขภาพดีเป็นผลจากการสังคมที่ดี มิติด้าน สิ่งแวดล้อมในการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ยุคที่สี่ ยุคที่ประสบปัญหาความรุนแรงในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ บทบาทสำคัญในช่วงนี้คือการสร้างและถ่ายทอดความรู้และทักษะสำหรับ เผชิญหน้ากับความขัดแย้ง วิธีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพใช้วิธีการเช่นในยุคที่ผ่านมาและได้ปรับ แนวทางให้ยืดหยุ่นต่างไปจากเดิม และมโนทัศน์สันติภาพ มีความแตกต่างจากยุคอื่นๆ คือให้ ความสำคัญต่อสันติภาพในวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งความเชื่อ อคติ เพศสภาพ การใช้ ชีวิต สื่อมวลชน การศึกษาสันติภาพเน้นหนักไปทางวิชาการ คือเน้นความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิด สันติภาพ เริ่มมีการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับวิชาชีพและการดำรงชีวิตมากขึ้น (ทัศนีย์ จันอินทร์, 2550)

บทบาทของสภาประชาสังคมชายแดนใต้ ในบทความ “บทบาทประชาสังคมและอนาคต ประชาสังคมอิสลามในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้” Role of Civil Society and the Future of Islamic Civil Society in Solving the Southern Border Provinces) เขียนโดย อับดุลรอญิง สือแต สามารถสรุปได้ว่า มีบทบาทในการจัดการองค์ความรู้ เช่น องค์ความรู้ในเรื่อง กระบวนการสันติภาพ องค์ความรู้ในการจัดการความขัดแย้งที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงและนำสันติวิธีเข้ามาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสันติภาพที่ถาวร องค์ความรู้ในเรื่อง ของการดำเนินชีวิตในวิถีของศาสนา อบรมจริยธรรม เช่น ค่ายอบรมเยาวชน เพื่อเสริมสร้าง บุคลิกภาพที่ดีในทางสังคม บทบาทในการสร้างพื้นที่กลาง เช่น สร้างพื้นที่กลางในการพูดคุยเกี่ยวกับ

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

สันติภาพ เป็นเวทีในการแบ่งปันข้อมูลของคนทุกกลุ่ม ทำงานอย่างหลวมๆ โดยมีทิศทางร่วมกัน ในขณะที่ภารกิจประจำของกลุ่มก็สามารถดำเนินไปตามวัตถุประสงค์เดิมโดยอิสระ บทบาทในการผลักดันในระดับนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เช่น กำหนดประเด็นร่วมและขับเคลื่อนร่วมกันให้เกิดการขยายผลออกไปในวงกว้างต่อไป เช่น เรื่องยาเสพติด บทบาททำงานอาสาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ เช่น การช่วยเหลือในการต่อสู้ในทางกฎหมาย ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง (อับดุลรอฮิง สือแต, 2557)

การศึกษาบทบาทประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน พบในงานด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรม หลังจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่ตามมาซึ่งนอกจากจะเป็นความรุนแรงและความสูญเสียจากการทำร้ายเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว การทำร้ายและซ้อมทรมานประชาชนที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐจัดอยู่ในข่ายต้องสงสัยว่าเป็นแนวร่วมของฝ่ายก่อความไม่สงบก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้เกิดองค์กรที่เข้าไปทำงานด้านการพิทักษ์สิทธิและกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะ โดยองค์กรที่ทำงานด้านนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ เช่น องค์กรยุวมุสลิมแห่งประเทศไทยซึ่งทำงานควบคู่กับองค์กรนอกพื้นที่อย่างคณะทำงานยุติธรรมเพื่อสันติภาพ นอกจากกลุ่มที่เคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชนแล้ว ยังมีกลุ่มเคลื่อนไหวที่จัดตั้งจากนักศึกษาซึ่งเป็นการรวมตัวกันในลักษณะของเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันทั้งจากนักศึกษาส่วนกลางและในพื้นที่เองเห็นได้จากการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องและรณรงค์การละเมิดสิทธิจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในหลายกรณี เช่น การชุมนุมหน้ามัสยิดกลางปัตตานี เมื่อปีพ.ศ.2550 สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สมทบร่วมโดยเครือข่ายนักศึกษาจากส่วนกลาง หรือการรวมตัวเพื่อชุมนุมของสหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้หน้าค่ายอิงคยุทธบริหาร จังหวัดปัตตานีเมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2551 (ชลิต ถาวรนุกิจกุล, 2551)

ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ในรายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ระบุว่าศาสนาไม่ใช่เหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่เป็นข้ออ้างของคนบางกลุ่มที่นำมาใช้สร้างความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรง เช่นเดียวกับที่อ้างถึงประวัติศาสตร์ปัตตานี อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และความเป็นมลายู โดย กอส. พิจารณาว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาจากเงื่อนไข สามประการ คือ หนึ่ง เงื่อนไขเชิงบุคคล ซึ่งได้แก่ผู้ก่อความไม่สงบและฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐที่ตอบโต้ด้วยความตอบโต้ด้วยความรุนแรง สอง เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ความเป็นธรรมที่เกิดจากกระบวนการยุติธรรมและการปกครอง ปัญหาเศรษฐกิจและทรัพยากรที่ต้องประสบการศึกษาที่ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้มีพลังเอาชนะการทำลายสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม สภาพของประชากรและปัญหาในบริบทภูมิรัฐศาสตร์ที่ทำให้เกิดการเปรียบเทียบคุณภาพ

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

ชีวิตระหว่างผู้ที่มีเชื้อสายเดียวกันของสองประเทศ ได้แก่ บริเวณชายแดนภาคใต้ของไทยและประเทศมาเลเซีย สาม เงื่อนไขทางวัฒนธรรมคือ ลักษณะเฉพาะทางศาสนาและชาติพันธุ์ในพื้นที่ คือ ศาสนาอิสลาม ภาษามลายู และประวัติศาสตร์ปาตานี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขในสังคมที่ทำหน้าที่สร้างความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรง จึงทำให้ผู้ก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อาศัยเงื่อนไขทางชาติพันธุ์ผสานกับศาสนาเป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้ เพื่อเป้าหมายของตนในนามอัตลักษณ์ความเป็นมลายูมุสลิม (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549)

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ กล่าวว่าเหตุการณ์และความขัดแย้งในสามจังหวัดภาคใต้ มีทรศนะการมองที่ตรงข้ามกันระหว่างรัฐและประชาชนมลายูมุสลิมภาคใต้ รัฐมองว่าการต่อต้านลัทธิฮือต่างๆ ของคนมลายูมุสลิมนั้นเป็นการก่อกบฏ แต่ฝ่ายประชาชนมุสลิมมองว่าเป็นการเคลื่อนไหวถึงการประท้วงต่อสู้ต่างๆ และเป็นปัญหาเรื่องการขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดชะตากรรม อนาคต หรือวิถีชีวิตในพื้นที่ของตนเอง อำนาจการปกครองถูกกำหนดจากที่อื่น หรือมีการส่งคนนอกพื้นที่เข้ามาปกครอง (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2551)

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในบริบทระยะความขัดแย้งการใช้อาวุธและระยะการเริ่มต้นพูดคุยสันติภาพ ทำงานขับเคลื่อนสันติภาพ โดยแสดงบทบาทผ่านกิจกรรมต่างๆ บทบาทดังกล่าว ได้แก่ บทบาทด้านการขัดเกลาสังคม บทบาทด้านการติดตาม บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ บทบาทด้านการป้องกัน บทบาทด้านการให้บริการ บทบาทด้านการอำนวยความสะดวก บทบาทด้านการสร้างความผูกพันทางสังคม การขับเคลื่อนสันติภาพของกลุ่มเยาวชนสามารถแสดงบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ เมื่อกลุ่มเยาวชนเหล่านี้มีบทบาทมากขึ้นในสถานการณ์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ทำให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพในหลายรูปแบบ ลดความรุนแรง และเป็นกระบอกเสียงให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ด้วยการสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาในระยะยาวที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ในสถานการณ์ปัจจุบันของจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

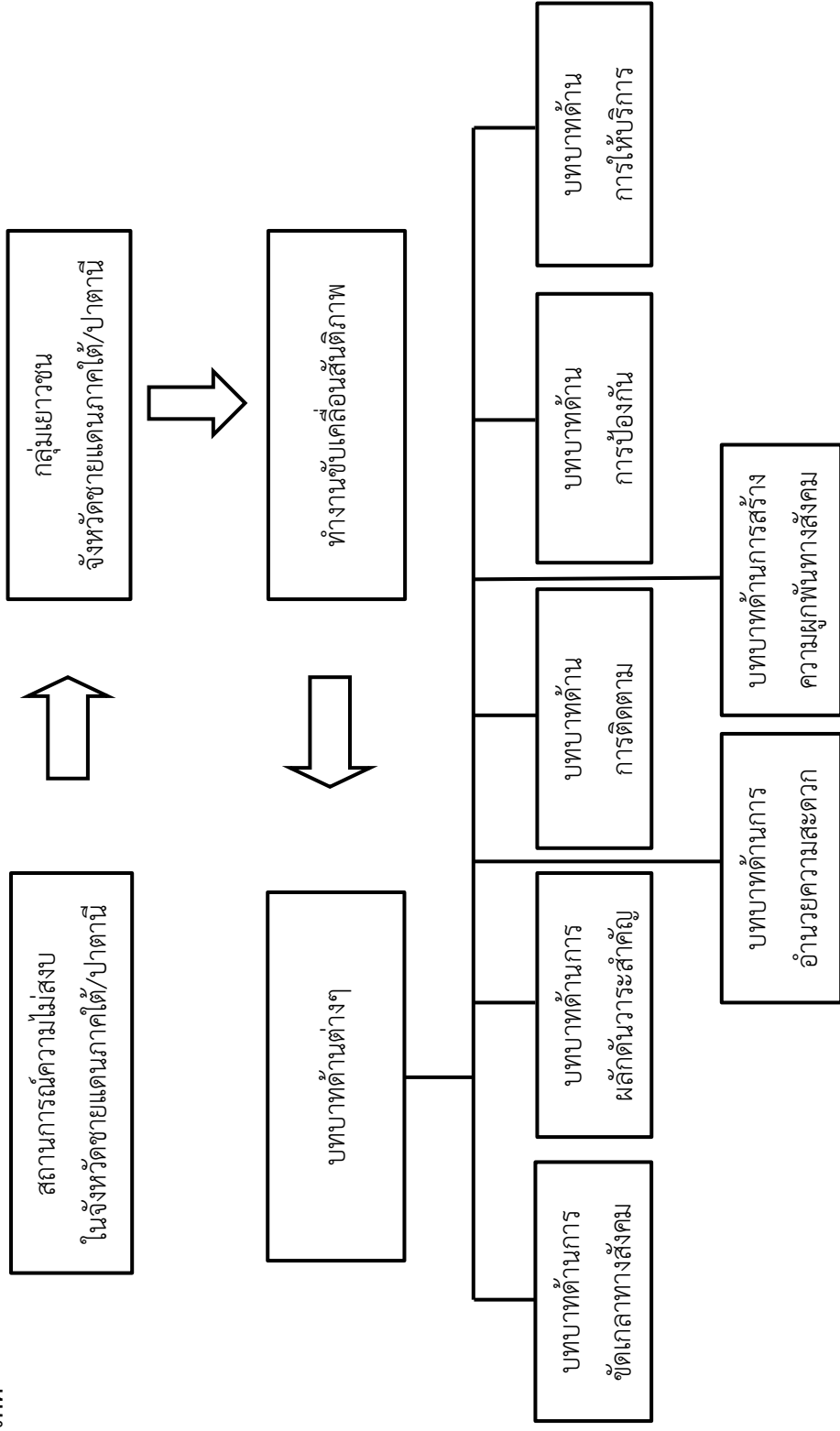

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

กรอบแนวคิด

รูปภาพที่ 6 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ผลการศึกษา : กลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ

เยาวชน เป็นส่วนสำคัญของประชากรที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากเยาวชนนี้จะเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงให้เกิดการพัฒนา สังคมและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพมากมาย ที่จะสามารถ กระตุ้น และสร้างความตระหนักร่วมให้เกิดการตื่นตัวของสังคม ชุมชน เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันโดยการ เคารพสิทธิ เสรีภาพ ความคิดเห็นและความแตกต่าง ดังนั้นการพัฒนาโดยกระบวนการฝึกอบรมการฝึกวิเคราะห์ สังคม การพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้นำ ให้มีทักษะสัมพันธ์ซัดกันฉันทมิตร การเข้าใจตัวตนของคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางจุดยืน ความคิด และวัฒนธรรม นอกจากนี้การที่เยาวชนได้มีพื้นที่ให้ พัฒนาความคิด ทักษะอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงสถานการณ์และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา โดยทั้งหมดนี้จะมีส่วนช่วยให้คนรุ่นใหม่สามารถกำหนดแนวทางตนเอง กลุ่มกิจกรรม เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์สังคมในรูปแบบต่างๆ ที่ตอบสนองสันติภาพในพื้นที่ได้ในพื้นที่

...“เยาวชนเป็นกลุ่มที่มีผลต่อทิศทางของประเทศ กระบวนการและวิธีการต้องอำนวยความสะดวกให้กับ กลุ่มเยาวชน และเยาวชนต้องมีส่วนในกระบวนการต่างๆและสะท้อนความคิดความอ่านออกมาอย่าง เสรี”...

(ลีโอ, 2562)

รองผู้อำนวยการฝ่ายมวลชน The Patani

ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สร้างผลกระทบ ความเดือดร้อนและ เปลี่ยนแปลงแก่ประชาชนมากมาย แม้ส่วนใหญ่อาจไม่ใช่เหยื่อของความรุนแรงโดยตรงหรือทางอ้อม ปัญหาข้างต้นเป็นที่มาของการรวมกลุ่มเยาวชน ทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนเป็นจุดเล็กๆ ในการช่วยลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นในบ้านเกิด สร้างเสริมสันติภาพให้ เกิดขึ้นและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดชะตากรรมตนเองของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานขององค์กรเยาวชน และองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานขับเคลื่อนสันติภาพในรูปแบบพัฒนาการของกลุ่มหลังเกิด เหตุการณ์ความไม่สงบ ปี 2547 ต่อมาเลือกเฉพาะองค์กรเยาวชน 7 องค์กรที่ตรงตามนิยาม อธิบาย ประวัติความเป็นมาของกลุ่ม โครงสร้างและวัตถุประสงค์การทำงาน และการได้รับทุน เพื่อให้ทราบถึง เป้าหมายการทำงานของแต่ละกลุ่ม และได้นำเสนอความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันระหว่างกลุ่มเยาวชน องค์กรภาคประชาสังคม มหาวิทยาลัย และปัจจุบันมีพรรคการเมืองเข้ามาทำงานร่วมกันด้วย

3.1 พัฒนาการของกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

หลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2547 *กลุ่มสมาคมเด็กและและเยาวชนเพื่อสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กลุ่มลูกเหรียง)* ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2545 ซึ่งทำงาน/กิจกรรมประเด็นทำประเด็นยาเสพติด, อนามัยเจริญพันธ์ และ HIV/Aids ใน พ.ศ.2547 ได้เปลี่ยนมาทำงานด้านการป้องกัน, ช่วยเหลือ, เยียวยาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รวมทั้งเด็กและเยาวชนคนอื่นๆในพื้นที่มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อความรุนแรง ในปีเดียวกันมี *องค์กรเยาวชนชายแดนใต้ มูลนิธิสุขแก้ว - แก้วแดง* เกิดขึ้นดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนในการแก้ปัญหาและพัฒนา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดสันติสุข

ปี พ.ศ.2548 มีการก่อตั้ง *ศูนย์ฟ้าใสเครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา* เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน สร้างความเข้าใจให้เยาวชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและเข้าใจในอัตลักษณ์ของตน ทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่แตกต่างหลากหลายด้วยการสร้างความเป็นพี่น้องและเป็นหนึ่งเดียวกัน

ปี พ.ศ.2549 เกิด *ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DeepSouthWatch)* ทำงานในรูปแบบของโครงข่าย (lattice) หรือเครือข่ายที่กระจายศูนย์และเน้นการสร้างและเป็น “พื้นที่กลาง” (common space) ในการขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการสร้างสันติภาพในพื้นที่ความขัดแย้งที่รุนแรงอย่างจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยหรือปาตานี โดยการพยายามสร้างพื้นที่ทางการเมืองที่เอื้ออำนวยให้กับตัวแสดงในความขัดแย้งต่างๆ

ปี พ.ศ.2550 เกิด *ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ (ศว.ชต.)* ให้การช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบอย่างครอบคลุมทั่วถึง เกิดความยั่งยืนและเชื่อมประสานให้ผู้ได้รับผลกระทบได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการมากที่สุด และ *กลุ่มเยาวชนกาวันกิต* ส่งเสริมการสื่อสารอย่างสันติภายในครอบครัว สร้างทักษะการสื่อสารเชิงสันติวิธีเพื่อคุณค่าของชีวิตและแนะแนวทางสู่นาคตตามความต้องการของเยาวชน

ปี พ.ศ.2551 สืบเนื่องจากหลังจากเหตุการณ์ชุมนุมที่มีสยดกลางเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน พ.ศ.2550 สิ้นสุดลง มีการติดต่อพูดคุยระหว่างนักกิจกรรมด้วยกันและรวมตัวกันในชื่อ *สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนน.จชต.)* ตั้งขึ้นเพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างองค์กรต่างๆ เป็นกระบอกเสียงนำเสนอข้อเท็จจริงเพื่อเป็นสื่อทางเลือกให้สังคมเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการตั้ง *เครือข่ายนักศึกษารักสันติ* ภายใต้คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำกิจกรรมเพื่อสร้าง

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / revv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

องค์ความรู้และทักษะในการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางสันติวิธีด้วยกระบวนการด้านการจัดการความขัดแย้ง ด้านการพัฒนามิติทางจิตใจ ด้านสิทธิมนุษยชน และด้านสันติวิธีในวิถีอิสลาม

องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP) ช่วยเหลือประชาชนด้านสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายที่ประชาชนได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษที่รัฐบาลประกาศขึ้นมา

กลุ่มบุหรารายา เกิดขึ้นครั้งแรกในปี 2551 ทำงานด้านสื่อได้ช่วงระยะเวลาหนึ่งมีเหตุการณ์ที่ต้องปิดตัวลง ในปี 2556 สมาชิกในองค์กรได้ชักชวนร่วมกันทำงานอีกครั้งแต่ได้เปลี่ยนประเด็นการทำงานเป็นด้านการศึกษา เพื่อเผยแพร่และให้ความรู้ตลอดจนอพเพคกิจกรรมของกลุ่มที่ทำงานด้านการศึกษาในท้องถิ่นปาตานี

ปี พ.ศ.2552 ในปีนี้มีการก่อตั้งองค์กร 2 องค์กร ได้แก่ **กลุ่มด้วยใจ** (Hearty Support Group) ให้ความช่วยเหลือครอบครัวผู้ต้องหาคดีความมั่นคง ช่วยเหลือรัฐ หรือหน่วยงานรัฐบาลและสังคม ในการรักษาบาดแผลที่ประชาชนได้รับผลกระทบซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็ก และจัดโครงการสำหรับการศึกษา ทุนการศึกษา การส่งเสริมรายได้ให้กับผู้หญิงและเยาวชน และดำเนินการช่วยเหลือทางจิตใจระหว่างครอบครัวผู้ต้องหาคดีความมั่นคง และ**ชุมชนสันติใจอาสา** คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขับเคลื่อนสันติภาพโดยเน้นการออกไปเผยแพร่วัฒนธรรมนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

ปี พ.ศ.2553 วิทยาลัยประชาชน (People's college) เป็นสถาบันวิชาการภาคประชาชน เพื่อให้การศึกษา อบรม และเผยแพร่องค์ความรู้ประเด็นสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและการเมืองการปกครอง ให้กับองค์กรภาคประชาสังคมและผู้นำประชาชน ประชาชน ในพื้นที่ปาตานี (จังหวัดชายแดนภาคใต้) เกิดโครงการภายใต้ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ **ก่อตั้งโรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้ (DSJ)** ทำหน้าที่สื่อสารข้อเท็จจริงจากพื้นที่โดยคนในพื้นที่เอง ออกสู่ความรู้ของสังคมภายนอก โดยยึดถือหลักการและจรรยาบรรณของสื่อสารมวลชนเป็นสำคัญ เพื่อนำสันติสุขกลับคืนชายแดนภาคใต้ จัดอบรมและพัฒนาศักยภาพ เพื่อสร้างผู้สื่อข่าวรุ่นใหม่ให้กับจังหวัดชายแดนใต้ และมีกลุ่มผู้หญิง 2 กลุ่มก่อตั้งในปีด้วย คือ**เครือข่ายสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสันติภาพ** (Deep South Women Association for Peace-DEEP PEACE) เป็นภาคประชาสังคมที่ขับเคลื่อนประเด็นสิทธิมนุษยชน และให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้หญิงและเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้/ปาตานี และ**เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนภาคใต้จังหวัดปัตตานี** (Civic Woman) ทำงานเสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงภาคประชาสังคม ในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / recv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

ปี พ.ศ.2555 เครือข่ายนักศึกษาอิสระเพื่อสังคม (tumpat) ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือสร้างสรรค์สังคม และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เสริมสร้างสำนึกของนักศึกษาทั่วไปให้เล็งเห็นว่าการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นค่านิยมที่น่าชื่นชม

ปี พ.ศ.2556 DEEP PEACE (ที่ก่อตั้งในปี 2553) แยกออกเป็น 2 องค์กร คือ **มูลนิธิอนุชนตาราเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา** (NUSANTARA) ให้การดูแลและช่วยเหลือเด็กกำพร้าในพื้นที่และ**องค์กรผู้หญิงปาตานี** Patani Women Organization PERSATUAN PEREMPUAN PATANI (PERWANI) สร้างความเข้มแข็งทั้งทางจิตใจและสังคมแก่ผู้หญิงและเด็กปาตานี ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและขับเคลื่อนบทบาทของผู้หญิงกับการสร้างสันติภาพในพื้นที่

กลุ่มพิราบขาวเครือข่ายเยาวชนชายแดนใต้ ทำงานจิตสาธารณะเพื่อสร้างสันติสุขชายแดนใต้ จัดค่ายอบรมเยาวชน ทำงานขับเคลื่อนร่วมกับกลุ่มเด็กเปราะบางและเด็กนอกระบบเพื่อสร้างคุณค่า และปรับทัศนคติโดยนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างงานสร้างอาชีพร่วมกับผู้ใหญ่ในพื้นที่

สหพันธ์นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนปาตานี (PerMAS) ทำหน้าที่เชื่อมต่อตัวแทนนักศึกษาปาตานีทั้งในประเทศและต่างประเทศ รณรงค์ สร้างเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนงานมวลชน ใช้หลักการประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือ ทำงานจัดขบวนและเพิ่มศักยภาพบทบาทนักศึกษา นักเรียนเยาวชนปาตานี และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยมีจุดยืนในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสันติภาพ

เครือข่ายนักศึกษารักสันติได้ยกฐานะและเปลี่ยนชื่อมาเป็น **สมาพันธ์นักศึกษารักสันติจังหวัดชายแดนภาคใต้** (สนสต.) ซึ่งไม่ได้อยู่ภายใต้คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์แล้ว ได้ขยายเครือข่ายเข้าสู่สถาบันต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา (ปัจจุบันคือ ม.ฟาฏอนี), และวิทยาลัยต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยังคงทำกิจกรรมในรูปแบบเดียวกัน

กลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South) ส่งเสริมการสร้างพื้นที่ในการพูดคุยเพื่อช่วยลดความรุนแรงท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปี พ.ศ.2557 สมาพันธ์นักศึกษารักสันติจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนสต.) ได้จดทะเบียนเป็น **สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้** (Peaceful of Southern Boundary's Organization หรือ POSBO) เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสันติภาพ ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรเอกชนและภาครัฐจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพการสร้างสันติภาพและสนับสนุนกระบวนการสันติภาพ

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / recv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

ปี พ.ศ.2558 เกิด *เครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพ* (คปส.) รณรงค์ให้สังคมได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้งจนถึงตายด้วยอาวุธ(สงครามอสมมาตร)ระหว่างชุดอุดมการณ์ชาตินิยมไทย กับ ชุดอุดมการณ์ชาตินิยมปาตานีมุ่งเน้นแนวทางการสร้างสันติภาพชายแดนภาคใต้/ปาตานีด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนตามหลักการประชาธิปไตยและเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนสากล *กลุ่มวิจัยจิตอาสาเพื่อสังคม* พัฒนาศักยภาพเยาวชนโดยช่วยเหลือเยาวชนที่ขาดโอกาส และเยาวชนที่หลงผิดให้กลับมามีศรัทธาในชุมชนอีกครั้ง และ*ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน* : Youth Integration For Community Empowerment Center (YICE) พัฒนาเยาวชนด้านความรู้ทักษะทางสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และสันติภาพ

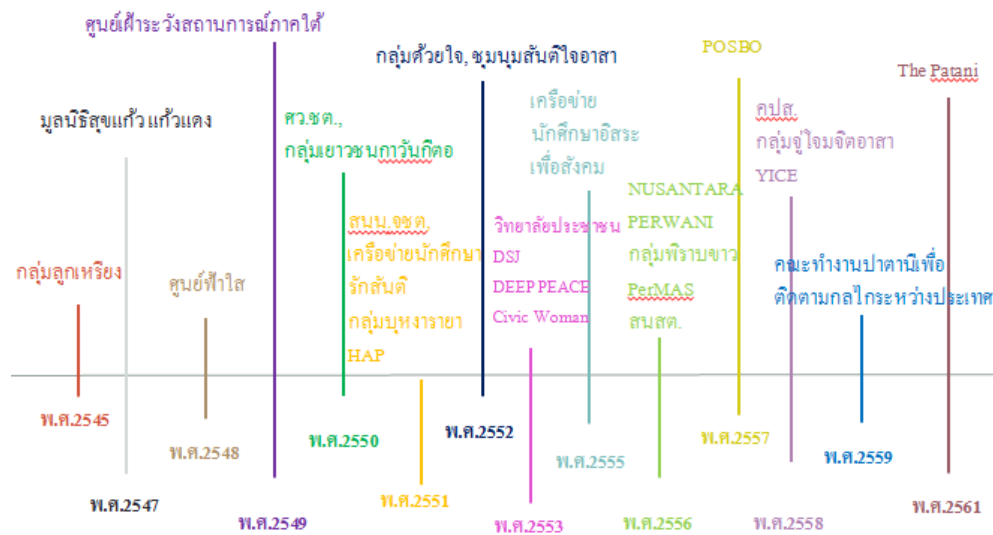
ปี พ.ศ.2559 คณะทำงานปาตานีเพื่อติดตามกลไกระหว่างประเทศ (PATANI Working Group for Monitoring on International Mechanisms) เป็นการเชื่อมเครื่องมือและกลไกระหว่างประเทศกับพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำรายงานสถานการณ์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในแต่ละประเด็นสื่อสารไปถึงชุมชนระหว่างประเทศผ่านทางเครื่องมือกลไกต่างๆ เพื่อให้เกิดข้อเสนอแนะต่างๆที่รัฐบาลไทยจะสามารถรับมา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและเกิดการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นในพื้นที่

ปี พ.ศ.2561 *The Patani* ก่อตั้งขึ้น เป็นกลุ่มทำงานด้านความคิดและเพิ่มขีดความสามารถต่อบุคลากรและเครือข่าย โดยโครงสร้างของกลุ่มจะมีความสัมพันธ์แนวขวาง คือโครงสร้างออกแบบไม่ให้เบียดเสร็จในการนำ โครงสร้างออกแบบให้บุคลากรสามารถทำงานเต็มศักยภาพและความสามารถซึ่งกลุ่มเป็นพื้นที่อำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก เป็นองค์กรทางการเมืองสนับสนุนสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตตนเองของผู้คนในบ้านเกิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

2451302943

รูปภาพที่ 7 แสดงพัฒนาการของกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

พัฒนาการของกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

จากพัฒนาการภาพรวมของกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานีข้างต้นสังเกตเห็นว่า กลุ่มที่เกิดหลังจากเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในปี พ.ศ. 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2550 จะทำงาน/ทำกิจกรรม ในประเด็นลักษณะการป้องกัน ช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี หลังจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ น.ส.นุรฮายาตี เจ๊ะเลาะ และครอบครัว ที่บ้านบาชาลาแป ต.ปะแต อ.ยะหา จ.ยะลา ที่ชาวบ้านเชื่อว่าการข่มขืนและกราดยิงโดยเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต 2 คน เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำให้ช่วงปี พ.ศ. 2551-2553 องค์กรที่เกิดช่วงนี้ ทำงานให้ความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้นำเยาวชน โดยในปี พ.ศ.2553 กลุ่มผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำกิจกรรม ช่วงปีพ.ศ.2556-2557 กลุ่มองค์กรต่างๆมีการทำงานด้านสันติภาพหรือกระบวนการสร้างสันติภาพควบคู่ไปกับการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งตรงกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ปี 2556 ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 รัฐบาลไทยประกาศว่าต้องการยุติความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยโดยการเจรจากับผู้นำกลุ่มแบ่งแยกดินแดน ในช่วงนี้ การทำงานด้านสันติภาพเปิดกว้างมากขึ้น ต่อมาในปี 2558-ปัจจุบัน มีการทำงานด้านพัฒนาศักยภาพเพิ่มมากขึ้นในหลายกลุ่ม และทำงานประเด็นประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการเกิดสันติภาพ สามารถแสดงเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี		รูปแบบการดำเนินงาน	
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน
1	สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กลุ่มลูกเหรียญ)	2545	-เยียวยา 2545 ทำกิจกรรมประเด็นยาเสพติด, อนามัยเจริญพันธ์ และ HIV/Aids 2547 ทำงานด้านปกป้องกัน, ช่วยเหลือ, เยียวยาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ร่วมทั้งเด็กและเยาวชนคนอื่นในพื้นที่มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อความรุนแรง (กลุ่มลูกเหรียญ, 2562)
2	องค์กรเยาวชนชายแดนใต้ มูลนิธิสุขแก้ว – แก้วแดง	2547	-สื่อสารคณะ ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการแก้ปัญหาและพัฒนา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดสันติสุข(มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง, 2547)
3	ศูนย์ฟ้าใสเครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา	2548	-เยียวยา แหล่งเรียนรู้ สำหรับเด็กและเยาวชน สร้างความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและเข้าใจใน อัตลักษณ์ ทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมที่แตกต่างหลากหลายด้วยการสร้างความเป็นพี่น้องและเป็นหนึ่งเดียวกัน (ศูนย์ฟ้าใสเครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา, 2548)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน
4	ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)	2549	-สื่อสารสาธารณะ -วิชาการ	ทำงานในรูปแบบของโครงข่าย (lattice) หรือเครือข่ายที่กระจายศูนย์และเน้นการสร้างและเป็น “พื้นที่กลาง” (common space) ในการขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการสร้างสันติภาพในพื้นที่ความขัดแย้ง จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยหรือปาตานี โดยการพยายามสร้างพื้นที่ทางการเมืองที่เอื้ออำนวยให้กับตัวแสดงในความขัดแย้งต่างๆ (Deep South Watch, 2549)
5	ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จังหวัดชายแดนใต้ (ศว.ชต.)	2550	-เยียวยา	วิจัยและพัฒนา สร้างสรรค์ชุมชนสุขภาพชายแดนใต้ เด็กกำพร้า, ผู้สูงอายุ, คนพิการ ช่วยเหลือเหยี่ยวผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบ ประสานให้ผู้ได้รับผลกระทบได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการมากที่สุด (ศูนย์ประสานงานวิชาการ ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ (ศว.ชต.), 2550)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี					
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน	
6	กลุ่มเยาวชนกาวันก็ตอ	2550	-การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	ส่งเสริมการสื่อสารอย่างสันติภายในครอบครัว สร้างทักษะการสื่อสารเชิงสันติวิธีเพื่อคุณค่าของชีวิตและแนวทางการสู่อุณหภูมิความดีของการของเยาวชน (อิมรอน ซาเทาะ, 2560)	
7	สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนน.จชต.)	2551	-เยาวชน	เพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างองค์กรต่างๆ เป็นกระบอกเสียงนำเสนอข้อเท็จจริงเพื่อเป็นสื่อทางเลือกให้สังคมเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กระบอกเสียงจากนักศึกษาใต้ ตอนที่ 1: สะท้อนความจริงจากแดนใต้ที่ถูกปิด, 2551)	
8	เครือข่ายนักศึกษาอาร์กสันติ	2551	-เยาวชน	ภายใต้คณะรัฐศาสตร์ ม.อ.ปัตตานี สร้างองค์ความรู้และทักษะการพัฒนาสังคมตามแนวทางสันติวิธีด้วยการกระบวนกรด้านการจัดการความขัดแย้ง ด้านการพัฒนาวิถีทางจิตใจ (POSBO Peaceful of Southern Boundary' Organization, มปป)	

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน
รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี				
9	องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)	2551	-สิทธิมนุษยชน	ช่วยเหลือประชาชนด้านสิทธิมนุษยชน ด้านกฎหมายที่ประชาชนได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษที่รัฐบาลประกาศขึ้นมา เยียวอายุแลร์กษาสภาพจิตใจกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ อย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ สามารถประกอบอาชีพได้อย่างปกติ (Patani Human Rights Organization Network, 2556)
10	กลุ่มบุหงารายา	2551	-สื่อสาธารณะ -การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	ทำงานด้านสื่อและได้ยุติไป ต่อมาปี 2556 เปลี่ยนการทำงานเป็นด้านการศึกษา ชับเคลื่อนโครงการพัฒนาการศึกษา ยกระดับโรงเรียนตากา และการจัดการเวทีสาธารณะทางด้านการศึกษา (ทวีศักดิ์, 2562)
11	ชุมนุมสันติใจอาสา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2552	-เยาวชน	ขับเคลื่อนสันติภาพโดยเน้นการออกไปเผยแพร่วัฒนธรรม การใช้ชีวิตท่ามกลางความขัดแย้งจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี แก่มหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่างๆ (อับดุลรอซซ, 2562)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน
12	กลุ่มด้วยใจ (Hearty Support Group)	2552	-เยียวยา	เพื่อให้ความช่วยเหลือครอบครัวผู้ต้องหาคดีความมั่นคง ช่วยเหลือรัฐ หรือหน่วยงานรัฐบาลและสังคมในการรักษาบาดแผลที่ประชาชนได้รับผลกระทบซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็ก และจัดโครงการสำหรับการศึกษา ทุนการศึกษา การส่งเสริมรายได้ให้กับผู้หญิงและเยาวชน และดำเนินโครงการช่วยเหลือทางจิตใจระหว่างครอบครัวผู้ต้องหาคดีความมั่นคง (กลุ่มด้วยใจ Hearty Support Group, 2555)
13	วิทยาลัยประชาชน (People's college)	2553	-การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	ให้การศึกษามุ่งรู้เกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง อบรม และเผยแพร่องค์ความรู้ประเด็นสันติภาพ สิทธิมนุษยชนและการเมืองการปกครองและกระบวนการสันติภาพแก่ให้กับองค์กรภาคประชาสังคม ผู้นำ กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี (มูลนิธิ ตีอราแม, 2559)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี					
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน	
16	เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนภาคใต้จังหวัดปัตตานี (Civic Woman)	2553	-เยียวยา	เสริมสร้างศักยภาพและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงภาคประชาสังคม ในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผู้หญิงภาคประชาสังคมชายแดนใต้, 2556)	
17	เครือข่ายนักศึกษาอิสระเพื่อสังคม (tumpat)	2555	-เยียวยา	ช่วยเหลือสร้างสรรค์สังคม และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เสริมสร้างสำนึกของนักศึกษาทั่วไปให้เล็งเห็นว่าการทำกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นค่านิยมที่น่าชื่นชม (เครือข่ายนักศึกษาอิสระเพื่อสังคม, มปป)	
18	มูลนิธิศูนย์ตาราเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (NUSANTARA)	2556	-การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม -เยียวยา	ให้การดูแลและช่วยเหลือเด็กกำพร้าในพื้นที่ลุ่มพื้นที่ และเยียวยาครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ (NUSANTARA Patani - มูลนิธิศูนย์ตารา, 2557)	

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน
19	องค์กรผู้หญิงปาตานี Patani Women Organization PERSATUAN PEREMPUAN PATANI (PERWANI)	2556	-เยียวยา -สิทธิมนุษยชน	สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจและสังคมแก่ผู้หญิงและเด็กปาตานี พัฒนาคุณภาพชีวิตและขับเคลื่อนบทบาทของผู้หญิงกับการสร้างสันติภาพในพื้นที่ (Perwani, 2558)
20	กลุ่มพิรชาบชาวเครือข่ายเยาวชนชายแดนใต้	2556	-การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	ทำงานจิตสาธารณะเพื่อสร้างสันติสุขชายแดนใต้ จัดค่ายอบรมเยาวชน ทำงานขับเคลื่อนร่วมกับกลุ่มเด็กเปราะบางและเด็กนอกระบบ สอนจิตอาสาและปรับทัศนคติโดยนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างงานสร้างอาชีพร่วมกับผู้ใหญ่ในพื้นที่ (Donnaya Suwetwethin, 2561)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน
23	กลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South)	2556	-เยาวชน	ส่งเสริมการสร้างพื้นที่ในการพูดคุยเพื่อช่วยเหลือความรุนแรงท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีส่วนร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ชอพิยะห์ ยิวโซะ, 2557)
24	สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (POSBO) : สมาพันธ์นักศึกษารักรสันติจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จัดจดทะเบียนเป็นสมาคม)	2557	-เยาวชน	เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสันติภาพ ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรเอกชนและภาครัฐจัดกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพการสร้างสันติภาพและสนับสนุนกระบวนการสันติภาพ (POSBO Peaceful of Southern Boundary' Organization, มปป)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

รายชื่อประชาสังคมและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี				
ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน
25	เครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพ - คปส.	2558	-เครือข่าย	รณรงค์ให้สังคมได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้ง ระหว่างชุดอุดมการณ์ชาตินิยมไทย กับ ชุดอุดมการณ์ชาตินิยมปาตานีมุ่งเน้นแนวทางการสร้างสันติภาพชายแดนภาคใต้/ปาตานี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนตามหลักการประชาธิปไตยและเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนสากล (เครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพ - คปส, 2558)
26	คณะทำงานปาตานีเพื่อติดตามกลไกระหว่างประเทศ (PATANI Working Group for Monitoring on International Mechanisms)	2559	-วิชาการ	เป็นการเชื่อมเครื่องมือและกลไกระหว่างประเทศกับพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำรายงานสถานการณ์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในแต่ละประเด็นสื่อสารไปถึงชุมชนระหว่างประเทศผ่านทางเครื่องมือกลไกต่างๆ เพื่อให้เกิดข้อเสนอแนะต่างๆที่รัฐบาลไทยจะสามารถรับมา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและเกิดการพัฒนาด้านที่ตีขึ้นในพื้นที่ (อัสมะ, 2562)

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเยาวชน(ต่อ)

ลำดับ	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง	ประเด็นการทำงาน	รูปแบบการดำเนินงาน
27	The Patani	2561	-เยาวชน -ประชาธิปไตย	ทางด้านความคิดและเพิ่มขีดความสามารถต่อบุคลากรและเครือข่าย โดยโครงสร้างของกลุ่มจะมีความสัมพันธ์แนวขวาง คือโครงสร้างออกไปให้เบ็ดเสร็จในการนำ โครงสร้างออกแบบให้บุคลากรสามารถทำงานเต็มศักยภาพและความสามารถซึ่งกลุ่มเป็นพื้นที่อำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก เป็นองค์กรทางการเมืองสนับสนุนสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตตนเองของผู้คนในบ้านเกิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (อาเต็ฟ, 2562)

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อตามประเภทกลุ่มเยาวชนและกลุ่มทำงานเพื่อเยาวชนและอื่นๆ

กลุ่มเยาวชน	กลุ่มทำงานเพื่อเยาวชนและอื่นๆ
สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (POSBO)	องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี (HAP)
สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กลุ่มลูกเหรียญ)	ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ (ศว.ชต.)
ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน : Youth Integration For Community Empowerment Center (YICE)	เครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพ - คปส. กลุ่มพิราบขาวเครือข่ายเยาวชนชายแดนใต้
สหพันธ์นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนปาตานี (PerMAS)	กลุ่มเยาวชนกาวันก็ตอ กลุ่มจุใจจิตอาสาเพื่อสังคม
กลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South)	องค์กรเยาวชนชายแดนใต้ มูลนิธิสุขแก้ว - แก้วแดง
The Patani	กลุ่มด้วยใจ (Hearty Support Group)
ชุมนุมสันติใจอาสา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	เครือข่ายสตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสันติภาพ (Deep South Women Association for Peace-DEEP PEACE) มูลนิธิศูนย์ดาราท่าเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา NUSANTARA องค์กรผู้หญิงปาตานี Patani Women Organization PERSATUAN PEREMPUAN PATANI (PERWANI) เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนภาคใต้จังหวัดปัตตานี (Civic Woman) ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้ (DSJ) วิทยาลัยประชาชน (People's college) ศูนย์ฟ้าใสเครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา เครือข่ายนักศึกษาอิสระเพื่อสังคม (tumpat)

2451302943

CD :Thesis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อตามประเภทกลุ่มเยาวชนและกลุ่มทำงานเพื่อเยาวชนและอื่นๆ(ต่อ)

กลุ่มเยาวชน	กลุ่มทำงานเพื่อเยาวชนและอื่นๆ
	คณะทำงานปาตานีเพื่อติดตามกลไกระหว่างประเทศ (PATANI Working Group for Monitoring on International Mechanisms)
	กลุ่มบุหงารายา

3.2 กลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ

การอธิบายองค์กรเยาวชนต่อไปนี้เป็นทางเลือกจากกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านการสร้างสันติภาพตามตารางที่กล่าวข้างต้น (ที่เป็นผู้หญิงและผู้ชาย นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ) จำนวน 27 กลุ่ม คัดเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพที่ตรงตามนิยามกำหนดไว้ มี 7 กลุ่ม ได้แก่

3.2.1. สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชนปาตานี (PerMAS)

จุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการประชุมของนักศึกษาและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน 2550 เจ็อนไขสำคัญที่นำมาสู่การประชุมใหญ่คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ น.ส.นุรฮายาตี เจ๊ะเลาะ และครอบครัว ที่บ้านบาชาลาแป ต.ปะแต อ.ยะหา จ.ยะลา ที่ชาวบ้านเชื่อว่ามีการข่มขืนและกราดยิงโดยเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต 2 คน “การได้รับรู้ข้อมูลว่ามีการสังหารชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ ต.ปะแต อ.ยะหา จ.ยะลา จนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตรวม 4 คน ทำให้เกิดการชุมนุมประท้วงขึ้นและเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้กลุ่มเยาวชน นักศึกษา เกิดความสนใจและรวมตัวกันศึกษาปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้” (เอกรินทร์ ต่วนศิริ, 2556)

สภาพเหตุการณ์และสถานการณ์โดยภาพรวมจึงตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทของนักศึกษา จึงได้พูดคุยและระดมความคิดเห็นกันระหว่างองค์กรนักศึกษาต่างๆและมีมติร่วมกันว่าจะจัดโครงการศึกษาและร่วมกันแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งที่ 1 ในรูปแบบของการจัดเสวนาส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชนและการลงพื้นที่ศึกษาข้อเท็จจริงที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน ตามโครงการมีกำหนดการจัดขึ้นระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน 2550 ณ มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี ตรงกับช่วงปิดภาคเรียนในช่วงภาคฤดูร้อนของนิสิตนักศึกษา เมื่อนิสิตนักศึกษาทั้งส่วนกลางและในพื้นที่ได้เดินทางมาถึงที่มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานีในวันที่ 31 พฤษภาคม

2451302943

CU_Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

2550 เวลาประมาณ 11.00 น. เพื่อดำเนินการตามกำหนดการของโครงการได้ถูกสกัดกั้นโดยเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจเพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการ ประกอบกับความกดดันในหลายๆเหตุการณ์ที่มีการร้องเรียนและบอกเล่าถึงความเดือดร้อนจากการกระทำที่เชื่อว่ามาจากเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้กระทำ เช่น เหตุการณ์ยิงป้อนาะควนหรีน มีนักเรียนเสียชีวิต 2 ราย ที่บ้านควนหรีน ต.เปียน อ.ชะบ้าย้อย จ.สงขลา, เหตุการณ์ยิงนายก อบต. ที่บ้านภักดี ต.เขื่อนบางลาง อ.บันนังสตา จ.ยะลา และเหตุการณ์ยิงศูนย์ควนหรีนที่ ต.กาดทอง อ.ยะหา จ.ยะลา เป็นต้น ทำให้นิสิตนักศึกษาไม่สามารถที่จะดำเนินการทำกิจกรรมตามที่เตรียมไว้ได้ สุดท้าย ทางกลุ่มจึงได้มีมติใหม่อีกครั้งคือ เปลี่ยนจากการจัดโครงการศึกษาและร่วมกันแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งที่ 1 เป็นการชุมนุมเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับพี่น้องประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมแทน

...“เหตุที่พวกเขาต้องเคลื่อนไหว เนื่องจากมีเพื่อนจากกรุงเทพฯ บอกว่า ทำไมนักศึกษาจากภาคใต้ ไม่มีการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ปัญหาภาคใต้เลย ทั้งที่มีการยิงทุกวัน ในขณะนั้นได้ลงพื้นที่และเห็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านมากขึ้น จึงต้องการเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนที่นี่”...

ตุแวดานียา ตุแวแมแมง แกนนำ

“รายงาน: ถึงคือนักศึกษาออกโรง จี้กองทัพหยุดเจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิมนุษยชนชายแดนใต้”

(ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี, มปป)

เมื่อการทำกิจกรรมจบลง นิสิต นักศึกษาส่วนกลางทยอยกลับไปศึกษาและการทำงานกิจกรรมต่างพื้นที่ ที่มีระยะทางเป็นอุปสรรคและการขาดตอนในการทำกิจกรรมประเด็นสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้เกิด **กลุ่มสหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนน.จชต.)** ขึ้น โดยนิสิตนักศึกษาในพื้นที่ตระหนักถึงสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลานานส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งไทยพุทธและมลายูปาตานีมุสลิม เกิดภาวะความหวาดระแวงและความหวาดกลัวนำไปสู่การเกิดความแตกแยกในสังคม การเข้าใจและแก้ไขปัญหาจากคนในพื้นที่มีโอกาสทำได้ง่ายกว่า สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ชื่อย่อว่า (สนน.จชต.) ก่อตั้งขึ้นมาบนหลักการและเหตุผลเพื่อการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการมีบทบาทเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างองค์กรต่างๆ เป็นกระบอกเสียงนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงอีกด้านหนึ่งเพื่อเป็นสื่อทางเลือกให้กับสังคมได้ทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน

สนน.จชต. จัดกิจกรรมลงพื้นที่ศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงจากเสียงสะท้อนของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในหลายๆกรณี เพื่อเป็นกระบอกเสียงให้ชาวบ้านได้มีพื้นที่ใน

การแสดงความคิดเห็นและได้บอกเล่าเรื่องราวต่างๆให้สังคมได้รับรู้หลังจากที่ได้รับทราบถึงข้อเท็จจริงต่างๆในพื้นที่ชายแดนใต้ และนำข้อเท็จจริงต่างๆมาเผยแพร่ภายในมหาวิทยาลัยต่างๆ จนเกิดการผลักดันเป็นกลุ่มกิจกรรมนักศึกษาแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อการทำงานภาคสังคมโดยผ่านการสร้างจิตสำนึกต่อบทบาทและหน้าที่ของปัญญาชนเพื่อการสร้างสังคมที่ดีในอนาคต

วันที่ 17 เมษายน 2556 นายสุโฮมี ดูละสะ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษ ได้รับเลือกตั้งจากคณะกรรมการสมัชชาใหญ่สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ให้เป็นผู้นำสูงสุดของสหพันธ์ฯ ซึ่งปัจจุบันมีตำแหน่งเป็นประธานและทางสหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ได้เปลี่ยนชื่อเป็น สหพันธ์นิสิตศึกษานักเรียนและเยาวชนปาตานีหรือ Persatuan Mahasiswa Anak muda dan Siswa PATANI (PerMAS) The Federation of Patani Students and Youth

...“การเปลี่ยนชื่อกลุ่ม สืบเนื่องมาจากช่วงรัฐบาลคุณยิ่งลักษณ์บรรยากาศทางการเมืองเปิดกว้าง ยอมรับอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้มีโอกาสได้แสดงอัตลักษณ์ความเป็นปาตานี ซึ่งการเรียกว่าปาตานี ไม่ได้หมายถึงต้องการแบ่งแยกดินแดน แต่หมายถึงการยืนยันการมีตัวตนของคนปาตานีซึ่งเป็นการมีอยู่ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต”...

(สุโฮมี, 2562)

รองประธานฝ่ายบริหาร The Patani, อดีตประธาน PerMAS

วัตถุประสงค์ :

เพื่อเชื่อมตัวแทนนักศึกษาปาตานีทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีนโยบายสำคัญคือ "เสาตูปาตานี" หรือ "หนึ่งปาตานี" (นัยยะหมายถึงปาตานีเป็นหนึ่งเดียว) องค์กรฐานของ PERMAS มี 30-37 องค์กร ทั้งองค์กรที่เป็นอิสระและองค์กรที่เป็นสโมสรนักศึกษาในมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ ไม่เกี่ยงว่าต้องเป็นมุสลิมเท่านั้น แต่ต้องเป็นปาตานี

โครงสร้างของกลุ่ม :

ปัจจุบัน มีแผนงานและความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละฝ่ายดังนี้

- 1) ประธาน ทำหน้าที่ออกสื่อ เดินสายพบปะ เป็นโฆษกขององค์กร เป็นประธานในที่ประชุม และตัดสินใจปัญหาฉุกเฉิน
- 2) เลขานุการ ทำหน้าที่จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลการทำงานของประธาน จัดบันทึกการประชุม รับผิดชอบงานที่ประธานมอบหมาย
- 3) รองประธานคนที่ 1 ฝ่ายจัดขบวนนักศึกษา
- 4) รองประธานคนที่ 2 ฝ่ายจัดขบวนนักเรียน

5) รองประธานคนที่ 3 ฝ่ายจัดขบวนเยาวชน

6) รองประธานคนที่ 4 ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้นักศึกษา และเยาวชนปาตานีที่อยู่ต่างประเทศ ทำให้นักศึกษาและเยาวชนที่อยู่ต่างประเทศรับรู้ตัวตนเอง คือ PerMAS

7) ผู้อำนวยการฝ่ายรณรงค์ ทำหน้าที่จัดขบวนทีมสื่อนักเรียน นักศึกษา และเยาวชน ให้มีการรณรงค์และการนำเสนอไปในทิศทางเดียวกัน กำหนดและติดตามประเด็นต่างๆ ในการขับเคลื่อนประชาสัมพันธ์วาทกรรม "ปาตานี" และ "อัตลักษณ์"

8) ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมศักยภาพ ทำหน้าที่ออกนโยบายในการเสริมศักยภาพบุคลากร นำเสนอข้อมูลและความรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ จัดตั้งโรงเรียนการเมือง หรือ Politic school /PerMAS school (ศูนย์กลาง) และ Politic school /PerMAS เขตพื้นที่ต่างๆ จัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพสตรีในการเคลื่อนไหวประเด็นสันติภาพ จัดค่าย Motivacy Camp เพื่อจัดสร้างเยาวชนรุ่นใหม่มาทดแทนรุ่นเก่า จัดกิจกรรมอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในประเด็นต่างๆ ให้กับองค์กรฐาน โดยองค์กรฐานต้องส่งตัวแทน 2 คนต่อองค์กรเพื่อเข้ารับการอบรมทุกๆ 3 เดือน

9) ผู้อำนวยการฝ่ายเครือข่าย ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลองค์กรฐานต่างๆ กลุ่มซีเอสอาร์ (กลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคม) ทั้งในและนอกพื้นที่ที่เคลื่อนไหวในปาตานี จัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนและแลกเปลี่ยนประเด็นกับองค์กรต่างๆ ออกนโยบายในการสานสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ (Stakeholder) พร้อมสร้างเครือข่ายกับองค์กรระหว่างประเทศ และเปิดศูนย์ข้อมูลข่าวสารปาตานีในต่างแดน

10) ผู้อำนวยการฝ่ายสหกรณ์ ทำหน้าที่เปิดสหกรณ์ PerMAS จัดทำแผนธุรกิจ

11) เลขาธิการ ทำหน้าที่รักษาการแทนประธาน ติดตามและกำกับงานตามแผนและนโยบาย จัดการเรื่องการประชุม งบประมาณ และดูแลบัญชีทั้งหมด

12) ผู้ประสานงานแต่ละเขต ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานองค์กรฐาน ชุมชนรอบข้าง สรรหาองค์กรฐาน และรวบรวมกำกับดูแลพื้นที่ในความรับผิดชอบ

สำหรับรองประธานทั้ง 4 ฝ่าย จะปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการกลางของสหพันธ์ฯ ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้นักศึกษา นักเรียน หรือเยาวชนในความรับผิดชอบของตน รวมทั้งดำเนินการจัดกิจกรรมและโครงการเพิ่มศักยภาพให้กับแกนนำและองค์กรนักศึกษา นักเรียน และเยาวชน (ปกรณ์ พึ่งเนตร, 2556)

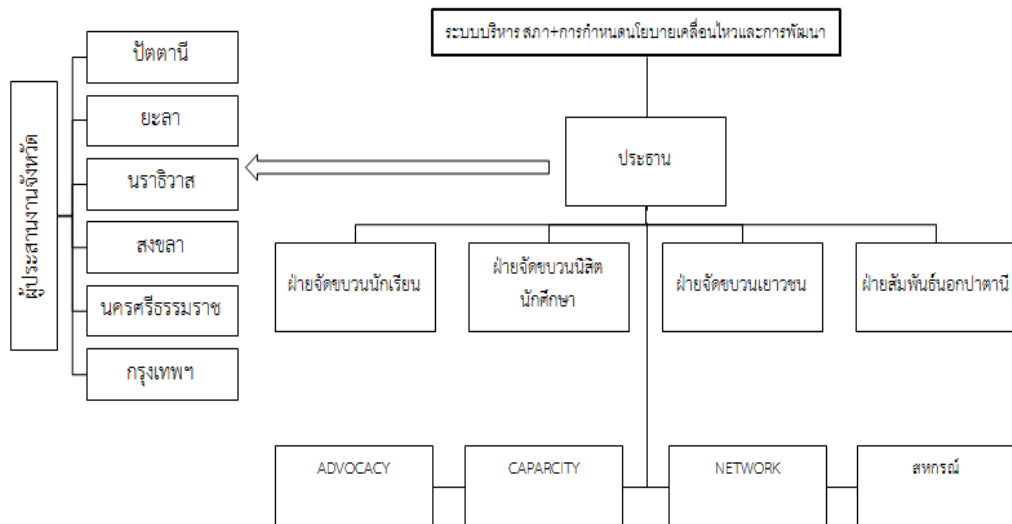

2451302943

CU-Thesisis 5880622624
thesisis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

รูปภาพที่ 8 แสดงการเคลื่อนไหวแบบรุ่มทางการเมือง

ที่มา : (ฮาгим, 2562)

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ The Patani และ อติตรองประธาน PerMAS

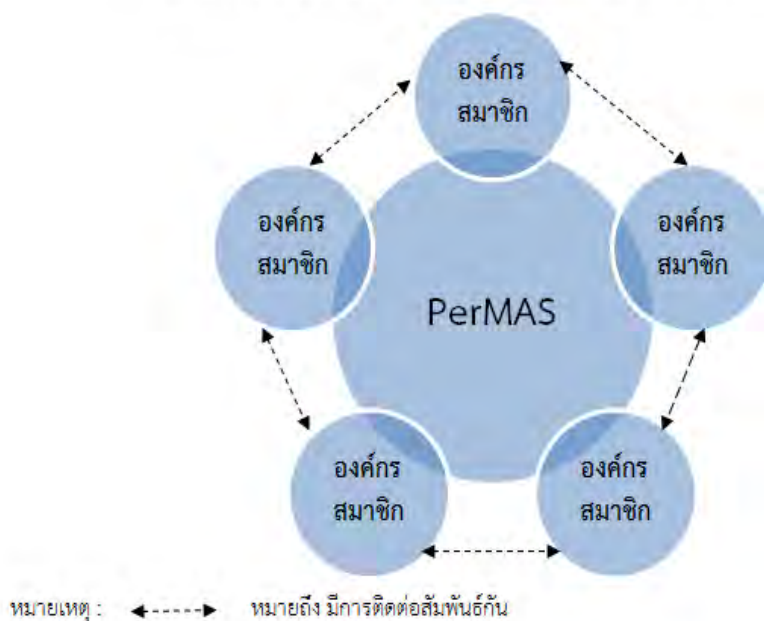
การเคลื่อนไหวแบบรุ่มทางการเมือง คือ การเคลื่อนไหวแบบต่อเนื่องระยะยาว มีการกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานของกลุ่มในเรื่องต่างๆได้ กลุ่ม PerMAS เริ่มต้นเคลื่อนไหวในรูปแบบนี้เมื่อปี พ.ศ. 2556 กรรมการบริหารของกลุ่มวางยุทธศาสตร์การทำงาน และประธานส่งงานยุทธศาสตร์ให้ผู้ประสานงานของจังหวัดคือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส นครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานคร ผู้ประสานงานจังหวัดจะเป็นส่งงานไปยังกลุ่มองค์กรสมาชิกต่างๆที่อยู่ในจังหวัดนั้นๆ

2451302943

รูปภาพที่ 9 แสดงการเคลื่อนไหวแบบเครือข่ายในอดีต

การเคลื่อนไหวแบบเครือข่าย คือ เคลื่อนไหวเป็นวาระในเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้น

ที่มา : (ฮาгим, 2562)

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ The Patani และอดีตรองประธาน PerMAS

การเคลื่อนไหวแบบเครือข่าย หมายถึง การทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นการเคลื่อนไหวรูปแบบของวาระต่างๆ หรือในกรณีเกิดเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นครั้งๆไป องค์กรสมาชิกจะมีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆในแต่ละกิจกรรมที่ต่างกันออกไป

เป้าหมายของกลุ่ม :

คือ สันติภาพปาตานี โดยแนวทางที่จะนำไปสู่สันติภาพคือรับฟังและสนับสนุนความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก

ยุทธศาสตร์ของกลุ่ม :

เอกภาพปาตานี การเปิดพื้นที่ทางการเมือง ความร่วมมือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อัตลักษณ์ของกลุ่ม :

ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง จะเป็นประเด็นในสถานการณ์ปัจจุบันโดยมีจุดยืนหลัก คือ สันติภาพ ประชาธิปไตย, สิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรม

ทุน : ได้รับจาก EU หรือองค์กรในเครือ EU, มูลนิธิเอเชีย , world bank (ลีโอ, 2562)

องค์กรสมาชิก :

องค์กรสมาชิกบางองค์กรก่อตั้งก่อนกลุ่ม PerMAS บางองค์กรก่อตั้งหลังกลุ่ม PerMAS องค์กรสมาชิกที่มีอยู่จำนวนมากเกิดจากการสมัครโดยผ่านการอนุมัติ จากคณะกรรมการบริหารของกลุ่ม PerMAS โดยมีการประกาศรับสมัครและสามารถเข้ามาสังเกตการณ์การประชุมสมาชิกในแต่ละปี

องค์กรสมาชิกทุกองค์กรมีความสำคัญเท่าๆกัน การทำกิจกรรมที่ปรากฏตัวต่อสาธารณะ องค์กรสมาชิกจะปรากฏออกมาในฐานะสมาชิกกลุ่ม PerMAS (ฮาгим สัมภาษณ์, 2562) กิจกรรมในที่นี่เป็นกิจกรรมงานเคลื่อนไหวทางการเมือง งานสนับสนุนสันติภาพ ทำแคมเปญ การแอกชั่น กิจกรรมรณรงค์วันสำคัญต่างๆ เช่น วันสันติภาพสากล ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน ดำเนินกิจกรรมเดียวกันในแต่ละพื้นที่ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา นครศรีธรรมราช และ กรุงเทพมหานคร กิจกรรมเวทีเสวนา (ยุพรี, 2562)

องค์กรสมาชิก ทำงานขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพตามความถนัดโดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านองค์กรสื่อสาร ด้านสตรี ด้านพัฒนาศักยภาพ ด้านสุขภาพ ด้านวัฒนธรรม ปัจจุบันเพิ่มขึ้นมา 1 ด้าน คือ ด้านประชาธิปไตย รวมทั้งหมด 8 ด้าน (ฮาฟิส, 2562)

ปี 2562 กลุ่มสหพันธ์นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนปาตานี (PerMAS) มีองค์กรสมาชิกของ มีทั้งหมด 30 องค์กร ที่ทำงานตามความถนัดตามตารางดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงองค์ประกอบสมาชิกของสหพันธ์นักเรียน นิสิต นักศึกษาและเยาวชนตามเป้าหมายที่ 8 ด้าน ที่ขับเคลื่อนประเด็นสัมติภาพ

รายชื่อองค์กรสมาชิก	การดำเนินงานตามความถนัด 8 ด้าน ที่ขับเคลื่อนประเด็นสัมติภาพ							
	ด้าน การศึกษา	ด้าน ทรัพยากร ธรรมชาติ	ด้าน องค์กร สื่อสาร	ด้าน สตรี	ด้าน พัฒนาศักยภาพ	ด้าน สุขภาพ	ด้าน ศาสนาและ วัฒนธรรม	ด้าน ประชาธิปไตย
1. ชมรมเยาวชนอาสาเพื่อการพัฒนา (P.M.I)	✓							
2. ชมรมภาษาและวัฒนธรรม						✓		
3. ชมรมมุสลิม						✓		
4. สโมสรสถาบันอิสลามศึกษา						✓		
5. กลุ่มซีฟาย์				✓				
6. องค์การบริหารนักศึกษา ม.ราชภัฏยะลา	✓				✓			
7. พรรครวมใจจันทร์กะพ้อ ม.ราชภัฏยะลา	✓							
8. สโมสรนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ม.ราชภัฏยะลา	✓							
9. สโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ ม.ราชภัฏยะลา	✓							

ตารางที่ 4 แสดงองค์การสมาชิกของสหพันธ์นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนนานาชาติ(ต่อ)

รายชื่อองค์กรสมาชิก	การทำงานตามความถนัด 8 ด้าน ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ							
	ด้าน การศึกษา	ด้าน ทรัพยากร ธรรมชาติ	ด้าน องค์กร สื่อสาร	ด้าน สตรี	ด้าน พัฒนาศักยภาพ	ด้าน สุขภาพ	ด้าน ศาสนาและ วัฒนธรรม	ด้าน ประชาธิปไตย
18.เครือข่ายเยาวชนอิสระปาตานี (IRIS)	✓				✓			
19.กลุ่มศึกษาแรงงานข้ามชาติ (Migrant Workers Studies)	✓							
20.ชมรมภาษาและวัฒนธรรม (BBC.SKRU) ม.ราชภัฏสงขลา								
21.ชมรม SKRU Classic ม.ราชภัฏ สงขลา		✓					✓	
22.ชมรมอาสาพัฒนาชนบท ม.ราชภัฏสงขลา		✓						
23.ชมรมสันติศึกษา ม.หาดใหญ่	✓							

กฎหมาย
กระบวนการ
สันติภาพ

ตารางที่ 4 แสดงองค์การสมาชิกของสหพันธ์นักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนนานาชาติ(ต่อ)

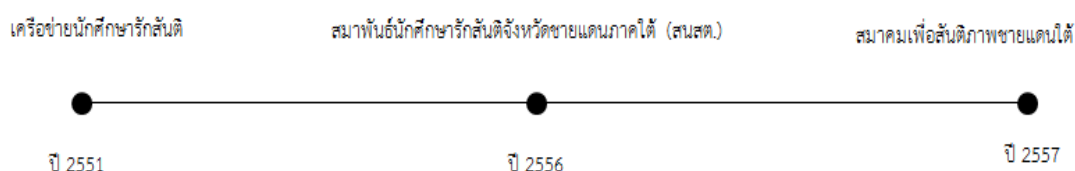
รายชื่อองค์กรสมาชิก	การทำงานตามความถนัด 8 ด้าน ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ							
	ด้าน การศึกษา	ด้าน ทรัพยากร ธรรมชาติ	ด้าน องค์กร สื่อสาร	ด้าน สตรี	ด้าน พัฒนาศักยภาพ	ด้าน สุขภาพ	ด้าน ศาสนาและ วัฒนธรรม	ด้าน ประชาธิปไตย
24. ชมรมบราซิลมาลาญ (BMC) ม.อ.หาดใหญ่	✓						✓	
25. Kawan-Kawan ม.อ.หาดใหญ่							✓	✓
26. เครือข่ายกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเพื่อ พัฒนาสังคม (Amis)		✓						
27. ชมรมภาษาและวัฒนธรรมมาลาญ (MLCC-WU) ม.วลัยลักษณ์		✓					✓	
28. PEACE MEDIA WU ม.วลัยลักษณ์			✓				✓	
29. สถาบัน			✓					
30. องค์กรนักศึกษาพัฒนาการเมืองและ ประชาธิปไตย (2P2D)								✓

3.2.2. สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้: Peaceful of Southern Boundary's Organization (POSBO)

พัฒนาการเครือข่ายนักศึกษารักสันติ เกิดจากการรวมกลุ่มของนักศึกษาชั้นปี 1 (ปี 2551) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นำโดยนายสุไลมาน เจ๊ะและ, นายปัญญา สามารถ, นายอัลหะซัน มะหาหมัด, นายฟาอิซ มุคุระ, น.ส.รณัฐศิริ พูลสวัสดิ์, น.ส.จันทร์จิรา ใจสันทัด, ซึ่งเป็นประธาน กรรมการ ชุดเริ่มแรกการก่อตั้ง ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2551 ภายใต้ชื่อโครงการ “สร้างเครือข่ายนักศึกษารักสันติ” ในการทำกิจกรรมของเครือข่ายนักศึกษารักสันติ เพื่อสร้างองค์ความรู้และทักษะในการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางสันติวิธีด้วยกระบวนการด้านการจัดการความขัดแย้ง ด้านจิตตปัญญาศึกษา (การพัฒนาจิตทางจิตใจ) ด้านสิทธิมนุษยชน และด้านสันติวิธีในวิถีอิสลาม ต่อมา เครือข่ายนักศึกษารักสันติได้ขยายเครือข่ายเข้าสู่สถาบันต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี), และวิทยาลัยต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น วิทยาลัยเทคนิคปัตตานี

ปี 2556 เครือข่ายนักศึกษารักสันติได้ยกฐานะและเปลี่ยนชื่อเป็น สมาพันธ์นักศึกษารักสันติจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนสต.) มี นายสุไลมาน เจ๊ะและ เป็นประธานและเลขาธิการ สนสต.และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สามารถ ทองเฟื้อ ผอ.สถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นประธานอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2557 นายทะเบียนสมาคมจังหวัดปัตตานี รับผิดชอบยื่นภาคใต้ชื่อ “สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้” (Peaceful of Southern Boundary's Organization หรือ POSBO)

รูปภาพที่ 10 แสดงพัฒนาการของกลุ่ม POSBO

ที่มา : สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้

ลักษณะภารกิจกรม : กิจกรรมจะช่วยหนุนเสริมกระบวนการสันติภาพ ช่วยเหลือ/เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและกิจกรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย/อัตลักษณ์ : ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบและยอมรับการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ : มี 5 ข้อ

- เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ และ เผยแพร่ ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสันติภาพ
- ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรเอกชนและภาครัฐจัดกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพการสร้างสันติภาพและสนับสนุน กระบวนการสันติภาพ
- ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และประสานงานกับองค์กรเอกชนทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมประชาธิปไตย อันจะนำมาสู่สันติภาพที่ยั่งยืน
- ส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และบทบาทสตรี สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดจนประสานประโยชน์ระหว่างองค์กรเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สู่การสร้างสุขภาวะอย่างสร้างสรรค์

ทุน : ได้รับเงินสนับสนุนหลังจากจดทะเบียนเป็นสมาคมของกระทรวงในแต่ละปี ได้รับสนับสนุนจากรัฐ กองอำนาจการรักษามั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ (กทปส.) ภายใต้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) กองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม (สมัยรีย์, 2562)

กลุ่มเป้าหมาย : คือเยาวชนในระบบการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนอกระบบการศึกษามีองค์กรเครือข่ายนำร่อง 21 ตำบล (ชนัญญา, 2562)

องค์กรเครือข่าย :

องค์กรเครือข่ายของสมาคมเพื่อสันติภาพ เป็นการทำงานร่วมมือกันในฐานะผู้จัดร่วม หรือองค์กรเครือข่ายเป็นผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมเอง

องค์กรเครือข่ายสังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1. ชมรมนักศึกษา รักสันติ

ดำเนินกิจกรรมด้านสันติภาพ สื่อโดยมีสโลแกนว่า “เราจะขับเคลื่อนกิจกรรมด้านวิชาการในประเด็นการสร้างและส่งเสริมสันติภาพในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวทางสันติวิธี”

2. ชุมนุมสิ่งหัตถ์สันติภาพ (คณะรัฐศาสตร์)

ดำเนินกิจกรรมที่หนุนเสริมด้านสันติภาพ สร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่ จชต. เกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพโดยยึดหลักแนวทางกระบวนการสันติวิธี เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีกับความแตกต่างทางความคิดบนความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม และเป็นการบูรณาการกับเนื้อหาสาระรายวิชาสังคมศึกษา และวิชาหน้าที่พลเมืองสร้างความเข้าใจควบคู่กับกิจกรรมดังกล่าวอีกด้วย

องค์กรเครือข่าย : อีสระ

3. เด็กและเยาวชน จากสภาเด็กและเยาวชน ของตำบล อำเภอ และจังหวัด ในปัตตานี ยะลา นราธิวาส

4. เครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อนจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเยาวชน เพื่อจัดองค์ความรู้ต่อเยาวชน (รักสันติ) และเสริมสร้างอุดมการณ์รักสันติ ต่อเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 5 แสดงองค์กรเครือข่ายของสมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้

รายชื่อองค์กรสมาชิก	การทำงาน 4 ด้าน ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ			
	ด้านหนุนเสริมกระบวนการสันติภาพ	ด้านความรู้/กฎหมาย	ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	ด้านการช่วยเหลือ/เยียวยา
1. ชมรมนักศึกษา รักสันติ	✓	✓		
2. ชุมนุมสิ่งหัตถ์สันติภาพ	✓			
3. เด็กและเยาวชน จากสภาเด็กและเยาวชน	✓	✓ เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม		
4. เครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อนจังหวัดชายแดนภาคใต้				✓

3.2.3. ชุมชนมุสลิมใต้โจอาซา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เป็นกลุ่มที่ทำกิจกรรมเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอื่นของประเทศไทย โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้การจัดการปัญหาความขัดแย้งด้วยกระบวนการสันติวิธี เปิดพื้นที่ให้นักศึกษาที่ต่างวัฒนธรรมและสังคมในภูมิภาคอื่นๆ ได้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี สื่อสารกับสังคมภายนอกถึงภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และเชิญชวนท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตในการเอาตัวรอดในพื้นที่ที่ไม่คุ้นเคย (อับดุลรอซซะ, 2562)

วัตถุประสงค์ : เพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงเยาวชน

ทุน : เงินสนับสนุนจากคณะรัฐศาสตร์, ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2.4. สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (กลุ่มลูกเหรียง)

สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ เติบโตมาจากกลุ่มลูกเหรียงซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2545 กลุ่มลูกเหรียงรวมตัวขึ้นมาจากเด็กที่ทำกิจกรรม เริ่มจากร่วมทำกิจกรรมประเด็นยาเสพติด, อนามัยเจริญพันธ์ และ HIV/Aids จนกระทั่งปี 2547 เป็นต้นมา เกิดความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สมาชิกในกลุ่มลูกเหรียงเองเริ่มเสียผู้นำครอบครัวไปตั้งแต่ต้นปีจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

ปี 2554 กลุ่มลูกเหรียงจึงได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็น “สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้” ทำงานด้านการป้องกัน, ช่วยเหลือ, เยียวยาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ รวมทั้งเด็กและเยาวชนคนอื่นๆ ในพื้นที่ มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อความรุนแรง รวมทั้งมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและบ้านของเราไปสู่สังคมที่ดีขึ้น

เป้าหมาย : เพื่อทำกิจกรรมเยียวยาตนเอง และทำกิจกรรมเพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนทุกรูปแบบ

คติประจำกลุ่ม : “ฉันมีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตอยู่โดยปราศจากความรุนแรง ฉันมีหน้าที่ระวังตัวเองไม่ให้ตัวเองไปทำร้ายคนอื่น และระวังไม่ให้คนอื่นมาทำร้ายตัวฉันด้วย”

ทุน :

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- ทุนการศึกษาระดมทุนในโครงการ Life hero ผ่านเว็บไซต์ เทจใจดอทคอม Taejai.com
- ทุนการศึกษาจากนักธุรกิจในหลักสูตร academy of business creativity (ABC) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ทุนการศึกษาจากกลุ่มนักธุรกิจไดมอนด์เฟรนด์ โดยมูลนิธิ ดร.เทียม โชควัฒนา
- ทุนการศึกษาจากคุณไอ้ TK GOLD
- ทุนการศึกษาจากมูลนิธิอ็อน ประเทศไทย
- ทุนการศึกษาจากคุณกาญจนา ภัทรโชค อธิบดีองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ
- ทุนการศึกษาจาก พี่ติ พี่ลูกข่าง พี่เจ พี่หลิง พี่เพ็ญ พี่แอล และ พี่จิมมี่ ABC8
- ทุนการศึกษาจาก ในนามพี่ๆABC8 ทุกท่าน
- ทุนการศึกษาจากพี่แต้ว (คุณจिरยงค อนุমানราชชน และครอบครัว)
- ทุนการศึกษาจาก พี่รุ่ง วลัยณัฐ ตรีวิศวะเวทย์
- ทุนการศึกษาจาก พี่ยู ดร.ทรงวุฒิ ศักดิ์ชลาทร
- ทุนการศึกษาจาก พี่หลา เสาวณีย์
- ทุนการศึกษาจากพี่ไนต์ อุดม แต่พานิช
- ทุนการศึกษาจากคุณบัณฑิต อึ้งรังษี
- ทุนการศึกษาจากผู้บริจาคทั่วไป ผ่านบัญชีสมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ เพื่อทุนการศึกษา
- ทุนการศึกษาจากคุณประยูร สนใจ
- ทุนการศึกษาจากคุณโอ๊ะ ภาวิช ศิวาพานิช
- ทุนการศึกษาจาก คุณสุรรัตน์ ฮัศจรรย์
- กองทุนเทพณรงค์-วราน้อย วิริยะกุล
- ทุนการศึกษาจาก carenation พวงหรีดกระดาศ
- ทุนการศึกษาจาก คุณจิตราภรณ์ วันสพงค์

3.2.5. กลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South)

เป็นชื่อกลุ่มนักเรียนนักกิจกรรมที่รวมกลุ่มอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2556 โดยนักศึกษา มหาวิทยาลัย 4 แห่งในชายแดนใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (ม.อ.

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / revv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

ปัตตานี) มหาวิทยาลัยฟาฏอนี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มีสมาชิกแกนหลัก 16 คน ตั้งแต่ปี 2553 สมาชิกแกนหลักของกลุ่มมีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นเกี่ยวกับ 3 จังหวัดชายแดนใต้ตามพื้นที่ต่างๆ จึงคิดรวมกลุ่มทำกิจกรรมส่งเสริมการสร้างพื้นที่ในการพูดคุยกัน เพื่อช่วยลดความรุนแรงท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เยาวชนมีอิสระที่จะดำเนินกิจกรรม โดยมีเจ้าหน้าที่ของ ศอ.บต. ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก

สร้างโอกาสการเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และสร้างกำลังใจให้กับเด็กและเยาวชนให้มีจิตใจที่ดี เข้มแข็ง มีพลังที่จะสามารถเข้ามาทำงานร่วมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนอื่นๆ ได้ เพื่อให้เกิดภาพการพัฒนาของความเป็นเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็งต่อไป

ภารกิจ: เปิดพื้นที่การพูดคุยทางการเมืองเพื่อหาออกอย่างสันติวิธีโดยเน้นกลุ่มเด็กและเยาวชน

ทุน: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

3.2.6. ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน YICE : Youth Integration For Community Empowerment Center

เป็นกลุ่มที่ก่อตั้งโดยอดีตแกนนำนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ (ม.อ.หาดใหญ่) จากหลายองค์กร เช่น สหพันธ์นิสิตนักศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สนน.จชต.) หรือ PERMAS ในปัจจุบัน กลุ่มกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมชายแดนใต้ (Kawan-Kawan.psu) ชมรมสันติศึกษา (STP) ชมรมภาษาและวัฒนธรรมมลายู ชมรมมุสลิม เป็นต้น โดยที่กิจกรรมในช่วงแรกๆ จะจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับแกนนำนักศึกษา

ปี 2558 กลุ่ม YICE ต้องการยกระดับการทำงานของกลุ่ม โดยมีการกำหนดกิจกรรมเยี่ยมเยียนและพูดคุยแลกเปลี่ยนกับองค์กรต่างๆ ที่ทำงานในพื้นที่ชายแดนใต้/ปัตตานี หนึ่งในนั้นคือ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch)

YICE ได้ขยายพื้นที่การทำกิจกรรมจากที่เน้นนักศึกษาในช่วงแรก ขยายไปยังเยาวชนในเขตพื้นที่ชายแดนใต้/ปัตตานี โดยมีแนวคิดที่ว่าเมื่อผู้ใหญ่สามารถพูดถึงประเด็นกระบวนการสร้างสันติภาพได้ เยาวชนก็สามารถพูดถึงประเด็นเหล่านี้ได้เช่นกัน เพราะแน่นอนว่าพวกเขาจะโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตและพวกเขาควรที่จะมีส่วนในการกำหนดอนาคตของพวกเขาเองด้วย โดยเป้าหมายที่สำคัญคือการทำงานกับเยาวชนที่หลากหลายกลุ่ม หลากหลายแนวคิด มีแนวคิดที่จะเชื่อมโยงการทำกิจกรรมกับพื้นที่ ที่มีความต่างในหลายๆ ด้าน เช่น ชชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม เป็นต้น แต่สามารถทำ

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

กิจกรรมร่วมกันได้แม้จะมีความต่างก็ตาม โดยเลือกที่จะแสวงจุดร่วมและ สงวนจุดต่าง การดำเนินงานหรือกิจกรรมหลักๆ ของ YICE มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเด็น คือ งานเพิ่มศักยภาพให้กับเยาวชนในพื้นที่ชายแดนใต้/ปาตานี และเชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนให้ทำกิจกรรมเป็นเครือข่าย รวมไปถึงงานรณรงค์ และงานวิจัย ปัจจุบันทำงานพัฒนาเพิ่มศักยภาพเยาวชนด้านความรู้และทักษะทางสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย และสันติภาพ กิจกรรมจัดกระบวนการและกิจกรรมด้านสื่อ

ทุน: องค์กรช่วยเหลือเด็ก Save the Children, มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก(มพต.), EU

3.2.7. The Patani

เกิดจากการรวมกันหลังจบกิจกรรมจากสถานะนิสิตนักศึกษา มีการติดต่อกันของสมาชิกอยู่เสมอตั้งแต่ปี 2555,2556 ทำกิจกรรมในด้านยุทธศาสตร์การสื่อสาร งานติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เปิดตัวองค์กรอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2561

เป็นองค์กรที่รวมกลุ่มนักกิจกรรมเดิม ชื่อเดิม PI (Patani Institute) เป็นกลุ่มทำงานด้านความคิดและเพิ่มขีดความสามารถต่อบุคลากรและเครือข่าย เป็นองค์กรทางการเมืองสนับสนุนสิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตตนเองของผู้คนในบ้านเกิดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (ลีโอ, 2562)

โครงร่างกลุ่ม: อาเต็ฟ เล่าว่า กลุ่ม The Patani มีคณะกรรมการกำกับยุทธศาสตร์ 9 คนเป็นบอร์ดบริหารที่กำหนดทิศทางขององค์กร โดยมีคณะกรรมการขับเคลื่อน มีผู้อำนวยการเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารหลัก มีรองผู้อำนวยการรับชอบงานธุรการ และรองผู้อำนวยการงานสังคมสัมพันธ์ สัมพันธ์กับนักกิจกรรมในพื้นที่ และมีฝ่ายต่างๆ 5 ดังนี้ ฝ่ายยุทธศาสตร์การสื่อสาร ฝ่ายกฎหมายและกลไกระหว่างประเทศ ฝ่ายพัฒนาขีดความสามารถทางการเมือง ฝ่ายสถิติและข้อมูลกลาง รวบรวมข้อมูลให้อยู่เป็นระบบเพื่อใช้ประโยชน์ เรื่องทั้งหมดที่เกี่ยวกับปาตานี เรื่องความรุนแรง พื้นที่ประชากร เศรษฐกิจ สังคม ปัจจุบันมีส่วนร่วมใน 2 ชิ้นงานคือ “The Freedom to Decide Our Future” หนังสือรวบรวมความทรงจำความรู้สึก แนวคิดทางการเมืองของชาวปาตานี และงานวิจัยเรื่อง “สานฝันปาตานีโดยไม่ใช้ความรุนแรง : การวิเคราะห์จากบทสนทนาเพื่อสร้างจินตนาการใหม่” เป็นหนังสือที่หาเหตุผลของคนปาตานีที่ต้องการเอกราชมีอะไรบ้าง และฝ่ายสุดท้ายคือฝ่ายกองทุนและสหกรณ์ (อาเต็ฟ, 2562)

...“โครงสร้างกลุ่มจะสัมพันธ์แนวขวาง คือโครงสร้างออกแบบไม่ให้เกิดเสร็จในการนำ แต่ ออกแบบให้บุคลากรสามารถทำงานเต็มศักยภาพและความสามารถ ซึ่งกลุ่มเป็นพื้นที่อำนาจการให้กับ สมาชิก”...

ลีโอ The Patani
(สัมภาษณ์, 31 มีนาคม 2562)

อัตลักษณ์ของกลุ่ม : เรียกตนเองว่าฝ่าย Patani เชื่อในการต่อสู้ทางการเมืองโดยใช้กระบวนการทาง ประชาธิปไตย พุดถึงชะตากรรมตนเองเป็นหลักสำคัญโดยมองว่าเรื่องและความต้องการที่แท้จริงของ ประชาชนในพื้นที่เป็นสิ่งที่ไม่ควรถูกต่อรอง

...“การสร้างสันติภาพของ The Patani ไปในแนวทางที่ต้องการแฮร์อำนาจทางการเมือง ระหว่างกรุงเทพกับปาตานี โดยไม่จำกัดว่า จะเป็นการเจรจาผ่านภาคประชาสังคม หรือแก้ปัญหาผ่าน รัฐสภา”...

ฮาгим The Patani,
(สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2562)

ทุน: กิจการของกลุ่ม The Patani และได้รับการสนับสนุนจาก EU โดยให้ Centre for Peace and Conflict Studies (CPCS) เป็นผู้บริหารเงินทุน, UN

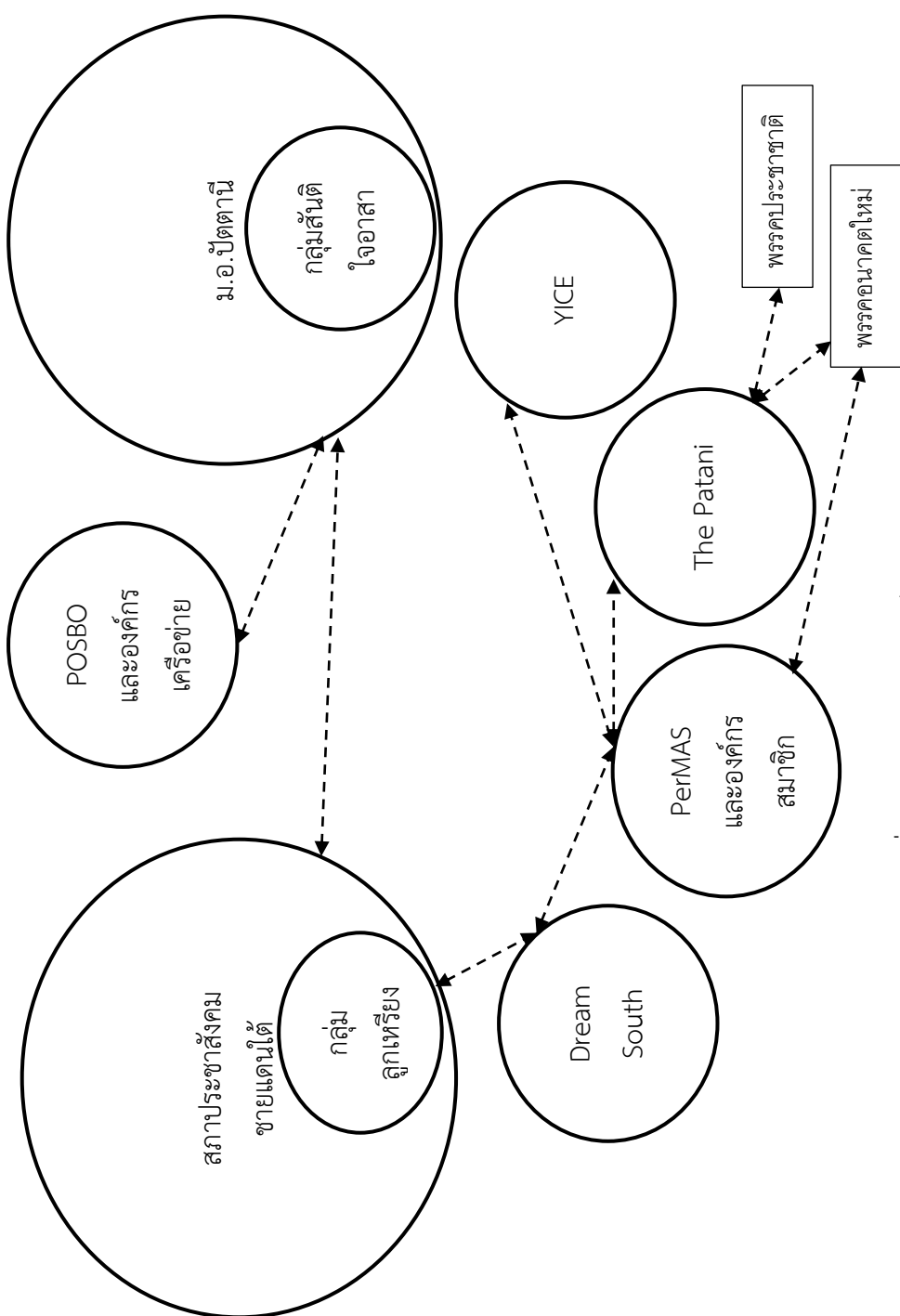
ทำงาน ประเด็นหลักๆ 4 ประเด็น ได้แก่

- 1.อำนาจต่อรอง เป็นสร้างสถาบันทางเลือกที่ไม่ใช้อาวุธ แบ่งเป็น 4 ภาคส่วน ได้แก่ ภาค ประชาสังคม พรรคการเมือง (นโยบาย, การแก้กฎหมาย) เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับองค์กรต่างประเทศ ลดเงื่อนไขการใช้อำนาจต่อรองของกลุ่มติดอาวุธ
- 2.การเตรียมการพูดคุย การจัดรูปแบบการพูดคุยที่เหมาะสม
- 3.การเปลี่ยนผ่าน รูปแบบการบริหาร ต้องมีการคิด กติกา กฎหมาย นโยบาย
- 4.สร้างคุณค่า ด้านประชาธิปไตย ด้านยุติธรรม สันติภาพความปลอดภัย

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน

กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี มีความสัมพันธ์ในแต่ละกลุ่มต่างกัันดังนี้ **ความสัมพันธ์ด้านตัวบุคคล** คือ นักกิจกรรมในกลุ่มเคยทำงานในกลุ่มอื่นมาก่อน เช่น สมาชิกกลุ่ม The Patani เคยเป็นประธานหรือสมาชิกกลุ่ม PerMAS เมื่อเรียนจบจึงรวมกลุ่มกับสมาชิกคนอื่นๆ ก่อตั้งกลุ่ม The Patani อาเตีฟ เล่าว่า คณะกรรมการกำกับยุทธศาสตร์ The Patani มีอดีตเลขาธิการพันธ์นักศึกษาแห่งประเทศไทย อดีตผู้ก่อตั้งองค์กรผู้หญิง อดีตประธาน PerMAS ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ **ความสัมพันธ์ด้านประเด็นการทำงาน** คือ สมาคมเด็กและและเยาวชนเพื่อสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กลุ่มลูกเหรียญ) ทำงานด้านช่วยเหลือ, เยียวยาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นแนวเดียวกับการทำงานของกลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม PerMAS The Patani กับพรรคอนาคตใหม่ที่มีแนวคิดด้านประชาธิปไตยเหมือนกัน **ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในสถานศึกษา** เป็นความสัมพันธ์ของกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันและต่างสถานศึกษา โดยมีการติดต่อสร้างเป็นเครือข่ายหรือองค์กรสมาชิก เช่น กลุ่ม POSBO มีกลุ่มเครือข่ายจากหลายมหาวิทยาลัย เช่น กลุ่มชมรมนักศึกษารักสันติ ชุมนุมสังหส์สันติภาพ ในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เครือข่ายในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ส่วนกลุ่ม PerMAS มีองค์กรสมาชิกจากหลายมหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รูปภาพที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

3.4 กลุ่มที่มีลักษณะเด่นในปัจจุบัน

กลุ่มที่มีลักษณะเด่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่มีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กลุ่ม PerMAS กลุ่ม POSBO โดยดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนสันติภาพ และกลุ่ม The Patani ที่ทำงานขับเคลื่อนประเด็นประชาธิปไตย จากข้อสังเกตกลุ่ม PerMAS และกลุ่ม POSBO มีพัฒนาการการก่อตั้งและเปลี่ยนแปลงชื่อกลุ่ม ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน แต่มีอุดมการณ์ทางการเมืองและเป้าหมายแตกต่างกัน โดยตรงกับข้อมูลของ (อรรถณัฐ วันทนะสมบัติ, 2557) กล่าวว่า กลุ่ม PerMAS ถูกพาดพิงว่ามีส่วนเชื่อมโยงกับแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติปาตานี หรือ BRN-Coordinate ซึ่งเป็นการรายงานข่าวที่ไม่ระบุแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจนทำให้กลุ่ม PerMAS ออกแถลงการณ์ตอบโต้และมีการชุมนุมบริเวณด้านหน้าสถานี เพื่อประณามการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่มีความบกพร่อง ทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่กลุ่ม ในขณะที่ กลุ่ม POSBO เป็นองค์กรได้รับการสนับสนุนโดยกองทัพ (กอ.รมน. ภาค 4 สน.) และนักการเมืองแม้จะไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนและผู้นำของกลุ่มเยาวชนจะปฏิเสธว่าไม่ได้เป็นกลุ่มที่ถูกจัดตั้งโดยกองทัพ แต่รูปแบบการจัดกิจกรรม รวมไปถึงกิจกรรมที่จัดร่วมกันกับหน่วยเฉพาะกิจสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้ ล้วนมีความเชื่อมโยงกับกองทัพและนักการเมือง อย่างไรก็ตาม แหล่งข่าวอื่นให้ข้อมูลว่า สนสศ. ได้รับการสนับสนุนจาก กอ.รมน. ภาค 4 สน. เป็นหลัก งบประมาณที่ได้รับในปี 2556 สูงถึง 17 ล้านบาท ความใกล้ชิดกับกองทัพสะท้อนออกมาจากรูปแบบของกิจกรรม แม้กระทั่งชื่อของกิจกรรมก็มีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

บทที่ 4

บทบาทของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการสร้างสันติภาพ ปัญหาและอุปสรรค

อิสมาแอ (2562) กล่าวว่า สันติภาพ คือสันติจากภายในสู่ภายนอก ในสภาวะที่ประชาชนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ดำเนินชีวิตตามความต้องการ มีสิทธิและสามารถกำหนดได้ว่า ประชาชนต้องการอะไร(กำหนดชะตากรรมตนเอง)

ลีโอ (2562) กล่าวว่า สันติภาพ ต้องเกิดจากความต้องการของประชาชนจริง ไม่ใช่เป็นความต้องการของรัฐหรือความต้องการของกลุ่มขบวนการ เป็นสันติภาพที่ออกแบบร่วมกัน กำหนดแนวทางร่วมกัน ซึ่งประชาชนจะต้องเป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

4.1 บทบาทเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพแบ่งตามกลุ่ม 7 กลุ่ม

4.1.1 สหพันธ์นิสิต นักศึกษา นักเรียนและเยาวชนปาตานี (PerMAS) และองค์กรสมาชิก

1. กิจกรรมให้ความรู้

เป็นการนำวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาบรรยาย หรือพูดคุยแลกเปลี่ยนให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจ แก่ เยาวชน ผู้นำเยาวชน ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไป โดยให้ความรู้ในเรื่องกระบวนการสร้างสันติภาพ เรื่องการจัดการความขัดแย้ง ความรู้ด้านวัฒนธรรม ความรู้ด้านการศึกษา ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการใช้ชีวิตและปรับตัวในสังคมโดยไม่ใช้ความรุนแรง

ลักษณะกิจกรรม เช่น *กิจกรรมเวทีเสวนา* เป็นผู้จัดงานและเข้าร่วมงานขององค์กรอื่น ในประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ เช่น ประเด็นสันติภาพ ประเด็นสิทธิมนุษยชน ประเด็นการเมืองประชาธิปไตย

กิจกรรมค่าย ค่าย/ค่ายจริยธรรมแก่เด็กในโรงเรียนตาดีกา ค่ายภาคฤดูร้อนสำหรับนักเรียนและเยาวชน เป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ถึงการใช้ชีวิตในบริบทพื้นที่ที่มีความขัดแย้งการแสวงหาทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น และเปลี่ยนประสบการณ์ถึงความสำคัญของการศึกษา การศึกษาจะช่วยเสริมสร้างสันติภาพได้อย่างไร มีการแนะนำถึงการเตรียมตัวและวิธีการปฏิบัติเพื่อรองรับการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

2. กิจกรรมด้านการเยียวยา

เป็นกิจกรรมที่เข้าไปเยี่ยมเยียนประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี พุดคุย ให้กำลังใจกับสมาชิกที่เหลือ ที่ส่งผลต่อความรู้สึกสร้างกำลังใจให้ดำเนินชีวิตต่อไป และเป็นตัวแทนที่จะออกมาพูดความจริงที่ผ่านการบอกเล่าปัญหาที่เกิดขึ้น ที่อาจจะสวนทางกับข่าวที่ออกมาให้ประชาชนทราบก่อนหน้าซึ่งอาจบิดเบือน

ลักษณะกิจกรรม ลงพื้นที่เยี่ยมเยียน ให้กำลังใจแก่ครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่

3. กิจกรรมด้านสื่อ

เป็นกิจกรรมด้านสื่อ ถ่ายทอดกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนให้ไปสู่สายตาของประชาชน โดยผ่านรูปภาพ วิดีโอ เว็บไซต์ โซเชียลมีเดีย เช่น Facebook

ลักษณะกิจกรรม นำเสนอข่าว ข้อเท็จจริง ลงใน Facebook เช่น การลงพื้นที่ชุมชน เพื่อสอบถามข้อมูลข้อเท็จจริงจากชาวบ้านในพื้นที่เกี่ยวกับเรื่องเจ้าหน้าที่รัฐมาตรวจค้นบ้านและการควบคุมตัวครูตาดีกา หลังจากทาง กอ.รมน. บังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อปิดล้อม หมู่บ้าน

4. กิจกรรมด้านการผลักดันวาระสำคัญ

เป็นการผลักดันเคลื่อนไหวเพื่อนำไปสู่การกำหนดชะตากรรมอนาคตปาตานีเพื่อสันติภาพปาตานี เช่น การกำหนดวันมนุษยธรรมปาตานี 3 กุมภาพันธ์ เป็นวันมนุษยธรรมปาตานี เพื่อรำลึกเหตุการณ์เด็กเสียชีวิต 3 คน จากเหตุการณ์สังหารครอบครัวนายเจ๊ะมุ มะมัน ชาวบ้านบลูกาแปเราะ อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส ได้รับบาดเจ็บ พร้อมกับ น.ส.พาศิลละห์ แมยู ภรรยา ส่วน ด.ช.มูยาเฮด มะมัน อายุ 11 ปี ด.ช.บฮาารี มะมัน อายุ 9 ปี และ ด.ช.อิลยาส มะมัน อายุ 6 ปี เสียชีวิต พร้อมเรียกร้องสันติภาพ เคารพหลักมนุษยธรรม และให้สื่อเสนอข่าวรอบด้าน

ลักษณะกิจกรรม การออกแถลงการณ์ แถลงการณ์ยืนยันเจตนารมณ์ประชาธิปไตย ยืนหยัดบนหลักการเสรีภาพ-เสมอภาพ-ภราดรภาพเพื่อสันติภาพปาตานี คือ ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ที่ยังคงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานบนหลักการ

กิจกรรมรณรงค์ เช่น กิจกรรมรณรงค์วันมนุษยธรรมปาตานี ทั่วประเทศ คือ Patani tenggara (นราธิวาส) Patani lama (ปัตตานี) Patani tengoh (ยะลา) และ Central Bangkok (กรุงเทพฯ) เพื่อให้ค่านึงหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศหรือ กฎกติกาสงคราม (International Humanitarian Law) เป็นสิ่งสำคัญในการจำกัดขอบเขตความรุนแรงจากการทำสงครามของคู่ขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อพลเรือน ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสงคราม รวมทั้งสถานที่ต่างๆ ที่ต้องยกเว้นจากการปฏิบัติการทางการทหารเช่น สถานที่ประกอบศาสนากิจ มัสยิด วัด โบสถ์ และ

ศาลเจ้า สถานที่ศึกษา ศูนย์การศึกษาชุมชน (ตาตีกา) โรงเรียน ปอเนอมหาวิทยาลัย และโรงพยาบาล เพื่อให้คู่สงครามจะตระหนักถึงความสำคัญของชีวิตพลเรือนที่ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการปฏิบัติการทางการทหาร เพราะการเคารพหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian Law) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการแสวงหาแนวทางเพื่อยุติสงครามด้วยแนวทางทางการเมือง *กิจกรรมรณรงค์วันสิทธิมนุษยชนสากล* เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน เนื่องด้วยบริบทความขัดแย้งในพื้นที่ มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่างๆในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง นักศึกษาได้มีการเดินถือป้ายรณรงค์เกี่ยวกับวันสิทธิมนุษยชนสากลและได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกับนักศึกษาที่มาร่วมแอดซันเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่ *กิจกรรมรณรงค์วันสำคัญด้านสันติภาพ* เป็นพื้นที่กลางในกลางพูดคุย มีความรู้สึกร่วมต่อสถานการณ์

...“ขบวนการนักศึกษาเป็นกระบอกเสียงที่สำคัญที่สุด เป็นอุดมการณ์ที่บริสุทธิ์ที่มีอยู่ทั่วประเทศ”...

(ยูพรี, 2562)

เลขานุการพรรคกิจประชา ม.อ.ปัตตานี

5. กิจกรรมด้านการติดตาม

เป็นการเฝ้าติดตามความขัดแย้ง ความรุนแรง และการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

ลักษณะกิจกรรม *ออกแถลงการณ์* วันสันติภาพสากล ซึ่งทางสหประชาชาติได้กำหนดไว้ เพื่อให้ประชาชนทุกชนชาติตระลึกถึงความสำคัญของสันติภาพ ชีวิต และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทางสหพันธ์นิสิตนักศึกษานักเรียนและเยาวชนปาตานี หรือ PerMAS เสนอข้อเรียกร้อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

1. ขอเรียกร้องให้รัฐบาลไทยยกเลิกกฎอัยการศึก ซึ่งเป็นกฎหมายที่เอื้อต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนและหล่อเลี้ยงวัฒนธรรมลอยนวลพันผิด ลดเงื่อนไขความหวาดกลัว และเพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงเจตจำนงทางการเมืองอย่างเสรี

2. ขอให้พรรคการเมืองต่างๆ ร่วมผลักดันให้ การเจรจาสันติภาพปาตานีนั้น เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อสะท้อนเจตจำนงทางการเมืองของรัฐบาลอย่างแท้จริง

3. ขอให้มาเลเซียทบทวนการแต่งตั้งผู้อำนวยการความสะอาดในการพูดคุยคนใหม่ เพื่อที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการเอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการเจรจาสันติภาพ ที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล นำไปสู่การมีคนกลางที่ได้รับการยอมรับจากคู่ขัดแย้งและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / recv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

4. ขอให้ประชาชนไทยและประชาชนปาตานี ร่วมกันผลักดันให้เกิดการเจรจาสันติภาพ ที่วางอยู่บนฐานการเคารพสิทธิทางการเมืองของประชาชน ตามระบอบประชาธิปไตย

ด้วยจิตรักสันติภาพ

สหพันธ์นิสิตนักศึกษา นักเรียนและเยาวชนปาตานี

4.1.2 สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (POSBO) และองค์กรเครือข่าย

1. กิจกรรมให้ความรู้

บทบาทการให้ความรู้เสริมสร้างภูมิคุ้มกันความเข้าใจ และพัฒนาระบบการคิดค้นหาคำตอบที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผลเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงและบริบทที่เป็นจริงของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการวิเคราะห์ข่าวสารที่เกิดขึ้นโดยให้ความรู้ในเรื่องกระบวนการสร้างสันติภาพ เรื่องการจัดการความขัดแย้ง ความรู้ด้านวัฒนธรรม ความรู้ด้านการศึกษา ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมของคนต่างศาสนาที่สามารถเข้ามาอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข เรียนรู้ความแตกต่างเพื่อป้องกันความแตกแยก สามารถเข้าใจถึงอัตลักษณ์ของสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพและการยอมรับความหลากหลาย

ลักษณะกิจกรรม เช่น *กิจกรรมค่ายนักศึกษาที่รักสันติรู้เท่าทันสื่อ* เพื่อสร้างสรรค์สังคมชายแดนใต้โดยมีการให้ความรู้ในหัวข้อ “เครื่องมือทางกฎหมายที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกันด้านการเผยแพร่ข่าวทรมานที่สร้างความขัดแย้ง” *กิจกรรมบรรยาย* ในหัวข้อ “แนวคิด/ทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ และการคิดเพื่อรู้เท่าทันสื่อ” *กิจกรรมค่ายเสริมสร้างความคิดอุดมการณ์รักสันติ* สนับสนุนบทบาทเยาวชน (รักสันติ) เพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จัดกิจกรรมเสวนาเวทีชาวบ้าน “เอกภาพบนความหลากหลายสู่ความเป็นประชาชาติเดียวกัน” ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพโดยใช้กระบวนการสันติวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาสังคม อันนำไปสู่แนวคิดของการปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ และกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุน การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างปกติสุข

กิจกรรมโครงการจุดประกายความคิดคลิกแรงบันดาลใจ เป็นกิจกรรมบรรยายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในด้านการศึกษา และด้านกำลังใจในการดำเนินชีวิต ปลุกพลังในตัวของเยาวชนในพื้นที่ ให้เยาวชนเล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการศึกษา นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันไม่ให้เยาวชนตกเป็นเครื่องมือและถูกชักจูงจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

...“การให้ความรู้แก่เยาวชน เป็นบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการสร้าง
สันติภาพ”...

(สุเมย์รีย, 2562)

ฝ่ายทะเบียนและการเงิน
สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้(POSBO)

กิจกรรมกฎหมายพิเศษสู่ชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านองค์ความรู้ ความ
เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายไทยและกฎหมายพิเศษที่บังคับใช้เฉพาะในเขตพื้นที่ ให้ประชาชน
กลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปปรับใช้กับกรณีที่ต้องประสบกับสถานการณ์จริงโดยตรง ส่งเสริมและ
สนับสนุนให้ประชาชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือหรือให้
ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามระบบและระเบียบของข้อกำหนด

2. กิจกรรมด้านการผลักดันวาระสำคัญ

ส่งเสริมและผลักดัน การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างปกติสุขและปฏิเสธการใช้
ความรุนแรงทุกรูปแบบ

ลักษณะกิจกรรม *เวทีแลกเปลี่ยนในการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านในพื้นที่*
จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาสังคม
แถลงการณ์สมาคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ เรื่อง ประณามการใช้ความรุนแรงต่อผู้บริสุทธิ์ ลงวันที่
๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

4.1.3 สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กลุ่มลูกเหรียญ)

1. กิจกรรมให้ความรู้

สร้างสำนึกพลเมืองให้เด็กและเยาวชนเป็นพลังเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชายแดนใต้ อบรม สร้าง
แกนนำเยาวชน

ลักษณะกิจกรรม เช่น *ค่ายสร้างวิทยากร แกนนำรู้ รอด ปลอดภัย* ทักษะการป้องกันตัวเองใน
สถานการณ์ฉุกเฉิน ทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่จำเป็น สำคัญต่อการป้องกันตัวเอง สำคัญต่อการปกป้อง
คนอื่น เมื่อเด็กและเยาวชนรอดทั้งข้อมูลที่ต้อง มีทักษะที่จำเป็น ไปขยายต่อในโรงเรียน
ประถมศึกษาเพื่อขยายผลให้กับน้องๆให้เข้าถึงข้อมูลที่เป็น ถูกต้อง อันเป็นกระบวนการหนึ่งของ
การสร้างสันติภาพ *กิจกรรมโครงการโรงเรียนและนิทานยุคความรุนแรงจากเหตุการณ์ไม่สงบ*
กิจกรรมที่สอนน้องพัฒนาโครงการ ภายใต้โครงการเยาวชนสร้างสรรค์ ปลุกพลังเมืองยะลา

กระบวนการในกิจกรรมนั้นมุ่งเน้นให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์สภาพปัญหาของพื้นที่ การออกแบบ
โครงการ/กิจกรรม/งบประมาณ

2. กิจกรรมด้านเยียวยา

ช่วยเหลือเยียวยาติดตามข่าวสารและลงพื้นที่เยี่ยมผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง เพื่อ
พัฒนาให้มีความสันติสุข พัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้เด็กและเยาวชน
ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ รวมทั้งเด็กและเยาวชนคนอื่น ๆ ในพื้นที่ มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อความ
รุนแรง รวมทั้งมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองและบ้านของเราไปสู่สังคมที่ดีขึ้น

ลักษณะกิจกรรม *กิจกรรมมอบทุนการศึกษาให้เด็กและเยาวชน* ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา
ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเดือนเมษายนและตุลาคม ของทุกปี *กิจกรรมบ้านเพื่อน
เสริมพลังใจ* เพื่อเสริมพลังเด็กและเยาวชนในภาวะเปราะบาง เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้พบปะ
แลกเปลี่ยนข้อมูลและเครื่องมือที่สามารถสนับสนุนกัน เสริมพลังเสริมกำลังใจให้กันและกัน ร่วมกัน
แลกเปลี่ยนเรื่องราว ทุกข์ สุข ร่วมกันคิดการช่วยเหลือ เรียนรู้เข้าใจวัฒนธรรม ประเพณี และบทบาท
ของพลังพลเมืองที่ดีนั้น เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ใหญ่ควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

3. กิจกรรมด้านการติดตาม

ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้ผู้ที่ใช้ความรุนแรงหยุดกระทำการที่มุ่งเป้าต่อประชาชน พลเรือน
ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นเป้าหมายอ่อนแอ ส่งผลกระทบ ด้านจิตใจ
อารมณ์ ความรู้สึกในระยะยาว

ลักษณะกิจกรรม *ออกแถลงการณ์สมาคมเด็กและเยาวชนเพื่อสันติภาพชายแดนใต้* (กลุ่มลูก
เหรียญ) *กรณีเกิดเหตุระเบิดในพื้นที่สาธารณะ(ตลาดนัด)* ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัด
ปัตตานี *แถลงการณ์ประณามการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก* ประโยค “ฉันมีสิทธิ์ที่จะมีชีวิตอยู่โดย
ปราศจากความรุนแรงฉันมีหน้าที่ระวังตัวเองไม่ให้ตัวเองไปทำร้ายคนอื่น และระวังไม่ให้คนอื่นมาทำ
ร้ายตัวฉันด้วย” เป็นประโยคที่เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกคนตระหนัก และ
พยายามรณรงค์เพื่อให้เกิดมาตรการปกป้องคุ้มครองเพื่อให้เด็กอยู่รอดปลอดภัย

2451302943

CU_Thesisis_5880622624_Thesisis / recv: 05082562_13:28:34 / seq: 31

4.1.4 ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน : Youth Integration For Community Empowerment Center (YICE)

1. กิจกรรมการสร้างพื้นที่กลาง

สร้างพื้นที่กลางในการพูดคุยและทำกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ เวทีแบ่งปันและร่วมมือของทุกกลุ่ม หรือให้ทุกกลุ่มรวมตัวกันทำงานอย่างหลวมๆโดยมีทิศทางการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ภารกิจของแต่ละกลุ่มดำเนินตามวัตถุประสงค์เดิมโดยอิสระ

ลักษณะกิจกรรม กิจกรรมเสวนา “ยังเหลย เสียงคนรุ่นใหม่” ภายใต้โครงการ Youth Voice Project (South) โดย กิตติศักดิ์ ปัตตานี ศูนย์บูรณาการคนหนุ่มสาวเพื่อศักยภาพชุมชน หัวข้อ “จะอย่างไรให้มีการเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้สร้างสรรค์”

2. กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพ

เสริมทักษะให้แก่เยาวชน ประชาชน ผ่านการอบรม กิจกรรมกระบวนการที่สร้างสรรค์ มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เสริมสร้างพัฒนาศักยภาพ สร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส และเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมสู่สันติภาพอย่างยั่งยืน

ลักษณะกิจกรรม *การอบรมหลักสูตรพัฒนาศักยภาพผู้นำการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง* หลักสูตร 1 “นักออกแบบการเรียนรู้ที่มีหัวใจ” (Transformative Learning Designer) หลักสูตร 2 “นักละครสร้างการเรียนรู้” (Drama for Educator) หลักสูตร 3 “นักสื่อสารเพื่อการคิดวิพากษ์” (Creative Communicator for Critical Thinking) *การจัดกระบวนการเรียนรู้แก่เยาวชน* ในหัวข้อ กิจกรรมเสริมทักษะสำหรับเด็ก *การเพิ่มศักยภาพนักกิจกรรมเพื่อชุมชน* จัดกิจกรรมกับเยาวชน เพื่อยกระดับศักยภาพของตนเองในด้านการทำงานภายในชุมชน เน้นเรื่องการเห็นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม และการเปิดมุมมองการทำกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนของตนเอง

3. กิจกรรมด้านสื่อ

นำเสนอผลงานการทำสื่อของคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ ในรูปแบบ งานภาพถ่าย งานวิดีโอ งานเขียน และมีวงเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการทำงานสื่อ มีแรงบันดาลใจอย่างไรและมีพลังบทบาทสำคัญอย่างไรในยุคปัจจุบัน

ลักษณะกิจกรรม ร่วมมือกับมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม และองค์กรสื่อ ได้แก่ Free Voice, Activists Media, Students Voice, Merpati Puteh จัดนิทรรศการ นักสื่อสารสิทธิมนุษยชน Human Rights Exhibition

4.1.5 กลุ่มเยาวชนสร้างฝันชายแดนใต้ (Dream South)

1. กิจกรรมให้ความรู้

สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพ ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของปัตตานี ผ่านสถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความรู้ในการนำเสนอข่าวสารในพื้นที่

ลักษณะกิจกรรม *โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการแกนนำนักเรียนชายแดนใต้* เพื่อให้แกนนำนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพ มองเห็นภาพของตนเองว่าอยู่ส่วนไหนของสังคมและสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพอย่างไร *โครงการย้อนรอยประวัติศาสตร์ชายแดนใต้* เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของปัตตานี ผ่านสถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ *โครงการนักข่าวชายแดนใต้* เป็นกิจกรรมที่รวมตัวเยาวชนที่สนใจร่วมอบรมการทำข่าวกับคณะวิทยากรจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เพื่อให้เยาวชนมีทักษะนำเสนอข่าวสารด้านดีในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เผยแพร่ต่อสาธารณะ นำเสนอในช่วงนักข่าวพลเมืองและในเฟซบุ๊ก

2. กิจกรรมด้านเยียวยา

เป็นการนำเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปัตตานี มาทำกิจกรรมร่วมกัน พูดคุยแลกเปลี่ยนและมอบกำลังใจให้ซึ่งกันและกัน

ลักษณะกิจกรรม *โครงการเยาวชนสร้างฝัน* เป็นกิจกรรมที่นำเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง มาทำกิจกรรมร่วมกัน เรียนรู้การก้าวข้ามความเศร้า ปลดปล่อยความเจ็บปวด และการเดินทางต่อไป

3. กิจกรรมด้านการสร้างพื้นที่

กิจกรรมส่งเสริมการสร้างพื้นที่ในการพูดคุยกัน เพื่อช่วยลดอุณหภูมิความรุนแรงท่ามกลางความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ลักษณะกิจกรรม *โครงการเสียงรอกหญ้า* เป็นกิจกรรมลงพื้นที่ชุมชน เพื่อเปิดพื้นที่การพูดคุยของชาวบ้านในชุมชน ร่วมกันคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวบรวมข้อเสนอของชาวบ้านนำเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง *โครงการร้านน้ำชาสัญจร* การเปิดพื้นที่การพูดคุยของเยาวชนนักศึกษา เปิดพื้นที่การพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นพหุวัฒนธรรม ประเด็นประวัติศาสตร์ชายแดนใต้ ประเด็นการจัดการตนเองในชายแดนใต้ที่

4.1.6 ชุมนุมสันติใจอาสา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. กิจกรรมให้ความรู้

เป็นการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอื่นของประเทศไทย โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้การจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้วยกระบวนการสันติวิธี

ลักษณะกิจกรรม *กิจกรรมโครงการรถไฟขบวนสันติภาพ* เดินทางออกนอกพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เผยแพร่วัฒนธรรม 3 จังหวัด และนำเสนอทัศนคติที่ เชิญชวนมาท่องเที่ยวในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศึกษาวัฒนธรรมต่างพื้นที่ว่าอยู่กันอย่างใด โดยมีกิจกรรมเวทีเสวนา ลงพื้นที่ ชุมชน โครงการรถไฟขบวนสันติภาพ ปีที่ 8(2561) จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ปี9(2562) จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช *กิจกรรมเวทีเสวนา* สร้างความเข้าใจ การพูดคุยสันติสุขในพื้นที่และนอกพื้นที่ต่อแนวนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกระบวนการพูดคุยสันติสุขอย่างถูกต้อง ให้สังคมภายนอก ยอมรับ และเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ลดเงื่อนไขและปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงและรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ปัญหา

4.1.7 The Patani

1. กิจกรรมให้ความรู้

องค์กรได้นำวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาบรรยาย พูดคุยแลกเปลี่ยนให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ แก่ เยาวชน ผู้นำเยาวชน ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไป โดยให้ความรู้ในเรื่อง กระบวนการสร้างสันติภาพ เรื่องการจัดการความขัดแย้ง ความรู้ด้านวัฒนธรรม ความรู้ด้านการศึกษา ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย

ลักษณะกิจกรรม *กิจกรรมอบรมหลักสูตรสันติภาพและประชาธิปไตย* นำเสนอแลกเปลี่ยนประเด็น 'Nation and Self Determination : ชาติและการกำหนดอนาคตตนเอง' 'Peace Process and Political Negotiation : กระบวนการสันติภาพและการเจรจาทางการเมือง' แลกเปลี่ยนมุมมอง ประสบการณ์ วิสัยทัศน์ต่อการกำหนดอนาคตตนเองของชาวปาตานี และสะท้อนมุมมองต่อวัฒนธรรมสังคมการเมืองมลายูปาตานี สร้างงานวิจัย "The Freedom to Decide Our Future" ซึ่งเป็นผลผลิตจาก The Listening Project ที่รวบรวมความทรงจำความรู้สึก แนวคิดทางการเมืองของชาวปาตานี รายงานการวิจัยสานฝันปาตานีโดยไม่ใช้ความรุนแรง

กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ เล่าเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนและให้ความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง พุดคุยเกี่ยวกับสถานะของความรุนแรงและกระบวนการสันติภาพในปาตานี ณ United Nations Liaison Office for Peace and Security (UNLOPS) กรุงบรัสเซลส์ ประเทศ เบลเยียม

2. กิจกรรมด้านการผลักดันวาระสำคัญ

เคลื่อนไหวเพื่อกำหนดชะตากรรมอนาคตปาตานีเพื่อสันติภาพปาตานีให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับสิทธิที่ตัวเองมี ให้เกิดความร่วมมือ กำหนดวิธีต่อรอง โดยใช้แนวทางสันติวิธี ในวิธีอื่น ๆ นอกเหนือจากกระบวนการพุดคุยสันติภาพ

ลักษณะกิจกรรม *อบรมหลักสูตรสันติภาพและประชาธิปไตย* ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มการเมือง , รัฐบาล ขบวนการนักศึกษาและการเมืองภาคประชาชน.

“บทบาทที่ทำมาก่อนหน้า คือ เข้าไปให้คำแนะนำกับคณะพุดคุย โดยได้รับเชิญจากสภาความมั่นคง โดยคำแนะนำหลายเรื่องถูกนำไปใช้”

(อาเตีฟ, 2562)

The Patani

3. กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพ

ทำงานด้านความคิด และเพิ่มขีดความสามารถให้กับเครือข่ายบุคคลที่เป็นนักกิจกรรมทำงานในองค์กรต่างๆ

ลักษณะกิจกรรม กิจกรรมอบรม เครือข่ายชุมชน นักกิจกรรม บุคคลในองค์กรต่างๆ

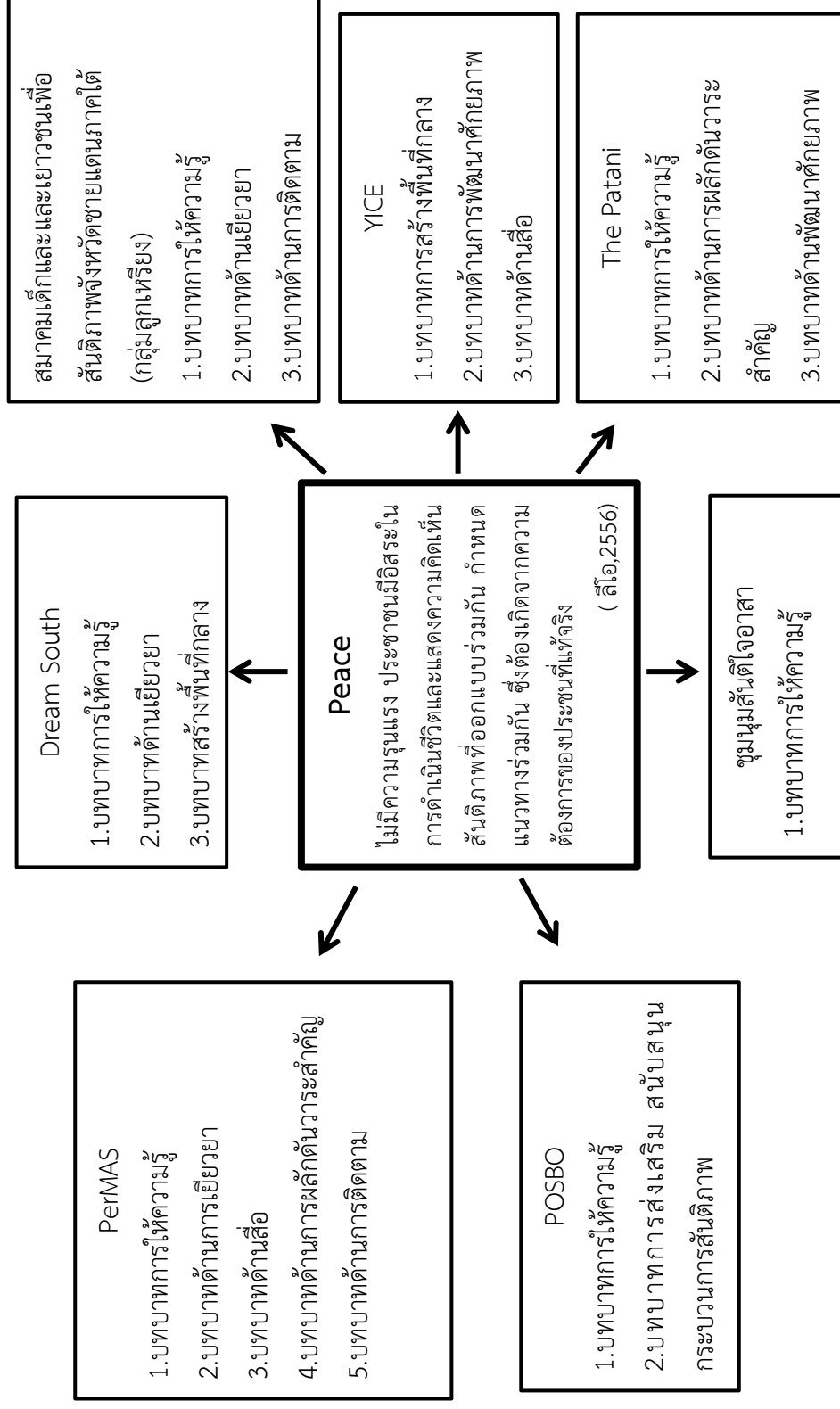
“การทำกิจกรรมในระยะแรกเป็นการเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นำและชาวบ้าน เลือกจากชุมชนที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง ต่อมาหลายชุมชนได้รับข่าวการอบรม จึงมีการมาขอเข้าอบรมด้วย”

(ลีโอ, 2562)

The Patani

2451302943

รูปภาพที่ 12 แสดงบทบาทขับเคลื่อนสันติภาพของกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

4.2 บทบาทสรุปจากแผนภาพในการขับเคลื่อนสันติภาพของกลุ่มเยาวชน

บทบาทของกลุ่มเยาวชนทั้ง 7 กลุ่มที่ขับเคลื่อนสันติภาพ สามารถสรุปออกมาได้ดังนี้

4.2.1 บทบาทด้านการให้ความรู้

บทบาทการให้ความรู้ เป็นการนำวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์มาบรรยาย หรือพูดคุย แลกเปลี่ยนให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ แก่ เยาวชน ผู้นำเยาวชน ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไป โดยให้ความรู้ในเรื่องกระบวนการสร้างสันติภาพ เรื่องการจัดการความขัดแย้ง ความรู้ด้านวัฒนธรรม ความรู้ด้านการศึกษา ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการใช้ชีวิต และปรับตัวในสังคมโดยไม่ใช้ความรุนแรง

ลักษณะกิจกรรม เช่น กิจกรรมเวทีเสวนา การจัดกิจกรรมค่าย

4.2.2 บทบาทในการสร้างพื้นที่กลาง

บทบาทในการสร้างพื้นที่กลางในการพูดคุยและทำกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ เวทีแบ่งปันและร่วมมือของทุกกลุ่ม หรือให้ทุกกลุ่มรวมตัวกันทำงานอย่างหลวมๆโดยมีทิศทางการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ภารกิจของแต่ละกลุ่มดำเนินตามวัตถุประสงค์เดิมโดยอิสระ

ลักษณะกิจกรรม เช่น การรวมตัวของกลุ่ม PerMAS และองค์กรสมาชิก มีพื้นที่กลางในการทำกิจกรรม

4.2.3 บทบาทด้านการเยียวยา

บทบาทด้านการเยียวยาเป็นการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยเหลือตามความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ และสถานภาพ

ลักษณะกิจกรรม การเยี่ยมบ้านให้กำลังใจกับครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง ที่ส่งผลต่อความรู้สึกสร้างกำลังใจให้ดำเนินชีวิตต่อไป โครงการสร้างแรงบันดาลใจ

4.2.4. บทบาทด้านสื่อ

บทบาทด้านสื่อเป็นการดำเนินกิจกรรมด้านสื่อ ถ่ายทอดกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนให้ประชาชนทั่วไปทราบ และรายงานความจริงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในอีกมุมหนึ่งนอกจากสื่อกระแสหลัก

ลักษณะกิจกรรม การลงข่าวกิจกรรมต่างๆ ข่าวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ใน Website Social Media ของกลุ่ม เช่น Facebook Youtube เช่นช่อง luukrieang channel :

<https://www.youtube.com/channel/UCME0NkS4JmUWZjvqK0G0FAA>

ช่อง POSBO PEACE : https://www.youtube.com/results?search_query=posbo

4.2.5 บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ

รวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อผลักดัน ส่งเสริม ให้ตระหนักถึง สันติภาพ,สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ที่มีการละเมิดสิทธิต่างๆเกิดขึ้นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ลักษณะกิจกรรม การรณรงค์และแอดชั่นวันสำคัญต่างๆเกี่ยวข้องกับสันติภาพ สิทธิมนุษยชนสากล ประชาธิปไตย การเมือง โดยรณรงค์ให้ประชาชนและนิสิตนักศึกษาตื่นตัว การออกแถลงการณ์ ประณามและไม่เห็นด้วยกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น

4.2.6 บทบาทเรียกร้องประชาธิปไตย

เพื่อให้เยาวชนมีความรู้สึกร่วมต่อสถานการณ์บ้านเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลต่อจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี โดยตรง ยืนหยัดบนหลักการเสรีภาพ-เสมอภาพ-ภราดรภาพ เพื่อสันติภาพปาตานี

ลักษณะกิจกรรม แแถลงการณ์ยืนยันเจตนารมณ์คือ ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ที่ยังคงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานบนหลักการประชาธิปไตยและเป็นการเคารพต่อความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน กิจกรรมรณรงค์ จัดเวทีเสวนาวิชาการ เคลื่อนไหวทางการเมือง

4.2.7 บทบาทด้านการติดตาม

เป็นการเฝ้าติดตามความขัดแย้ง ความรุนแรง และการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี

ข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่า บทบาทที่มีลักษณะเด่นที่มีอยู่ทุกกลุ่ม คือ **บทบาทการให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพ** โดยวัตถุประสงค์ คือการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้มีความรู้สามารถต่อรองเคลื่อนไหวเพื่อกำหนดชะตากรรมอนาคตปาตานีเพื่อสันติภาพปาตานี การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างปกติสุขและไม่มีการใช้ความรุนแรง โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้ชีวิตในบริบทพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง ร่วมกันหาทางออกของปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความสำคัญของการศึกษา เห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพเยาวชนหรือประชาชน และให้กลุ่มเหล่านี้มี

2451302943

ความสามารถกลับไปพัฒนาชุมชนหรือองค์กรของตนเอง โดยเน้นประเด็นความรู้และทักษะทางสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย สันติภาพ โดยการศึกษาจะช่วยเสริมสร้างสันติภาพได้ในบทบาทด้านนี้ มีข้อสังเกต คือ กลุ่ม PerMAS กลุ่ม The Patani สองกลุ่มนี้ได้รับเงินทุนจากองค์กรต่างประเทศส่วนใหญ่ ให้ความรู้ในลักษณะประเด็นสิทธิมนุษยชน ความเป็นประชาธิปไตยและกระบวนการสันติภาพ และสิทธิของประชาชนที่สามารถเรียกร้องได้ตามรัฐธรรมนูญ ในขณะที่กลุ่ม POSBO ที่ได้รับงบประมาณจากรัฐนั้น นอกจากการแลกเปลี่ยนเรื่องกระบวนการสันติภาพ จะให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตปราศจากความรุนแรง ให้ความรู้ด้านกฎหมายเพื่อให้ประชาชนร่วมมือกับรัฐอย่างเคร่งครัด

บทบาทด้านการเยียวยา เป็นการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยเหลือตามความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบในรูปแบบที่เหมาะสม โดยกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ จะมีรูปแบบการเยียวยาแตกต่างกันไป เช่น การมอบทุนการศึกษาแก่บุตรหลานผู้ที่ได้รับผลกระทบ ในขณะที่กลุ่มเยาวชนที่ไม่ได้รับการสนับสนุน จะเป็นการลงพื้นที่เยี่ยมเยียนให้กำลังใจ

บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ ประเด็นกระบวนการสร้างสันติภาพ และเรียกร้องประชาธิปไตย ในกลุ่มนี้เป็นกลุ่ม PerMAS และ The Patani ที่พูดได้ว่าขับเคลื่อนสันติภาพในงานร้อนคือการเรียกร้องต่างๆ เช่นเรียกร้องเพื่อให้มีสิทธิกำหนดชะตากรรมอนาคตปาตานีเพื่อสันติภาพปาตานี หรือเรียกร้องให้ยกเลิกกฎหมายพิเศษ¹ ยกตัวอย่างเช่น การออกหมายจับ การยกเลิกหมายจับ การค้นตัว ค้นบ้าน การควบคุมตัว การเยี่ยม การพบทนายความ การรายงานตัว การซักถาม การปฏิบัติต่อผู้ถูกควบคุมตัว การปฏิบัติต่อผู้ถูกเชิญตัวที่มีหมายจับ ป.วิอาญา เป็นต้น ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ซึ่งบางครั้งเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือเกินกว่ากฎหมายกำหนดของเจ้าหน้าที่รัฐบางราย และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามกฎระเบียบที่มีอยู่ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบหรือไม่ ทั้งๆ ที่การปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ เกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง

¹ “กฎหมายพิเศษ” หมายถึงกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐ “เป็นพิเศษ” ในการตรวจค้น จับกุม คุมขัง สอบสวน และตรวจสอบหาหลักฐานนอกเหนือจากที่ให้ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ป.วิอาญา) ทั้งนี้เพื่อแก้ไข ควบคุม หรือยุติปัญหาหรือการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ (ซึ่งโดยนัยยะที่ถูกต้องย่อมหมายถึงความมั่นคงของประชาชน) ยกตัวอย่างเช่น การออกหมายจับ การยกเลิกหมายจับ การค้นตัว ค้นบ้าน การควบคุมตัว การเยี่ยม การพบทนายความ การรายงานตัว การซักถาม การปฏิบัติต่อผู้ถูกควบคุมตัว การปฏิบัติต่อผู้ถูกเชิญตัวที่มีหมายจับ ป.วิอาญา เป็นต้น (ปรัชญา โตะอิเตต, 2554)

ตารางที่ 6 แสดงบทบาทและวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างองค์กรอิสระกับองค์กรรับทุนรัฐ

กลุ่มองค์กรรับทุนรัฐ	กลุ่มองค์กรไม่ได้รับทุนรัฐ
<p>บทบาทที่ 1 ด้านการให้ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริม สนับสนุน การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างปกติสุขและปฏิเสธรการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ ● แลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้ชีวิตในบริบทพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง ร่วมกันหาทางออกของปัญหา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความสำคัญของการศึกษา โดยการศึกษาจะช่วยเสริมสร้างสันติภาพได้ ● การสร้างภูมิคุ้มกัน และรู้วิธีป้องกันไม่ให้ตัวเองถูกชักจูงโดยสื่อ ● เครื่องมือทางกฎหมายที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกันด้านการเผยแพร่วาทกรรมที่สร้างความขัดแย้ง ● สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายไทยและกฎหมายพิเศษที่บังคับใช้เฉพาะในเขตพื้นที่ ให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปปรับใช้กับกรณีที่ต้องประสบกับสถานการณ์จริงโดยตรง ● ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามระบบและระเบียบของข้อกฎหมาย 	<p>บทบาทที่ 1 ด้านการให้ความรู้หรือกิจกรรมเสริมความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เพื่อให้มีความรู้สามารถต่อรองหรือเคลื่อนไหวเพื่อกำหนดชะตากรรมอนาคตปาดานีเพื่อสันติภาพปาดานี ● พัฒนาศักยภาพของเยาวชน ผู้นำชุมชน ประชาชน ด้านความรู้และทักษะทางสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย สันติภาพ ทำงานด้าน ความคิด และเพิ่มขีดความสามารถต่อบุคลากรในองค์กรและเครือข่าย

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ตารางที่ 6 แสดงบทบาทและวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างองค์กรอิสระกับองค์กรรับทุนรัฐ(ต่อ)

กลุ่มองค์กรรับทุนรัฐ	กลุ่มองค์กรไม่ได้รับทุนรัฐ
<ul style="list-style-type: none"> เป็นการเผยแพร่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคอื่นของประเทศไทย โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้การจัดการปัญหาความขัดแย้งด้วยกระบวนการสันติวิธี 	
บทบาทที่ 2 บทบาทด้านการเยียวยา <ul style="list-style-type: none"> ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ช่วยเหลือตามความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบในรูปแบบที่เหมาะสม มอบทุนการศึกษาแก่เด็กหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 	บทบาทที่ 2 บทบาทด้านการเยียวยา <ul style="list-style-type: none"> ลงพื้นที่เยี่ยมเยียน ให้กำลังใจแก่ครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่
บทบาทที่ 3 บทบาทด้านสื่อ <ul style="list-style-type: none"> เผยแพร่ นำเสนอกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนที่ได้จัดในแต่ละครั้งให้ประชาชนทั่วไปทราบ 	บทบาทที่ 3 บทบาทในการสร้างพื้นที่กลาง <ul style="list-style-type: none"> สร้างพื้นที่กลางในการพูดคุยและทำกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ ทุกกลุ่มรวมตัวกันทำงานอย่างหลวมๆโดยมีทิศทางการทำงานร่วมกัน ในขณะที่ภารกิจของแต่ละกลุ่มดำเนินตามวัตถุประสงค์เดิมโดยอิสระ
	บทบาทที่ 4 บทบาทด้านสื่อ <ul style="list-style-type: none"> นำเสนอข้อเท็จจริงและถูกต้อง เกี่ยวกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี นำเสนอผลงานการทำสื่อของคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ ในรูปแบบ งานภาพถ่าย งานวีดีโอ งานเขียน และมีวงเสวนาพูดคุย

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ตารางที่ 6 แสดงบทบาทและวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างองค์กรอิสระกับองค์กรรับทุนรัฐ(ต่อ)

กลุ่มองค์กรรับทุนรัฐ	กลุ่มองค์กรไม่ได้รับทุนรัฐ
	บทบาทที่ 5 ด้านการผลักดันวาระสำคัญ <ul style="list-style-type: none"> ● เคลื่อนไหวเพื่อกำหนดชะตากรรมอนาคตปาดานีเพื่อสันติภาพปาดานี ● ให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน เนื่องจากระยะเวลาที่มีความรุนแรง มีการละเมิดสิทธิต่างๆในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ● เกิดความร่วมมือ กำหนดวิธีต่อรอง โดยใช้แนวทางสันติวิธี
	บทบาทที่ 6 การเรียกร้องประชาธิปไตย <ul style="list-style-type: none"> ● ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ที่ยังคงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานบนหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน
	บทบาทที่ 7 ด้านการติดตาม <ul style="list-style-type: none"> ● ฝ้าติดตามความขัดแย้ง ความรุนแรง และการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาดานี

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ตารางที่ 6 แสดงบทบาทและวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบระหว่างองค์กรอิสระกับองค์กรรับทุนรัฐ(ต่อ)

กลุ่มองค์กรรับทุนรัฐ	กลุ่มองค์กรไม่ได้รับทุนรัฐ
	<p>บทบาทที่ 8 ด้านการพัฒนาศักยภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เพิ่มขีดความสามารถให้กับเครือข่าย, บุคคลที่เป็นนักกิจกรรม, บุคคลทำงานในองค์กรต่างๆ ● เสริมทักษะให้แก่เยาวชน ประชาชน ผ่านการอบรม กิจกรรมกระบวนการที่สร้างสรรค์ มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เสริมสร้างพัฒนาศักยภาพ สร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส และเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมสู่สันติภาพอย่างยั่งยืน

4.3 บทบาทของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

งานวิจัยของ Thania Paffenholz พูดยังประชาสังคมว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพทุกขั้นตอนและสนับสนุนได้หลายกรณี สร้างความแตกต่างเมื่อทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในเวลาที่เหมาะสม กลุ่มประชาสังคมให้ความสำคัญกับการลดความรุนแรง การเจรจาการตั้งถิ่นฐานและการสร้างสันติภาพในสภาพแวดล้อมหลังเกิดความขัดแย้ง บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพประกอบด้วย 7 บทบาท ดังนี้

1) บทบาทการป้องกันประชาชนจากการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย (Protection) มีความสำคัญในช่วงที่มีความขัดแย้งและช่วงที่มีการใช้ความรุนแรง หลังจากความรุนแรงลดลงความก็จะลดลงด้วย ระดับความรุนแรงจะเป็นตัวกำหนดการป้องกันมากกว่าการมีข้อตกลงสันติภาพ

2) บทบาทการติดตามตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพ (Monitoring) เป็นการเฝ้าติดตามความขัดแย้งและความรุนแรง และการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อเกิดการตรวจสอบทำให้เกิดบทบาทการป้องกันและบทบาทการสนับสนุน การตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นยิ่งเมื่อสื่อมีการนำเสนอข่าว

3) บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ ประเด็นสันติภาพและสิทธิมนุษยชน (Advocacy) การสนับสนุนมีความสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการสร้างสันติภาพ การสนับสนุนจะมีประสิทธิภาพเมื่อการระดมมวลชนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม

4) บทบาทการสร้างคุณค่าแห่งสันติภาพและประชาธิปไตยรวมทั้งการพัฒนาอัตลักษณ์ในกลุ่มของกลุ่มคนชายขอบ (Socialization) บทบาทนี้จะเกิดขึ้นในช่วงที่ไม่มีการใช้ความรุนแรง หากเกิดในช่วงที่มีความรุนแรงจะเกิดการต่อต้าน รูปแบบกิจกรรมมีลักษณะเป็นการฝึกอบรม สัมมนาในรูปแบบสาธารณะ หรือการผลิตสื่อสันติภาพ

5) บทบาทสร้างความผูกพันทางสังคมระหว่างกลุ่มโดยการนำคนที่มีความเห็นคิดต่างกันหรือคู่ขัดแย้งแยกออกจากประเด็นปัญหาหลัก (Social Cohesion) การแสดงบทบาทนี้ในการทำงานเชิงบวก จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม และเป็นการริเริ่มทำงานร่วมกัน

6) บทบาทการอำนวยความสะดวกในการเจรจาในระดับท้องถิ่นและระดับชาติระหว่างคู่ขัดแย้ง (Facilitation) การอำนวยความสะดวกมักจะเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น โดยผู้นำท้องถิ่นหรือภาคประชาสังคม โดยที่จะมีการอำนวยความสะดวกในการเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้ง การอำนวยความสะดวกในระดับชาตินั้นจะทำให้บทบาทของภาคประชาสังคมลดน้อยลง จะแทนที่ด้วยบทบาทของนักการเมือง นักธุรกิจ และบุคคลที่มีชื่อเสียง

7) บทบาทการให้บริการ (Service Delivery) เพื่อสร้างจุดเริ่มต้นสำหรับการสร้างสันติภาพใน 6 บทบาทข้างต้น ในระยะสงครามและความขัดแย้งทางอาวุธ จะมีโครงการช่วยเหลือเกิดขึ้นในพื้นที่ กล่าวคือช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากรุนแรง โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการป้องกัน บทบาทการให้บริการ มีประสิทธิภาพมากในการสร้างสันติภาพหลังจากความรุนแรงสิ้นสุดลงหรือมีความรุนแรงในระดับต่ำ

ในงานชิ้นนี้นำบทบาทมาวิเคราะห์ใน 4 ระยะของความขัดแย้ง คือ ระยะของความขัดแย้งออกเป็น 4 ช่วง คือ ระยะสงคราม ระยะความขัดแย้งที่ใช้อาวุธ ระยะโอกาสในการพูดคุยสันติภาพ และระยะความรุนแรงในวงกว้างจบลง ผลที่ได้คือประชาสังคมในแต่ละบริบทนั้นทำหน้าที่แตกต่างกัน ปัจจัยสำคัญที่อาจจำกัดความสามารถของภาคประชาสังคมในการตอบสนองต่อบทบาทของการสันติภาคตามบริบท ได้แก่ พฤติกรรมของรัฐ ระดับความรุนแรง สื่อ องค์ประกอบของภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมของนักการเมือง และการให้ทุน

จากบทบาทของประชาสังคมที่เสนอโดย Thania Paffenholz 7 ด้าน พบว่ากิจกรรมของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ เน้นหนักไปที่การแสดง **บทบาทด้านการขัดเกลาทงสังคม (Socialization)** ที่พบในทุกกลุ่ม ต่อมาคือบทบาทด้านการเยียวยาซึ่งตามงานวิจัย Thania หมายถึง **บทบาทด้านการให้บริการ (Service Delivery)** ซึ่งแต่ละกลุ่มมีกิจกรรมต่างกัน แบ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับทุนจากรัฐ จะลงพื้นที่เยี่ยมเยียน ให้กำลังใจ ส่วนกลุ่มที่ได้รับทุนจากรัฐนอกจากลงเยี่ยมเยียนแล้ว

2451302943

CD : IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

มีการมอบทุนการศึกษาแก่เด็ก หรือเยียวยาโดยการมอบเงินแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ สันติภาพและสิทธิมนุษยชน (Advocacy) จะมีทั้งไม่ทุนจากรัฐ กลุ่มที่ได้ทุนจากรัฐแต่มีวัตถุประสงค์ต่างกันโดยสิ้นเชิง กลุ่มเยาวชนที่ไม่ทุนจากรัฐ จะทำกิจกรรมที่มีความเสี่ยง ซึ่งรัฐอาจจะไม่ชอบใจ เช่นต้องการลงประชามติกำหนดชะกรรมตนเองโดยชาวปาตานี กลุ่มที่ได้ทุนจากรัฐ ทำตามวัตถุประสงค์จากเจ้าของแหล่งทุน ส่วนใหญ่จะเป็นเน้นการทำกิจกรรมที่ให้ความรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ไม่แบ่งแยกกัน ทำตามกฎหมาย

บทบาทด้านการติดตาม ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพ (Monitoring) เป็นการเฝ้าติดตามความขัดแย้งและความรุนแรง และการละเมิดสิทธิมนุษยชน ของกลุ่มเยาวชน ในกิจกรรมนี้ เป็นการเฝ้าติดตามเมื่อสถานการณ์เกิดขึ้นทุกกลุ่มทำได้คือการออกแถลงการณ์ไม่เห็นด้วย ซึ่งความขัดแย้งและการละเมิดสิทธินั้นเกิดจากกลุ่มก่อความไม่สงบหรือเกิดจากรัฐ เป็นข้อเสียอย่างหนึ่งที่กลุ่มเยาวชนไม่สามารถเข้าไปต่อสู้กับอำนาจรัฐได้

บทบาทสร้างความผูกพันทางสังคม ระหว่างกลุ่มโดยการนำคนที่มีความเห็นคิดต่างกันหรือคู่ขัดแย้งแยกออกจากประเด็นปัญหาหลัก (Social Cohesion) เป็นการริเริ่มทำงานร่วมกัน ซึ่งกลุ่มเยาวชนได้ทำงานร่วมกับสภาประชาสังคม และเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพ ซึ่งอาจจะมีความคิดเห็นและเป้าหมายต่างกันบ้าง แต่ไม่เห็นความร่วมมือกันของกลุ่มที่มีความคิดเห็นต่างกันในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ยกเว้นการถูกเชิญเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาองค์กรอื่นจัดเป็นบางครั้ง

2451302943

4.4 ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาปัญหาและอุปสรรค ที่เจอในขณะที่ทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ

4.4.1 ปัญหาและอุปสรรคภายในกลุ่ม/องค์กร

ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม เป็นปัญหาที่เกิดจากความคิดเห็นไม่ตรงกันของประธานหรือหัวหน้าโครงการนั้นๆ และสมาชิกในกลุ่มแบ่งที่เพื่อนหรือรุ่นน้องแบ่งฝ่ายเห็นพวกพ้องสำคัญ เมื่อกลุ่มตัดสินใจว่าโครงการของคนใดคนหนึ่งได้นำไปใช้ สมาชิกพรรคพวกของอีกคนก็จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นอีกเลย และสมาชิกบางคนเข้ามาโดยตามเพื่อนซึ่งไม่ได้ชื่นชอบหรือสนใจตัวองค์กร/กิจกรรมนั้นๆ ทำให้ไม่สนใจที่จะทำงานกิจกรรม

อุปสรรคในการติดต่อประสานงาน การติดต่อประสานงานภายในกลุ่มพูดคุยไม่เข้าใจกัน ประสานงานผิดพลาดเพราะเข้าใจคนละแบบ เมื่อไม่เข้าใจก็ไม่กล้าที่จะยกมือสอบถามโดยตรง

สมาชิกจำนวนมากเกินไป ทำให้บริหารงานได้ยาก ในการเปิดรับสมาชิก(องค์กรในมหาวิทยาลัย) ส่วนใหญ่เป็นที่สนใจของนักศึกษา บางองค์กรมีคณะกรรมการทำงานที่มีขนาดเล็ก แต่สมาชิกมีจำนวนมาก การบริหารมวลชนสมาชิกให้ทำตาม เป็นอุปสรรคต่อกลุ่มมาก

“สมาชิกมากเกินไป ยากในการควบคุมและบริหารกลุ่ม”

(มุฮัมมัด, 2562)

ประธานชมรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมมุสลิม จังหวัดชายแดนใต้

4.4.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านความมั่นคงและความปลอดภัยของชีวิต

การทำงานในพื้นที่สาธารณะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่มีความรุนแรง อาจจะทำในพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัย และเป็นปกติที่จะมีการจับจ้องจากรัฐถ้าหากนักกิจกรรมทำงานในลักษณะที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐ การลงพื้นที่และการทำกิจกรรมถ้าเป็นในลักษณะเรียกร้อง รณรงค์ จะถูกเจ้าหน้าที่รัฐตามไปที่บ้าน และหากทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมมลายูจะมีเจ้าหน้าที่มาสำรวจเกือบทุกกิจกรรม

เจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาติดตามในทุกๆกิจกรรม กล่าวคือเจ้าหน้าที่รัฐได้ติดตามไปทุกที่ที่มีการจัดกิจกรรม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี และมีการติดตามนักกิจกรรม ไปถึงที่บ้านหรือหอที่พักอยู่ โดยไม่ได้คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน

“ไม่มีมวลชน กล่าวคือ ไม่มีคนเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากหวาดกลัวต่อผลกระทบที่จะตามมา เช่นการโดนเจ้าหน้าที่รัฐควบคุมตัว หรือการทำกิจกรรมที่ทำเวลาเดียวกันทำให้สมาชิกกระจายตัวทำกิจกรรมที่ตนสนใจมากที่สุด”

(อับดุลอาซี, 2562)

ประธานชมรมภาษาและวัฒนธรรม PNU

“ถ้าโดดเด่น ก็จะถูกจับตามองจากทหารชุดรับผิดชอบและถูกคุกคามในขณะที่ทำกิจกรรมต่างๆ”

(ยุพรี, 2562)

เลขานุการพรรคกิจประชา ม.อ.ปัตตานี

4.4.3 ปัญหาและอุปสรรคกับสถาบันการศึกษา

กลุ่มเยาวชนที่ส่วนใหญ่สังกัดมหาวิทยาลัยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรณีจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะถูกสั่งให้งดทำกิจกรรม ไม่ให้ความร่วมมือและไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่มหาวิทยาลัยเป็นที่จัดกิจกรรม เช่นเวทีการเมือง เวทีสันติภาพ ซึ่งบางกรณีเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ออกคำสั่งห้ามมหาวิทยาลัย หรือคณะต่างห้ามนักศึกษาหรือองค์กรเยาวชนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ถึงแม้จะเตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว

“กองกิจการนักศึกษา ไม่อนุญาต จัดเวทีการเมือง เวทีเกี่ยวกับสันติภาพ”

(ยุพรี, 2562)

เลขานุการพรรคกิจประชา ม.อ.ปัตตานี

“มีปัญหากับมหาวิทยาลัย ไม่สนับสนุนองค์กรอิสระที่มีนิสิตนักศึกษาเป็นสมาชิก จะสนับสนุนเฉพาะชมรมในมหาวิทยาลัย ไม่สนับสนุนให้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางการเมือง สกัต้นองไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรม บางส่วนเป็นสลายมาขัดกิจกรรม”

(P.M.I. สัมภาษณ์กลุ่ม, 2562)

2451302943

CD :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

“องค์กรในมหาวิทยาลัย โดนบีบบังคับไม่ให้เกี่ยวข้องกับองค์กรทางการเมือง ซึ่งหากไม่ทำตามจะยุบองค์กร”

(ฮาฟิส, 2562)

ประธาน PerMAS

4.4.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณ

งบประมาณไม่แน่นอน ลำบาก การดำเนินการของงบประมาณตามกิจกรรมที่จะดำเนินการ อาจจะได้น้อยกว่าที่ตั้งไว้ ในกรณีที่ต้องไปทำกิจกรรมนอกพื้นที่ต่างจังหวัดในพื้นที่ไกล แต่งบประมาณ ยังไม่ได้ หรืออาจจะได้ช่วงเช้าวันเดินทาง ซึ่งไม่มีความแน่นอนเลย เป็นปัญหามากในองค์กรที่อยู่ ภายใต้มหาวิทยาลัย

4.4.5 ปัญหาและอุปสรรคด้านเวลา

การจัดสรรเวลาและเลือกวันที่จะดำเนินกิจกรรม ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม (องค์กรที่ไม่ได้อยู่ใน มหาวิทยาลัย) ว่างพร้อมกันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กิจกรรมเกิดการล่าช้า

4.4.6 ปัญหาและอุปสรรคด้านการนิยามตัวตนจากสื่อ

เป็นปัญหาเฉพาะกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นต่างจากรัฐ โดยถูกกระแสโจมตีว่าเป็นแนวร่วม หรือ สนับสนุนผู้ก่อความไม่สงบ การแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างของกลุ่มเยาวชนถูกมองว่าเป็นกลุ่มสุดโต่ง หรือเป็นกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มขบวนการ

“ถูกกระแสโจมตีจากรัฐและในมหาวิทยาลัยว่าเป็นแนวร่วม ผู้สนับสนุน”

(มุฮำหมัด, 2562)

ประธานชมรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมมุสลิม จังหวัดชายแดนใต้

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีปัญหาบุคคลในองค์กรที่เป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน แสดงการต่อต้านการใช้เงินที่ผิดปกติมีการบอยคอตและลาออกจากกลุ่ม ปัญหาสถานการณ์ความ รุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่และสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศ ที่เป็นปัญหาหลักในการทำกิจกรรม ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพของกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี เนื่องจากเมื่อมี สถานการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นกิจกรรมจะดำเนินลดลงเพราะต้องให้ความปลอดภัยแก่ทุกคนก่อน เป็นลำดับแรก ซึ่งการทำกิจกรรมในระยะเวลาที่สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศ ที่ไม่เป็น

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ประชาธิปไตยจะจำกัดสิทธิในการแสดงออก จะถูกควบคุมและติดตามโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรมเป็นเครื่องมือในการควบคุมตัวนักกิจกรรมกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ได้ง่าย

2451302943

CU :Thesis 5880622624 thesis / recv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ” นี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ **หนึ่ง** เพื่อรวบรวมข้อมูลกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ **สอง** เพื่อศึกษาบทบาทการทำงานของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการสร้างสันติภาพ **และสาม** ระบุปัญหาและอุปสรรคในการทำกิจกรรมของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ

เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา มีกลุ่มเยาวชนและภาคประชาสังคมเกิดขึ้นมากมาย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ท่ามกลางความรุนแรงนั้นมีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มเยาวชนนักกิจกรรมในมหาวิทยาลัยและเยาวชนนักกิจกรรมจากภาคประชาสังคม มีบทบาทมากในการดำเนินการทำงานที่ขับเคลื่อนลดความรุนแรงหรือขับเคลื่อนให้เกิดสันติภาพ เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี เกิดสันติภาพอย่างยั่งยืน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ซึ่งเน้นการศึกษาภาคสนาม (field research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structure interview) โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมแสดงบทบาทที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพถอดเทปสัมภาษณ์ รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการนำเสนอในเวทีสาธารณะของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นพนักงานในกลุ่มเยาวชน สำหรับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดบทบาทของภาคประชาสังคมต่อการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ

สำหรับการศึกษากลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ มีบทบาทอย่างไรต่อการสร้างสันติภาพและมีแนวทางการทำงานแตกต่างกันอย่างไร บริบทความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ปี พ.ศ. 2547 ถึง ปัจจุบัน อยู่ในระยะเวลาความขัดแย้งที่ใช้อาวุธและจุดเริ่มต้นระยะโอกาสในการพูดคุยสันติภาพ

2451302943

CD : IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

5.1 สรุปผลการศึกษา

1. จากการศึกษา พบว่ากลุ่มเยาวชนมีพัฒนาการการเกิดขึ้น 2 ลักษณะ **หนึ่ง** ก่อตั้งในขณะที่เป็นกลุ่มกิจกรรมนักศึกษา ต่อมาเมื่อจบการศึกษาจึงได้รวบรวมนักกิจกรรมในอดีตมาก่อตั้งองค์กรและทำงานประเด็นที่สนใจเริ่มต้นขึ้นจากการชุมนุมของนักศึกษาและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน 2550 เป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้กลุ่มเยาวชน นักศึกษา เกิดความสนใจและรวมตัวกันศึกษาปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ **สอง** พัฒนาจากกลุ่มเล็กๆ ในคณะ ในมหาวิทยาลัย ต่อมาพัฒนาเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ขึ้น และพัฒนาการด้านระยะเวลาการก่อตั้ง เป็นการก่อตั้งที่เกิดขึ้นมารองรับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ และโดยการสนับสนุนจากรัฐ โดยสามารถแบ่งระยะการดำเนินงานในประเด็นหลัก ดังนี้ ก่อนปี 2547 ทำงานประเด็นอัตลักษณ์ทางศาสนา งานด้านทรัพยากรธรรมชาติ งานด้านแก้ไขปัญหายาเสพติดและด้านสุขภาพ ช่วงหลังปี 2547 ทำงานประเด็นการเหยียดอายุ ปี 2551-2554 ทำงานประเด็นกฎหมาย ความยุติธรรม ปี 2555-2559 ทำงานประเด็นสันติภาพ ประเด็นสิทธิมนุษยชน และ ปี 2560 - ปัจจุบัน ทำงานประเด็นสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยที่มีส่วนในการสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี องค์กรสมาชิกและองค์กรเครือข่ายมีการทำงานตามความถนัดของกลุ่ม มีประเด็นการทำงานในด้านสันติภาพ ด้านกฎหมาย/สิทธิมนุษยชน ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม และด้านสื่อ

2. จากวัตถุประสงค์ประการที่สองในการศึกษาของวิทยานิพนธ์นี้ คือ ประเมินบทบาทการทำงานของเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการสร้างสันติภาพ จากการทำงาน/ทำกิจกรรม พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีลักษณะเด่นมากๆ อยู่ 3 องค์กร คือ องค์กร PerMAS เป็นองค์กรเยาวชนที่มีองค์กรสมาชิกจำนวนมาก เป็นองค์กรสมาชิกที่อยู่ในระบบการศึกษาของรัฐและเอกชน คือ สถาบันปอเนาะ อาศัยอยู่ในประเทศและต่างประเทศที่มีบ้านเกิดเป็นปาตานี โดยสมาชิกจะทำหน้าที่ขับเคลื่อนสันติภาพโดยทำงานในประเด็นต่างๆตามความถนัด เมื่อมีกิจกรรมออกสู่สาธารณะสมาชิกทุกคนจะสวมหมวกในฐานะเยาวชน PerMAS ไม่สวมหมวกในฐานะองค์กรสมาชิก บทบาทสำคัญที่ PerMAS ทำคือการค้าเนินกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนชนมีความรู้และมีความสามารถพอในการเรียกร้องให้รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ลงประชามติกำหนดชะตากรรมตนเอง

องค์กร The Patani เป็นองค์กรทางการเมืองที่เน้นความเป็นประชาธิปไตย มีบทบาทในพัฒนาศักยภาพเยาวชน บุคลากร เพื่อส่งเยาวชนพร้อมเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ เนื่องจาก The Patani มองว่าการเข้าไปสู่ระบบรัฐสภาทำให้มีอำนาจต่อรองกับรัฐมากขึ้น เพื่อต่อรองอำนาจในการนำไปสู่ลงประชามติกำหนดชะตากรรมตนเอง และเกี่ยวข้องกับภาระงานการพูดคุย

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

สันติภาพ ในวิธีที่เหมาะสมของปาตานี แนะนำกลุ่มที่เป็นตัวแทนรัฐบาลไทย ตัวแทนรัฐบาลมาเลเซีย ตัวแทนขบวนการทุกขบวนการ สังเกตว่าทั้งกลุ่ม PerMAS และ The Patani มีอุดมการณ์ทางการเมืองและเป้าหมายขององค์กร ลักษณะคล้ายกันโดยภาพรวมที่เหมือนกันคือกระบวนการสันติภาพ ต้องเริ่มจากชะตากรรมตนเองของประชาชนในพื้นที่ ปาตานี และทั้งสององค์กรมีความสัมพันธ์กันแบบรุ่มร่าม มีการติดต่อช่วยเหลือกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เนื่องจากสมาชิกบางคนใน The Patani ในอดีตเคยเป็นสมาชิก ใน PerMAS

และองค์กร POSBO เป็นกลุ่มเยาวชนทำงานด้านสร้างสันติภาพ ให้ความรู้ อบรมแก่เยาวชน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ในเรื่องกฎหมายพิเศษและสันติภาพ และอบรม ให้ความรู้ประเด็นสื่อแก่เยาวชน กลุ่ม POSBO นี้มองเห็นชัดว่า**เกือบจะเป็นองค์กรของรัฐ** การทำกิจกรรม ดำเนินงานจะได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุนจากรัฐ เห็นได้ชัดจากโครงการประชุมบูรณาการขับเคลื่อนเครือข่ายเด็กและเยาวชนในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ณ ห้องจางบังติโก โรงแรมซีเอส จังหวัดปัตตานี มีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าร่วมประชุมหารือ ทั้งรัฐจากฝ่ายพลเรือน และฝ่ายความมั่นคง เยาวชนกลุ่มนี้นำเสนอสันติภาพในลักษณะของพหุวัฒนธรรมที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมของมีลักษณะแตกต่างเนื่องจากปัจจัยทุนเข้ามาเกี่ยวข้องกับโดยกลุ่มที่มีผู้สนับสนุนอาจต้องเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานสนับสนุนนั้นๆซึ่งอาจจะทำให้อัตลักษณ์ของกลุ่มเปลี่ยนไปหรืออาจไม่ชัดเจนเหมือนเดิม และกลุ่มนี้สามารถทำโครงการต่อเนื่องได้ในระยะยาว แตกต่างกับกลุ่มที่ไม่มีผู้สนับสนุน จะมีโครงการที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการแสดงอัตลักษณ์กลุ่ม

3. จากวัตถุประสงค์ประการที่สามในการศึกษาของวิทยานิพนธ์ ต้องการสะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกลุ่มกลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี พบว่า **หนึ่ง** การทำกิจกรรม ถูกขัดขวางและถูกติดตามจากเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นการปิดกั้นสิทธิ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างรัฐและนักทำกิจกรรม ส่งผลให้เกิดคดียึดความมั่นคง และเกิดปัญหานักกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนหลายกลุ่มถูกคุกคาม **สอง** สื่อได้นิยาม กลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ที่ทำงาน/ทำกิจกรรม ในด้านสันติภาพ ว่า “โจรใต้” ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจผิดให้แก่ประชาชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งส่วนน้อยที่จะรับรู้และเข้าใจสถานการณ์อย่างแท้จริง **สาม** งบประมาณไม่เพียงพอและไม่แน่นอน ในการทำกิจกรรมนั้นแน่นอนว่ามีประโยชน์เกี่ยวกับเยาวชนและประชาชน ส่งผลให้พลาดโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆที่กลุ่มเยาวชนต้องการนำเสนอ สี่ มีปัญหากับมหาวิทยาลัยต้นสังกัด เนื่องจากมหาวิทยาลัยไม่สนับสนุนให้เกี่ยวข้องกับการทำงาน/ทำ

2451302943

CT :Thesis 5880622624 thesis / recv : 05082562 13 : 28 : 34 / seq : 31

กิจกรรมด้านสันติภาพและความรุนแรง ปัญหาหลักของมหาวิทยาลัยคือการโดนรัฐควบคุมในการเปิดกว้างในการแสดงออกทางความคิดของนักศึกษา

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีปัญหา แสดงการต่อต้านการใช้เงินที่ผิดปกติของสมาชิกมีการบอยคอตและลาออกจากกลุ่ม ปัญหาการแย่งมวชนกันของกลุ่มต่างๆ เกิดขึ้นปกติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกกลุ่มต้องมีวิธีรับมือในแบบต่างๆขององค์กรตนเอง

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง “กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ มีข้อค้นพบที่นำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การรวบรวม พัฒนาการก่อตั้งขึ้นมาเป็นกลุ่มส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังปี พ.ศ.2547 เป็นกลุ่มภาคประชาสังคม ซึ่งทำงานประเด็นเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี สอดคล้องกับบทความประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ ของมุฮัมมัดอายุบ ปาทาน และคณะ (2555) ที่กล่าวว่า ในปี 2547 หลายกลุ่มของประชาสังคมหันไปเน้นหนักการทำงานที่เกี่ยวข้องกับผลของความรุนแรง ได้แก่ งานเยียวยา งานช่วยเหลือและป้องกันเหตุร้าย บางกลุ่มมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหลักที่เน้นไว้ก่อนหน้านี้หันมาทำงานที่เกี่ยวข้องเหตุการณ์ความไม่สงบมากขึ้น ในขณะที่กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี นั้นรวมตัวขึ้นมาปี 2550 หลังจากการชุมนุมใหญ่ที่มีสียิดจุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การชุมนุมของนักศึกษาและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน 2550

2. การสร้างสันติภาพของกลุ่มเยาวชนตามแนวคิดทฤษฎี โยฮัน กัลตุง

แนวคิดการสร้างสันติภาพ (Peace building) ของโยฮัน กัลตุง โดยกล่าวถึงกระบวนการเพื่อเป็นหนทางในการป้องกันความขัดแย้งและสร้างสันติ ประกอบด้วย 3 หลัก ได้แก่ การรักษาสันติภาพ (Peace keeping) คือ การควบคุมผู้กระทำการ **ไม่ให้ทำลายสิ่งต่างๆหรือชีวิตผู้อื่น** การรักษาสันติภาพเน้นการป้องกัน เช่น การมีข้อตกลงหยุดยิงทั้งสองฝ่าย การตั้งทีมในการติดตามการการปฏิบัติทางการทหาร การก่อร่างสันติภาพ (Peace making) คือ รูปแบบของการแก้ไขปัญหาในแบบของข้อตกลง สัญญาหรือข้อหยุดยิงในระหว่างความขัดแย้งแต่เพื่อที่จะบรรลุได้ การก่อร่างสันติภาพอาจต้องการดำเนินการต่างๆ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของคู่ขัดแย้งในการบรรลุข้อตกลง การสร้างสันติภาพ (Peace building) คือ การทำให้สังคม เศรษฐกิจและการพัฒนาในด้านต่างๆเป็นไปอย่างเหมาะสมในการปฏิรูปเพื่อก่อให้เกิดวัฒนธรรมสร้างลงสันติภาพที่ยั่งยืน

2451302943

CD :Thesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี มีกลุ่มเยาวชนทำงานในหลายบทบาทตามที่กลุ่มถนัดและสามารถทำได้ดีที่สุด บทบาทการรักษาสันติภาพของเยาวชน เป็นการทำกิจกรรมในระยะไกลๆ โดยการออกแถลงการณ์ให้ผู้กระทำความรุนแรง ไม่ทำร้ายพลเมืองที่บริสุทธิ์ รูปแบบการก่อร่างสันติภาพแบ่งกลุ่มเยาวชนที่ทำงานเด่นในเรื่องนี้ คือ PerMAS และ The Patani เป็นไปในรูปแบบของการเรียกร้องสิทธิเพื่อให้มีการลงประชามติกำหนดชะตาตนเอง โดยให้ความเห็นว่าทุกคนที่เป็นคนปาตานีสามารถกำหนดชะตาตนเองว่าจะให้เป็นไปในทิศทางใดๆ ซึ่งการลงประชามตินี้เป็นการมองทัศนคติของประชาชนทุกคนในพื้นที่ปาตานี ส่วนอีกกลุ่ม คือ POSBO เน้นรูปแบบการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ความรู้ที่ไม่ใช่ความรุนแรงในพื้นที่ การสร้างสันติภาพตามกระบวนการของโยฮัน กัลตุ่ง ต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนา ซึ่งเป็นผลจากการเมืองจากส่วนกลาง ซึ่งการพัฒนานั้นกลุ่มเยาวชนไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องมีรัฐเข้ามาให้ความร่วมมือ เพื่อให้เกิดสันติภาพที่ยั่งยืน

3. ความสัมพันธ์และความร่วมมือ ตามแนวคิดทฤษฎี เลเดอร์ค

ความสัมพันธ์และความร่วมมือ สามารถอธิบายบทบาทตามลักษณะแนวทางและการปฏิบัติของการสร้างสันติภาพ จอห์น พอล เลเดอร์ค ดังนี้ **ความเป็นใจกลางของสัมพันธภาพ** สามารถอธิบายถึงบทบาทการให้ความรู้ยังมีความสำคัญในลักษณะที่เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่มีความคิดเห็นคล้ายกันหรือต่างกัน เช่นการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนความเห็นกลุ่มไม่ว่าจะเป็นงานที่ขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ นั้น เป็นความสำคัญในการได้รู้ความคิด ความรู้สึก ทัศนคติของแต่ละคนแต่ละกลุ่ม เป็นประสบการณ์ที่เห็นการเกี่ยวข้องกันระหว่างบุคคล ชุมชน เครือข่ายทำกิจกรรมเป็นช่วงเรียนรู้ ว่าใครคิดอะไรต้องการทำอะไร เกิดความไว้วางใจมากขึ้น และสามารถร่วมมือทำกิจกรรมด้วยกันในวันข้างหน้า

เปิดพื้นที่ให้แก่การกระทำที่สร้างสรรค์ เปิดพื้นที่ให้การกระทำสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ โดยจำเป็นต้องมีนิสัยและจิตใจที่เปิดกว้าง โดยพื้นฐานแล้วจำเป็นต้องเชื่อว่าการกระทำและการตอบสนองที่สร้างสรรค์เป็นสิ่งที่เอื้อถึงและสามารถเข้าถึงได้แม้ในที่ที่ถูกครอบงำด้วยความรุนแรงและการกดขี่ของความรุนแรง ดังที่กลุ่มเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ขับเคลื่อนสันติภาพถึงแม้จะมีความรุนแรงในพื้นที่แต่ยังมีกิจกรรมสร้างสรรค์เปิดพื้นที่ให้หลายกลุ่มร่วมมือกัน เช่น การเปิดพื้นที่กลางการร่วมมือ เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสภาประชาสังคมจังหวัดชายแดนใต้ ของกลุ่มลูกเหรียญองค์กรสมาชิกของกลุ่ม PerMAS ที่มีบทบาทความถนัดในด้านต่างๆ มาร่วมมือกันขับเคลื่อนสันติภาพ ซึ่งเป็นจุดประสงค์ให้เกิดสันติภาพอย่างยั่งยืน

ความพร้อมรับความเสี่ยง การพร้อมรับความเสี่ยงของเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นการทำงานในบทบาทที่เรียกร้องประเด็นงานร้อน เช่น การเรียกร้องให้รัฐยกเลิกกฎหมาย ต้องพร้อมยอมรับผลที่

2451302943

CU_Thesisis_5880622624
 thesisis / recv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

เกิดขึ้นตามมาว่ารัฐมีการจ้องมองเป็นพิเศษว่า กลุ่มนี้จะทำการอะไรต่อไปที่รัฐไม่เห็นด้วย ซึ่งการกล้าเสี่ยงในวิธีนี้เป็นกรกล้าเสี่ยงที่ไม่รู้ว่าผลจะออกมาในรูปแบบใด รัฐอาจจะรับไปพิจารณา หรือรัฐอาจสั่งห้ามและถ้าถึงขั้นร้ายแรงรัฐอาจจะจับกุม ซึ่งก่อนการจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงหรืออาจจะทำกิจกรรมในลักษณะที่ไม่สุดโต่งที่ตรงข้ามกับรัฐ

นอกจากเลเตอร์รัก กล่าวว่าการสร้างสันติภาพโดยขับเคลื่อนกระบวนการสันติภาพในสังคมไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีอำนาจในการตัดสินใจเท่านั้น แต่ประชาชนทั่วไปในสังคมก็สามารถทำได้ด้วยได้โดยแบ่งตัวแสดงที่มีส่วนในการทำให้เกิดสันติภาพออกเป็น 3 ตัวแสดงหรือสามกลุ่ม (Track) คือ **Track 1** กลุ่มผู้นำระดับบนสุด ประกอบด้วยกองทัพ ผู้นำทางการทหาร ผู้นำทางการเมืองและศาสนาที่มีชื่อเสียง **Track 2** กลุ่มผู้นำระดับกลาง ประกอบด้วยนักวิชาการ ปัญญาชนหรือผู้มีชื่อเสียงในวงการศาสนา การที่คนกลุ่มนี้มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลทำให้พวกเขามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมือง และพวกเขาเป็นที่นับหน้าถือตาในกลุ่มของคนในระดับรากหญ้าด้วย และ **Track 3** กลุ่มผู้ชุมนุมท้องถิ่นหรือผู้นำชนพื้นเมือง ซึ่งมีความคุ้นเคยมากที่สุดกับผลกระทบที่ขัดแย้งรุนแรงมีต่อประชากรส่วนใหญ่

เยาวชนนั้นเป็นกลุ่ม **Track 2** คือนักวิชาการ ปัญญาชน ที่ได้ทำกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ การดำเนินกิจกรรมของเยาวชนที่มีลักษณะเด่น 3 องค์คร คือ PerMAS The Patani และ POSBO การทำกิจกรรมเป็นการหาทางแก้ไข ปัญหา การฝึกอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการหาทางออกของความขัดแย้ง สังเกตได้ว่ากลุ่มเยาวชนทั้งสามเมืองคร The Patani ที่ทำงานพัฒนาเยาวชนสู่นักการเมืองรุ่นใหม่ ซึ่งอนาคตหากกลุ่มเยาวชนสามารถเยาวชนจนได้เป็นนักการเมือง ตัวแสดงในแนวทางการทำงานกระบวนการสร้างสันติภาพและการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มจะเปลี่ยนไป

4. เยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี มีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพ

งานวิจัยของ Paffenholz (Thania Paffenholz, 2009) พุดถึงประชาสังคมว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพ โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างสันติภาพทุกขั้นตอนและสนับสนุนได้หลายกรณี สร้างความแตกต่างเมื่อทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในเวลาที่เหมาะสม กลุ่มประชาสังคมให้ความสำคัญกับการลดความรุนแรง การเจรจาการตั้งถิ่นฐานและการสร้างสันติภาพในสภาพแวดล้อมหลังเกิดความขัดแย้ง บทบาทของภาคประชาสังคมต่อการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ ประกอบด้วย 7 บทบาท ดังนี้ บทบาทการป้องกันประชาชนจากการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย (Protection) บทบาทการติดตามตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพ (Monitoring) บทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ สันติภาพและสิทธิมนุษยชน (Advocacy) บทบาทการสร้างคุณค่าแห่งสันติภาพและประชาธิปไตยรวมทั้งการพัฒนาอัต

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / recv: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

ลักษณะในกลุ่มของกลุ่มคนชายขอบ (Socialization) บทบาทสร้างความผูกพันทางสังคม (Social Cohesion) บทบาทการอำนวยความสะดวก (Facilitation) และบทบาทการให้บริการ (Service Delivery)

ในงานชิ้นนี้นำบทบาทมาวิเคราะห์ใน 4 ระยะของความขัดแย้ง คือ ระยะสงคราม ระยะความขัดแย้งที่ใช้อาวุธ ระยะโอกาสในการพูดคุยสันติภาพ และระยะความรุนแรงในวงกว้างจบลง ผลที่ได้คือประชาสังคมในแต่ละบริบทนั้นทำหน้าที่แตกต่างกัน ปัจจัยสำคัญที่อาจจำกัดความสามารถของภาคประชาสังคมในการตอบสนองต่อบทบาทของการสันติภาพตามบริบท ได้แก่ พฤติกรรมของรัฐ ระดับความรุนแรง สื่อ องค์ประกอบของภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมของนักการเมือง และการให้ทุน

การแสดงบทบาทของภาคประชาสังคมประสิทธิภาพของแต่ละบทบาทแตกต่างกันไปตามขั้นตอนและบริบทของแต่ละพื้นที่ บทบาทการป้องกัน (Protection) บทบาทการติดตาม (Monitoring) บทบาทการผลักดันวาระสำคัญ (Advocacy) และบทบาทการอำนวยความสะดวก (Facilitation) เป็นบทบาทที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการสร้างสันติภาพอยู่ในระดับสูง ในขณะที่บทบาทการสร้างความผูกพันทางสังคม (Social Cohesion) และบทบาทการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นบทบาทที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าทั้งเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว และเมื่อสร้างบทบาทการสร้างความผูกพันทางสังคม (Social Cohesion) เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับบทบาทในการสร้างสันติภาพด้านอื่นๆ

ข้อค้นพบจากกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้การทำกิจกรรมประเด็นต่างที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี เมื่อมองผ่านบทบาทของเยาวชนต่อการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2562 สถานการณ์อยู่ในระยะความขัดแย้งที่ใช้อาวุธ และระยะความขัดแย้งจุดเริ่มต้นที่มีการพูดคุยสันติภาพ ซึ่งสามารถสรุปจากการทำกิจกรรมประเด็นต่างๆของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ออกเป็น 4 บทบาทสำคัญ คือ *บทบาทด้านการขัดเกลาทางสังคม* (Socialization) เป็นสร้างคุณค่าแห่งสันติภาพและประชาธิปไตยรวมทั้งการพัฒนาอัตลักษณ์ในกลุ่ม พบว่า ทุกกลุ่มมีรูปแบบกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการฝึกอบรม เวทีเสวนาในรูปแบบสาธารณะ กิจกรรมค่ายต่างๆ หรือให้ความรู้ด้านกฎหมาย ให้ความรู้เท่าทันสื่อ เป็นจำนวนมากและคล้ายกันทุกกลุ่ม

กลุ่มบทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ (Advocacy) พบว่า ในทุกๆปี มีการจัดกิจกรรมผ่านการรณรงค์ในประเด็นสำคัญต่างๆด้านสันติภาพ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน หรือวาระด่วนก็จะมีการออกมาแสดงจุดยืน ให้ประชาชนสนใจเนื้อหาและกิจกรรมส่วนเล็กๆ ซึ่งส่วนนี้จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ในตัวคนทำกิจกรรมเอง หรือ ผู้ที่ได้รับสารที่ผู้จัดนั้นสื่อออกไป เป็นบทบาทที่มีประสิทธิภาพสูงถ้าเข้าใจความหมายที่กลุ่มอยากสื่อออกไป

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13: 28: 34 / seq: 31

บทบาทด้านการติดตาม (Monitoring) พบว่า มีประเด็นความสัมพันธ์และมีประสิทธิภาพมากในการลดความรุนแรง ช่วยส่งเสริมสันติภาพ เนื่องจากการติดตามตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนการปฏิบัติตามข้อตกลงสันติภาพ เป็นการเฝ้าติดตามความขัดแย้งและความรุนแรง และการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อเกิดการตรวจสอบทำให้เกิดบทบาทการป้องกันและบทบาทด้านการผลักดันวาระสำคัญ การตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นยิ่งเมื่อสื่อมีการนำเสนอข่าว โดยกลุ่มเยาวชนใช้สื่อของตัวเองในการนำเสนอข่าว ทั้ง social media เช่น Facebook website หรือปรากฏในสื่อที่เป็นองค์กรสมาชิก และ *บทบาทด้านการให้บริการ (Service Delivery)* เป็นกิจกรรมการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงเป็นกิจกรรมที่มีต่อเนื่องยาวจาก เหตุการณ์ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นแรกของบทบาทด้านอื่นๆ

กิจกรรมที่ขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ในลักษณะคล้ายๆกันทุกกลุ่ม แต่มีความแตกต่างกันในขนาดของกลุ่ม, ลักษณะของกลุ่ม, การได้รับทุน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อบทบาทการสร้างสันติภาพของกลุ่ม สอดคล้องกับผลการศึกษา Thania Paffenholz ที่กล่าวว่าความสามารถของภาคประชาสังคมในการตอบสนองต่อบทบาทของการสร้างสันติภาพตามบริบท ได้แก่พฤติกรรมของรัฐ ระดับความรุนแรง สื่อ องค์กรประกอบของภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมของนักการเมืองและการให้ทุน นอกจากนี้ตอบคำถามวิจัยข้างต้นแล้ว การศึกษาเรื่องกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในการสร้างสันติภาพ ยังค้นพบว่า อุดมการณ์ทางการเมืองมีความแตกต่างกัน² ทำให้การเดินทางไปสู่เป้าหมายต้องอาศัยหลายปัจจัยที่จะนำไปสู่จุดหมายนั้น ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญ คือ **การเมืองที่เป็นประชาธิปไตย**

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแตกต่างกันและบางกลุ่มวัตถุประสงค์เปลี่ยนไปจากเดิม เนื่องจากการได้รับทุน ซึ่งหน่วยงานสนับสนุนให้ทุนนั้นมีตัวชี้วัดที่ต้องผ่านเกณฑ์จากหน่วยงานของเขามาก่อนแล้ว ทำให้กลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ต้องเปลี่ยนวัตถุประสงค์ตามผู้สนับสนุน

² ในความเห็นของ (ฮาгим, 2562) อติตรองประธาน PerMAS กลุ่มเยาวชนมีจุดยืนทางการเมืองที่ต่างกัน สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ *หนึ่ง ชาตินิยมไทย* คือ การยอมรับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ตนเอง ไม่ได้สนใจหรือให้ความสำคัญอัตลักษณ์ชาติพันธุ์อื่นที่อยู่ในประเทศไทย *สอง เอกราช* กลุ่มที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการเอกราช เช่น กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติ (Barisan Revolusi Nasional - BRN) *สาม กลุ่มตรงกลางประนีประนอมระหว่างสองอุดมการณ์* คือกลุ่มที่ไม่พูดถึงหรือไม่จำเป็นต้องประเด็นจับเอกราช ส่วนใหญ่กลุ่มเยาวชนจะอยู่ในจุดยืนนี้ และ *สี่ กลุ่มที่ต้องการการกระจายอำนาจเพื่อไปสู่การได้รับเอกราช* มีการพูดคุยเรื่องการกำหนดชะตาตนเอง เรื่องเอกราช ตัวอย่างกลุ่มนี้ คือ กลุ่มมาราปาตานี กลุ่มสหพันธ์นิสิตนักศึกษาและเยาวชนปาตานี (PerMAS) หากมีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างจากรัฐ จะมีปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ถูกติดตามเป็นกรณีพิเศษจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือฝ่ายความมั่นคง

2451302943

CT: IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ของกลุ่มเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ในขับเคลื่อนประเด็นสันติภาพ ในจังหวัดอื่นๆ ไม่ใช่เฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องมืองค์กรสมาชิกหรือเครือข่ายของกลุ่มเยาวชน อยู่ในหลายจังหวัด อาทิ จังหวัดสงขลา นครศรีธรรมราช กรุงเทพมหานคร

2. ศึกษาต่อเนื่องกลุ่มเยาวชน ที่ทำงานสังคมไม่ใช่เฉพาะประเด็นสันติภาพ และเสนอใช้แนวคิดสันติภาพเชิงบวก ที่หมายถึงการสร้างศักยภาพสังคมและบทบาทของเยาวชนในกระบวนการทางการเมือง กรอบแนวคิดการศึกษา พิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและให้ผลักดันการมีส่วนร่วมแบบเต็มรูปแบบของเยาวชนในกระบวนการตัดสินใจ (UNITED NATIONS, 2018)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐและประชาชน ในพื้นที่รวมถึงประชาชนทั่วประเทศ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันมีการพูดถึงกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นต่างจากรัฐว่าเป็นแนวร่วมหรือสนับสนุนผู้ก่อความไม่สงบ

2. มหาวิทยาลัยควรเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้สร้างสรรค์กิจกรรม โดยไม่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ(ทหาร) จากผลการศึกษาประเด็นปัญหา คือมหาวิทยาลัย ไม่ให้ความร่วมมือและไม่อนุญาตให้ใช้พื้นที่มหาวิทยาลัยเป็นที่จัดกิจกรรม เช่นเวทีการเมือง เวทีสันติภาพ เพื่อเป็นการตอบรับ UN Resolution 2419 (UNITED NATIONS, 2018)

2451302943

CU Thesisis 5880622624 thesisis / revv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

Berghof Foundation. (2559). อภิธานศัพท์ว่าด้วยการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง : 20 แนวคิดเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ (ภัคดี วีระภาสพงษ์ บรรณาธิการ.). กรุงเทพฯ: ของเรา.

Deep South Watch (2549). เกี่ยวกับศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. สืบค้นจาก

https://www.facebook.com/pg/deepsouthwatch/about/?ref=page_internal

Donnaya Suwetwethin. (2561). 14 ปี บ้านพิราบขาว. สืบค้นจาก

<https://www.thaihealth.or.th/Content/41351-14%20ปี%20บ้านพิราบขาว.html>

NUSANTARA Patani - มูลนิธิชุมชนตารา (2557). เกี่ยวกับมูลนิธิชุมชนตาราเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา Nusantara Foundation For Human Right And Development. สืบค้นจาก

https://www.facebook.com/pg/NUSANTARA-Patani-มูลนิธิชุมชนตารา-656816684368234/about/?ref=page_internal

Patani Human Rights Organization Network (2556). เกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี.

สืบค้นจาก https://www.facebook.com/pg/hakasasipatani/posts/?ref=page_internal

Perwani (2558). เกี่ยวกับความเป็นมา. สืบค้นจาก https://www.facebook.com/pg/Perwani-434414763404131/about/?ref=page_internal

POSBO Peaceful of Southern Boundary' Organization. (มปป). ความเป็นมา POSBO. สืบค้นจาก

https://posboth.wixsite.com/posbo/blank-2?fbclid=IwAR1dPLOgDYr7LsZR0_-FvE4rmEvZ-whLSVDOuryute-2LrspMRescbMDe_k

กระบอกเสียงจากนักศึกษาใต้ ตอนที่ 1: สะท้อนความจริงจากแดนใต้ที่ถูกปิด. (2551). ประชาไท. สืบค้นจาก

<https://prachatai.com/journal/2008/03/16152>

กลุ่มด้วยใจ Hearty Support Group. (2555). สืบค้นจาก <http://www.volunteerspirit.org/?place=กลุ่มด้วยใจ-hearty-support-group>

กลุ่มลูกเหริยง (2562, 14 มิถุนายน 2562). มารู้จักกลุ่มลูกเหริยงผ่าน infofed. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/luukrieang/>

เกษตรชัย และหิม. (2558). รายงานวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านศาสนาอิสลามที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมอิสลามของเยาวชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นจาก:

คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) : เอาชนะความรุนแรงด้วยความสมานฉันท์. กรุงเทพฯ.

เครือข่ายนักศึกษาอิสระเพื่อสังคม. (มปป). ประวัติตุปะ. สืบค้นจาก

<https://sites.google.com/site/tumpatisns/home/prawati-tu-pa>

เครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพ - คปส (2558). เกี่ยวกับ คปส. สืบค้นจาก

https://www.facebook.com/pg/korporsor/about/?ref=page_internal

จอห์น พอล เลเดอร์ค. (2555). พลังธรรมแห่งจินตนาการ ศิลป์และวิญญานการสร้างสันติภาพ (สดใส ชันติวรพงศ์, ผู้แปล. โคทม อารียา บรรณาธิการ.). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยและคณะ. (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยรากเหง้าของความขัดแย้งสู่ทางออกเพื่อความปรองดอง (คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ บรรณาธิการ.). กรุงเทพฯ: บริษัท พี เอส พริ้นติ้ง แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.

ชลิต ถาวรนุกิจกุล. (2551). ประชาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในบริบทความรุนแรง. ในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 9, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2539). สันติทฤษฎี วิถีวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.

ซอพิยะห์ ยีโยชะ. (2557). 'Dream South' ฝันและทำเพื่อสันติภาพแบ่งบาน "ถ้าไม่คุยก็ไม่พบรากเหง้าความขัดแย้ง". ประชาไท. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2014/01/51334>

ดลมนรรัตน์ บากาและเกษตรชัย และหิม. (2555). การศึกษาวิถีชีวิตเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. นิรันดร์ สุมาลี (Ed.), ปัญหาชายแดนใต้...มองผ่านงานวิจัยของ ม.อ. หนังสือชุดความรู้ ม.อ. เล่มที่ 2/2555. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด.

ทวีพร คุ่มเมธา. (2558). 'ปาตานี' vs สามจังหวัดชายแดนใต้ การเมืองของคำเรียก. ประชาไท. สืบค้นจาก

<https://prachatai.com/journal/2015/09/61358>

ทัศนีย์ จันอินทร์. (2550). วิวัฒนาการของมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนศ อภรณ์สุวรรณ. (2551). ความเป็นมาของทฤษฎี "แบ่งแยกดินแดน" ในภาคใต้ไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). สมุทรปราการ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย.

นัทธมน ราชเสน. (2557). อิทธิพลของการสื่อสารทางการเมืองต่อการสร้างสำนึกชาตินิยมมลายูของเยาวชนมุสลิมระดับอุดมศึกษาภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ปกรณ์ พิงเนตร. (2556). รู้จัก PERMAS องค์กรนักศึกษาชายแดนใต้ เปิดพื้นที่ขับเคลื่อนอนาคต "ปาตานี". สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/21287-รู้จัก-permas-องค์กรนักศึกษาชายแดนใต้-เปิดพื้นที่ขับเคลื่อนอนาคต-ปาตานี.html>

ปรัชญา โต๊ะอิด. (2554). อ่างกฎหมายรัฐ ถูกกฎหมาย(พิเศษ)เป็น...เกราะป้องกันการละเมิดสิทธิที่ชายแดนใต้. สำนักข่าวอิศรา. สืบค้นจาก <https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/3502-อ่าง>

กฎหมายรู้-ดูกฎหมาย(พิเศษ)เป็น-เกราะป้องกันการละเมิดสิทธิที่ชายแดนใต้.html

ผู้หญิงภาคประชาสังคมชายแดนใต้ (2556). เกี่ยวกับเครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้.

สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/ผู้หญิงภาคประชาสังคมชายแดนใต้-1385084641722622/>

พาริตา ปันจอร์. (2558). คู่มือกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้/ปาตานี "เราจะทำงานร่วมกันได้อย่างไร" รวมความคิดแนวคิด ดร.นอร์เบิร์ต โรเปอส์. ปัตตานี: โครงการจัดพิมพ์ดีพบุ๊ก (deepbooks) ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. (2558). การประเมินสถานการณ์ของผู้ชายและเยาวชนชายในพื้นที่ขัดแย้งชายแดนใต้ของประเทศไทย. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง (2547). เกี่ยวกับมูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง. สืบค้นจาก

https://www.facebook.com/pg/KaewdangFoundation/about/?ref=page_internal

มุฮัมมัดอายุบ ปาทานและคณะ. (2555). ประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ : รายงานวิจัยสำรวจสถานการณ์ภาคประชาสังคมในชายแดนใต้. ตอน 3 : เปิดแผนผังฐานข้อมูล CSOs ชายแดนใต้. สืบค้นจาก :

<https://deepsouthwatch.org/th/node/3201>.

มุฮัมมัด ตือราแม. (2559). เราอยู่จุดไหนของสันติภาพ(ปาตานี/ชายแดนใต้) : อ่านความก้าวหน้าของ 'วิทยาลัยประชาชน'. ประชาไท. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2016/02/64281>

โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2554). เกี่ยวกับโรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้ ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ Deep South Journalism School | Deep South Watch. สืบค้นจาก

https://www.facebook.com/pg/โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้-ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้-DSJ-220116524702808/about/?ref=page_internal

วันฮารงค์ บินอิสริส. (2558). ความขัดแย้งและสันติภาพ. กรุงเทพฯ: ทริบพีล เอ็ดดูเคชั่น.

ศรีสมภาพ จิตรภิมย์ศรี. (2557). “ความขัดแย้งชายแดนใต้ในรอบ 13 ปี: ความซับซ้อนของสนามความรุนแรงและพลังของบทสนทนาสันติภาพปาตานี”. สืบค้นจาก :

<https://deepsouthwatch.org/th/node/11053>.

ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ (ศว.ชต.). (2550). ภารกิจหลักของ ศวชต. สืบค้นจาก

<http://dsrd.pn.psu.ac.th/webnew/index.php/2010-12-24-05-40-49/59-database.html>

ศูนย์ฟ้าใสเครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา (2548). เกี่ยวกับศูนย์ฟ้าใสเครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา. สืบค้นจาก

https://www.facebook.com/pg/ศูนย์ฟ้าใส-เครือข่ายเยาวชน-ยะลา-230498580333555/about/?ref=page_internal

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี. (มปป). รายงาน : ถึงคณาธิการออกโรง จี้กองทัพหยุดเจ้าหน้าที่รัฐละเมิดสิทธิมนุษยชนชายแดนใต้. ข่าวสันติวิธี-ความขัดแย้ง. สืบค้นจาก

http://www.peace.mahidol.ac.th/th/index.php?option=com_content&task=view&id=151&Itemid=108

สุชาติ เศรษฐมาลินี. (2559). จินตนาการอิสลามเชิงสังคมวิทยา : สันติภาพ ครอบครั้ว และสตรี. ปัตตานี: ปาตานีพอร์ม.

อรรถกฤษณ์ วันทนะสมบัติ. (2557). ปฏิบัติการแย่งชิงมวล (เยาว) ชน สามจังหวัดชายแดนใต้. สืบค้นจาก

<https://www.tcijthai.com/news/2014/20/scoop/5113>

อับลอรอนิง สื่อแต. (2557). บทบาทประชาสังคมและอนาคตประชาสังคมอิสลามในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้.

สืบค้นจาก <https://deepsouthwatch.org/th/node/6437>

อิมรอน ซาเหาะ. (2560). ‘กาวันกิตอ’สร้างครอบครัวสื่อศาสน์สุข มอง ‘สันติภาพคือเพื่อน’เมื่อขัดแย้งก็ต้องคุยกัน.

โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้. สืบค้นจาก <https://deepsouthwatch.org/dsj/th/8152>

เอกกรินทร์ ต่วนศิริ. (2556). เครือข่ายประชาสังคม พลวัต และบทเรียนการพัฒนาสู่สันติภาพชายแดนใต้. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

ภาษาอังกฤษ

ASEAN : The Association of Southeast Asian Nations. (2017). First ASEAN youth development index. สืบค้นจาก https://asean.org/storage/2017/10/ASEAN-UNFPA_report_web-final-05sep.pdf

Thania Paffenholz. (2009). *Civil Society and Peacebuilding*. Switzerland: The Centre on Conflict, Development and Peacebuilding.

UNITED NATIONS. (2018). Adopting Resolution 2419 (2018), Security Council Calls for Increasing Role of Youth in Negotiating, Implementing Peace Agreements. สืบค้นจาก <https://www.un.org/press/en/2018/sc13368.doc.htm>

สัมภาษณ์

ชนัญญา. (2562). [สัมภาษณ์]. (17 ธันวาคม 2560).

- ทวีศักดิ์. (2562).[สัมภาษณ์].(11 มิถุนายน 2562).
มูฮำหมัด. (2562).[สัมภาษณ์].(03 มีนาคม 2562).
ยุพรี. (2562).[สัมภาษณ์].(04 มีนาคม 2562).
ลีโอ. (2562).[สัมภาษณ์].(31 มีนาคม 2562).
สุมัยรีย. (2562).[สัมภาษณ์].(12 มีนาคม 2562).
สุโฮมี. (2562).[สัมภาษณ์].(15 มิถุนายน 2562).
อับดุลรอซซะ. (2562).[สัมภาษณ์].(12 มีนาคม 2562).
อับดุลอาซี. (2562).[สัมภาษณ์].(12 มกราคม 2562).
อัสมะ. (2562).[สัมภาษณ์].(30 พฤษภาคม 2562).
อาเต็ฟ. (2562).[สัมภาษณ์].(10 มิถุนายน 2562).
ฮากิม. (2562).[สัมภาษณ์].(30 เมษายน 2562).
ฮาฟิส. (2562).[สัมภาษณ์].(05 ธันวาคม 2560).

2451302943

2451302943

CU IThesis 5880622624 thesis / recv: 05082562 13:28:34 / seq: 31

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาววิไลดาญ เต๋นดารา
วัน เดือน ปี เกิด	13 พฤษภาคม 2534
สถานที่เกิด	นราธิวาส
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	71 ม.3 ต.ตุงงญอ อ.จะแนะ จ.นราธิวาส 96220

2451302943

CD IThesis 5880622624 thesis / rev: 05082562 13:28:34 / seq: 31